पौडेल–कुल–प्रकाश

सङ्कलक
विजयनाथ पौडेल

प्रकाशक
वासुदेव पौडेल
जाउलाखेल, ललितपुर

प्रकाशक
वासुदेव पौडेल
जाउलाखेल, ललितपुर

वि. सं. २०४६
प्रथम संस्करण १००० प्रति
मूल्य १९।५०

मुद्रक
लुष प्रेस
ख, १।३७३ बानेश्वर काठमाडौं ।

प्रकाशकको भनाइ

शिक्षित समाजमा आफ्ना पूर्वज, कुलदेवता, इष्टदेवता आदिका सम्बन्धमा बढीभन्दा बढी जान्ने चाहना पैदा हुनु स्वाभाविक नै मानिन्छ । आपसमा ज्यादै नै भनावैरी र कटाक्ष परिरहने गिरिहरूका दुइ परिवारमध्ये एउटाको मूलीकहाँ गएर दोस्रोको बदखवाइँ गर्न कुनै व्यक्तिले खोज्दा ती मूलीले प्रतिपक्षी भए पनि आफ्नै गोतियाको पक्ष लिई उल्टो आगन्तुकलाई नै कुपारिदिएको घटना वि. सं. २० ० मा मैले प्रत्यक्ष अनुभव गरें । यसले ममा ज्यादै नै प्रभाव पान्यो, आफ्नो कुल भनेको आफ्नै कुल हो भन्ने बोध गरायो । त्यसै बेलादेखि ममा आफ्नो वंशपरम्परा र कुल कुलायनप्रति विशेष जिज्ञासा पैदा भयो र म पनि आफ्ना पूर्वजहरूको खोजीनिधीतिर लागें । यस कार्यमा श्रद्धेय गुरुवर प्रा. रामचन्द्र पौडेल, प्रसिद्ध पत्रकार स्व. रामराज पौडेल, राजपुरोहित डमरुवल्लभ पौडेलहरूको पनि अभिरुचि भएको पाएँ ।

यस्तै कुल कुलायनको खोजीको सिलसिलामा वि. सं. २०३४ मा श्रीविजय नाथ पौडेलसँग भेट भयो । त्यतिखेरदेखि नै उहाँलाई हौस्याउँदै ठाउँठाउँमा पठाईपठाईकन खोजी गर्न थालिएको हो । हामीहरूको सो परिश्रम नै अहिले पुस्तकको रूपमा पाठकहरूको हातमा आइपुगेको छ । यसको प्रकाशनको क्रममा विषयक्रम मिलाई प्रेसकापी तयार गर्न सल्लाह दिनुहुने सम्मान्य पितामह तथा वरिष्ठ विद्वान् श्रीभोलानाथ पौडेलप्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु । उहाँका पुत्र श्रीनयनाथ पौडेल र श्रीरुक्मनाथ पौडेल तथा यो पुस्तक छापिदिने लुष प्रेसप्रति पनि कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

वि. सं. २०४६ असार २१ — वासुदेव पौडेल

सङ्कलकको भनाइ

शिक्षित मानिसमा आफ्ना पूर्वज, कुल कुलायन, आगमनस्थल, रीतिस्थिति आदिको विषयमा जान्न खोज्ने इच्छा उठनु स्वाभाविक नै हो। यस्तै इच्छा-अनुसार २०३३ सालदेखि शोधखोज गर्दै जाँदा प्राप्त भएका सामग्रीहरूको आधारमा यो वंशावली तयार पारेको छु। आफूले कुलका प्रमुख स्वर्गीय अङ्गीरस पौडेलबाट कुल तथा कुलदेवतासम्बन्धी प्राप्त अनुश्रुतिहरू, मन्त्र तथा पूजाविधिहरू निजकै छोरा केदारप्रसाद पौडेल तथा यही लुभु सिस्नेरी ओदालेका (गोदावरीमा पनि घर भएका) विश्वम्भर पौडेलका वंशजहरूको नाम, नामावली तथा कुलदेवतासम्बन्धी विशेष विवरणबारे प्रा. श्रीरामचन्द्र पौडेलज्यूबाप्र प्राप्त जानकारी, आत्रेय गोत्रापत्य र विभिन्न गोत्रजका सम्पर्कबाट प्राप्त जानकारी, अनि योगी नरहरिनाथज्यूबाट प्रकाशित आत्रेय गोत्रापत्यसम्बन्धी विभिन्न वंशावलीसम्बन्धी सामग्रीको आधारमा कुल तथा कुलदेवताहरूको सम्बन्धमा पाएजति उपपत्ति प्रस्तुत गरेको छु। कुलदेवताका मन्त्र र कहिरनचाहिं कुल-परम्पराको गोप्यतालाई ध्यानमा राखी गोप्य राखेको छु।

हाम्रो कुलपरम्परा वेद, पुराण, तन्त्र र स्मृतिहरूको आधारमा छ। त्यस-अनुसार विश्वसृष्टिका आदिकारण चतुर्मुख ब्रह्मा हुनुहुन्छ। वहाँका दश छोराहरू-मध्ये नेत्रज्योतिबाट 'अत्रि' उत्पन्न हुनुभयो। उहाँको कर्दम ऋषिकी पत्नी स्वायम्भुव मनुकी छोरी देवहूतिको गर्भबाट उत्पन्न अनसूयासँग विवाह भयो। उहाँका औरस पुत्रहरूमध्ये विष्णुको अंशबाट जन्मनुभएका दत्तात्रेय आत्रेय नामले प्रसिद्ध हुनुभयो। उहाँकै नाम–आदिमा लिएर पौडेलहरूको आत्रेय–आर्चनानस–श्यावाश्व यी तीन प्रवर मानिएको छ। विश्वको प्रथम ग्रन्थ ऋग्वेद मण्डल ५ सूक्त ६१ मा आत्रेय र श्यावाश्वको कथा पाइन्छ। त्यसै गरी विश्वको आदिकाव्य मानिएको वाल्मीकिरामायणको अयोध्याकाण्डको ११७ सर्गमा भगवान् रामले चित्रकूट छोडेपछि अत्रिको आश्रममा वास बसेको र वृद्धा सतिशिरोमणि अनसूयाले सीताजीलाई पतिव्रत धर्मको उपदेश दिनुभएको कथा पाइन्छ। अनि कैयन् लामो समय बितेपछि गङ्गाजीको समीप हरिद्वारमा वहाँकै कुलमा श्रीरङ्गनाभ आत्रेय पैदा हुनुभयो, जो आफ्नो सत्कर्म र सद्व्यवहारले प्रभावशाली हुनुहुन्थ्यो। वहाँले पर्वतीय राजपरिवारमा प्रवेश गरी बुद्धिमत्ताको परिचय दिनुभयो, अनि त्यही प्रान्तमा वहाँका वंशजहरूको विस्तार भयो। यो कुरा 'पौडेल वंश प्रकाश' (सम्पादक हरिप्रसाद पौडेल) को प्रस्तावनामा उल्लेख छ।

श्रीरङ्गनाभको एघारौं पुस्तामा धारानगरी मालवगढमा उदयानन्द भट्ट नामक पूर्वज हुनुभयो। वहाँको नाम सबैतर्फका वंशावलीमा उपलब्ध छ। पुराना हस्तलेख, सङ्ग्रहालयमा सुरक्षित लेख तथा पौडेल, अर्याल, थापाहरूका वंशावली-हरूमा पनि यही नामदेखि 'वंशावली' को प्रारम्भ गरिएको छ। उपलब्ध वंशावलीहरूले कन्नौज भूमि धारानगरी मालवगढबाट श्रीनगर–टिहरी गढवालमा 'उदय भट्ट' आएको कुरा उल्लेख गरेका छन्। त्यहाँबाट सर्दै विभिन्न थरहरूमा छुट्टिंदै, उदय भट्टको बीसौं पिढीका गोपाल पाध्या पौडेल नेपाल (हाल-काठमाडौं उपत्यका) मा प्रवेश गरे (यो कुराको योगी नरहरिनाथद्वारा प्रकाशित इतिहास प्रकाशमा सन्धिपत्र सङ्ग्रहको ७७७ पृष्ठमा पनि उल्लेख छ)। यी गोपाल पाध्या पौडेल पहिले माल्टा सिखरथुममा केही वर्ष बसी त्यतावाट लुभुको सिस्नेरी आएको कुरा परिशिष्टमा छापिएको वंशावलीमा परेको छ।

यस सङ्कलनमा स्वर्गीय वकिल कोषराज पौडेलको सङ्ग्रहमा रहेको उनैका कान्छा छोरा गोपालप्रसाद पौडेलको सौजन्यबाट उपलब्ध सिस्नेरीको रेखात्मक पौडेल वंशावली तथा सुरेन्द्रराज पौडेलको निजी सङ्कलनमा रहेको रेखात्मक वंशावली, अर्को चाँगास्थलीका माधवप्रसाद पौडेलको निजी सङ्ग्रहमा रहेको निजका भाइ शम्भुप्रसाद पौडेलको सहयोगबाट प्राप्त, सम्मान्य काका प्रा. वाल्मीकि पौडेल (धापाखेल) ज्यूले टिपाउनुभएको, विष्णुगोपाल पौडेल, दीपक पौडेल, धर्मराज पौडेलहरूको सौजन्य र सहयोगबाट प्राप्त वंशावलीहरूको आधार लिएको छु। श्रध्देय गुरु प्रा. रामचन्द्र पौडेलज्यूको सहयोगबाट प्राप्त विश्वम्भरका वंशजहरूको वंशावली तथा फर्पिङका पं. तुलसीनाथ पौडेलज्यूबाट प्राप्त मनोहर-का वंशजको वंशावलीबाट जे जति उपलब्ध भयो। सिस्नेरीका श्रीराम गौतम तथा ज्ञानप्रसाद गौतमबाट विभिन्न वृन्दको पुस्ता जोड्न जे जस्तो सहयोग प्राप्त भयो तथा अरू पनि विभिन्न जिज्ञासु बन्धुहरूबाट जे जस्तो सहयोग प्राप्त भयो ती सबैलाई साभार यस संग्रहमा राखेको छु। त्यसको साथै श्रद्धेय प्रा. रामचन्द्र पौडेलज्यूको सहयोगबाट प्राप्त, स्वर्गीय पण्डितप्रवर श्रीटेकनाथ पौडेलज्यूकहाँ-बाट प्राप्त वंशावली, श्रीएकराज अर्यालज्यूको संग्रहमा रहेको निजको सौजन्यबाट प्राप्त अर्यालवंशावली, उदयानन्द अर्जेलको कुलवर्णन कविता यहाँ परेका छन्। यस वंशावलीमा यथासम्भव प्रयास गर्दागर्दै पनि गोपाल पौडेलका सन्तानमा, पलाञ्चोक, ढाँगाढोली, स्थानकोट, फर्पिङ, सिस्नेरी तथा लाहाचोकमै जाने, मण्डन तथा लुभु सिस्नेरीकै पनि केही बन्धुहरूको नाम जोड्न सकिएको छैन। जोड्न सकिएकोमा पनि यथासम्भव प्रयास गर्दागर्दै पनि मानवस्वभाववश त्रुटिहरू हुन सक्छन्। तिनमा अर्कोपटक मान्यवर बन्धुहरूको सुझाव, चाहना र सहयोग प्राप्त

भएमा सुधार गर्ने र प्रकाशन गर्दै जाने विचार लिएको छु। यो वंशावली संग्रह गर्नलाई धेरै समय अघिदेखि हर्दम प्रयास गरी सम्पूर्ण आर्थिक व्ययभारसमेत सहर्ष एक्लै वहन गर्न तयार हुने हाम्रा पौडेलवंशका कुलदीपक विद्याविनयसम्पन्न भतिजा श्री डा. वासुदेव पौडेल तथा धेरै विषयमा विशेष सहयोग गर्नुहुने गुरुवर प्रा. रामचन्द्र पौडेलज्यू तथा वंशसंग्रहमा विशेष उपदेश गर्नुहुने विद्वान् अग्रज नयनाथ पौडेलज्यू तथा श्रद्धेय काका श्रीभोलानाथ पौडेलज्यूमा पनि हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। अन्त्यमा श्रीकुलदेवताहरूको चरणमा वन्दनापूर्वक समस्त कुलबन्धुहरूमा सुख शान्ति रहोस्, यसबाट आपना कुल र कुलदेवताहरूको विषयमा यथार्थ ज्ञान उहाँहरूमा रहोस् भनी श्रीपरमेश्वरसँग प्रार्थना गर्दछु।

विनीत

वि. सं. २०४६ असार २२ विजयनाथ पौडेल व्याकरणाचार्य

विषय–सूची

१. कुलदेवता परिचय १

२. प्राचीन सूत्ररूप पूजा–पद्धति ७

३. पौडेल–कुल–प्रकाश ९

परिशिष्ट

१. उदयानन्दकृत कुलवर्णन कविता ८९

२. श्री ५ राजेन्द्रका पालामा लेखिएको पौड्याल सिग्याल बगाले थापाको वंशावली ९१

३. थापा–वंशावली ९३

४. वंशावली ९४

५. पं. टेकनाथ पौडेलको संग्रहको वंशावली ९७

६. एकराज अर्यालको संग्रहको वंशावली १०१

७. श्रीनिवास मल्लको ताम्रपत्र १०३

८. भक्तपुरका राजा भूपतीन्द्र मल्ल र कान्तिपुरका राजा भास्कर मल्लको वि. सं. १७६० को सन्धि पत्र १०९

९. श्री ५ पृथ्वीनारायण शाहका ६ ओटा लालमोहर ११२

१०. राममन्दिरको अभिलेख ११७

११. केही कागजात १२०

कुलदेवता परिचय

प्रकाश र गति दिई प्राचीनकालदेखि नै कुललाई सुख र संरक्षण दिंदै श्रद्धालु इच्छुक भक्तहरूलाई पुरुषार्थचतुष्टय दिलाउँदै कुलमा रहनुभएका देवताहरूलाई 'कुलदेवता' मानिएको छ । कुलदेवता बाहेक अरू इष्टदेवताहरूलाई प्रसन्न गराउन ज्यादै कठिन पर्ने हुन्छ । आफ्नो कुलमा उत्पन्न हुनेलाई कुलदेवता स्वतः सिद्ध हुनुहुने र उहाँहरू सत्य सरल सच्चरित्रको जीवन बिताउने कुलका व्यक्तिमाथि साह्रै खुशी रहने तथा थोरै साधनाले पनि प्रसन्न हुनुहुने कुरा कुल परम्परा जान्ने सबैलाई जानकारी भइरहेकै हुनुपर्छ ।

अतः कुलका श्रद्धालु, इच्छुक भक्तहरूले कुलदेवतालाई यथार्थ रूपमा चिनेर उहाँहरूको आराधना गर्न सकून् भन्ने विचारले कुल परम्परा तथा आफ्नो अनुसन्धानबाट पनि उपलब्ध प्रमाणहरूको आधारमा जाने जति उपपत्ति देखाउने प्रयास गरेको छु ।

अनुसन्धानको सिलसिलामा कुलपरम्पराविद् विद्वान्को मुखबाट निम्नलिखित श्लोक सुन्न पाइयो—

मादिष्टोऽथ रुमादिर्लः पालान्तो वंशगो पुनः
त्रपालान्तः क्षेकारश्च राहान्तो व पुनस्तथा
पञ्चैतेऽखिलविप्राणां कुलदेवाः प्रकीर्तिताः ।

अर्थ– समस्त ब्राह्मण तथा क्षत्रियादिहरूको वंशमा मष्टा, रुमाल, वंशगोपाल, क्षेत्रपाल र वराह यी पाँच कुलदेवहरू हुनुहुन्छ ।

अनुसन्धानको सिलसिलामा धेरैजसो ब्राह्मण तथा क्षत्रियहरूको कुलमा उपर्युक्त देवताहरू रहनुभएको पाइएको छ ।

यस विषयमा योगी नरहरिनाथद्वारा सम्पादित इतिहास प्रकाश एक अङ्कको ११९ पृष्ठमा दिइएको थापा वंशावलीमा निम्नलिखित वर्णन पाइएको छ—

देवता सुमयालिङ्ग गढदेवी कालिका इष्ट देवता हुन् ।

वज्रदेवता प्रथमं च गढदेवी द्वितीयक: ।।
तृतीय सुमतालिंग: ।। श्रीमष्टादेव ।। चतुर्थक: ।।
पंचमं वाराहनामं च षष्टमं ।। सुरुपालक: ।।
सप्तम ब्रह्मदेवश्च ।। छन्देश्वरस्तथाष्टक: ।।

यति इष्टदेवता ग्राम ग्रामका ।। ... ।

गोष्ठदेवता काला, गैडु, भवानी हुन् । कार्तिकशुक्ल अष्टमी गोष्ठपूजा हो । भाद्रत्रयोदशीमा अरू देवताको पूजा हो ।

योगी नरहरिनाथद्वारा नै संपादित इतिहास प्रकाश (इतिहास सन्धिपत्र संग्रह) को पृष्ठ ७७७ मा दिइएको पौडयाल बगाले थापाको वंशावलीमा निम्न विवरण पाइएको छ—

कन्नौज व्रजदेवता प्रथम । गढ्देवी द्वितीय देवता जयन्तमाला
त्रितीय सुमया । लिङ्गं मष्टादेवं चतुर्थकम् ।।
पञ्चमं वाराह नामं च सुरुपालं षष्टमं ।
सप्तमं ब्रह्मदेवश्च साषा मध्यान्न ।।

गोष्ठदेवता गङ्गा, भवानी, काडा, गैडु (कार्तिक शुक्ल अष्टमी) ।

चाँगुका पौडेलहरू (विश्वम्भरका छोरा धनपतिका वंशज) बाट प्राप्त कुलदेवता तथा गोष्ठदेवताहरूको विवरण यस प्रकारको छ—

कुलदेवताको नाम

१) वारा २) मष्टा ३) व्रजदेवता ४) बहन्नाम ५) छन्देश्वर ६) सुरपाल ७) सोमलिङ्ग ८) ब्रह्मदेव ।

गोष्ठदेवता

१) अनिरुद्र २) महारुद्र ३) गोवर्धन ४) भगवान् (भवानी ?) ५) गङ्गा ६) ब्रह्मा ७) गैडुदेवता ।

फर्पिङ्का पौडेलहरू (मनोहरका वंशज) को यस प्रकार छ—

गणदेवं वज्रदेवं सोमलिङ्गं तथैव च ।
वराहं सुरूपालं च मष्टां छन्देश्वरीं तथा ।।

हामीहरूकहाँ रहेको कुलदेवतासम्बन्धी पुरानो टिपोट (सौजन्य– देवर्षि पौडेल) बाट मैले उतारेको क्रम तल लेखिएबमोजिम छ—

१) व्रजदेवता २) गढ्देवी ३) सोमलिङ्ग ४) मष्टादेवी ५) बराह ६) सुरुपाल ७) ब्रह्मादेव ८) छन्देश्वरी ९) काँडा १०) गङ्गा ११) ब्रह्मा १२) भवानी १३) महाकाल १४) क्षेत्रपाल ।

यी देवताहरूमा काँडा, गङ्गा, ब्रह्मा, भवानी कुलदेवता तथा गोष्ठदेवता दुवैमा प्रधान देवता मानिनु भएको छ ।

हामीकहाँ उपलब्ध क्रमलाई प्राधान्य दिंदै कुल परम्परा तथा अनुसन्धान-बाट उपलब्ध ज्ञानको आधारमा यथामति विवेचन गर्दछु ।

१. व्रजदेवता

थापाहरूको वंशावली तथा चाँगुबाट प्राप्त विवरणमा यहाँलाई 'वज्र देवता' भनिए तापनि गोर्खाका अर्ज्यालहरूको मैले हेरेको पूजापद्धतिमा उपलब्ध नाम र मन्त्र, योगी नरहरिनाथले उल्लेख गर्नुभएको पौडेल सिग्देलको वंशावली र मैले प्राप्त गरेको कुल परम्परागत नाम र मन्त्रको आधारमा केलाउँदा 'व्रजदेव' नै नाम शुद्ध देखिन्छ । व्रज गाईहरूको गोठलाई भनिन्छ, गोठको संरक्षक भएकोले 'व्रजदेव' भनिएको हो ।

२. गढ्देवी

कोषराज पौडेलज्यूकहाँबाट प्राप्त वंशावली र इतिहास प्रकाश (इतिहास सन्धिपत्र संग्रह) पृष्ठ ७७७ मा दिइएको पौडेल सिग्देल बगाले थापाको वंशावलीबाट यो नामले 'जयन्तमालादेवी' लाई लिइएको स्पष्ट हुन्छ । वंशावली-अनुसार यिनै देवीको नवरात्री निराहार रहेर उपासना गरी प्रसन्न गराएकोले हाम्रा पुर्खा श्रीवत्सराज राजपुरोहित भै ६५ खेत विर्ता पाउनुभएको स्पष्ट छ ।

३. सुमयालिङ्ग

शुद्ध रूप सोमलिङ्ग, द्वादश ज्योतिर्लिङ्गमध्ये एक । 'सौराष्ट्रे सोमनाथश्च'– यस श्लोकले यहाँलाई नै संकेत गर्दछ । शिवमहापुराण कोटिरुद्रसंहिताको चतुर्दश अध्यायमा उल्लेख भए अनुसार भगवान् शङ्करको जति पनि ज्योतिर्लिङ्ग हुनुहुन्छ त्यसमध्ये मुख्य हुनुहुन्छ । आफ्ना सत्ताइस पत्नीहरूमाथि समान स्नेह नगरेकोले दक्षप्रजापतिको श्रापले क्षीण भएका सोम (चन्द्रमा) ले प्रभास क्षेत्रमा (द्वारिकाधाम समीप–गुजरात) रही महामृत्युञ्जय जपद्वारा आराधना गर्दा प्रकट भएर देवताहरूको अनुरोधले त्यस क्षेत्रमा रही सोमनाथ नामले प्रसिद्ध हुनुभएको हो । यहाँको नाम अत्रिगोत्रीय शाही ठकुरीको कुलमा पनि पाइएको छ, अरू गोत्रमा पनि नामान्तरले रहनुभएको सुनिन्छ ।

४. मष्टादेवी

उहाँ ब्राह्मण क्षत्रियहरूको वंशमा देखिनुभएको छ। यहाँको विषयमा विभिन्न गोत्रापत्यहरूसँग सम्पर्क राख्दा कुनै वंशमा 'मष्टादेवी' र कुनै 'मष्टादेव' भनी पुकारिएको, कतै 'मष्टा मष्टेनी' भनी पुकारिएको पनि पाइयो। कुल परम्परावाट सुनी आएका व्यक्तिबाट उहाँ भगवान् पशुपतिनाथको उत्तर मुख वामदेव स्वरूप (वामदेवगोत्र) अर्धनारीश्वर श्वेतवर्ण गौरीशङ्कर रूप हुनुभएको थाहा पाइयो। यथार्थमा 'वामदेव' लाई आगमले उत्तराम्नाय (ज्ञानमार्ग) को प्रमुख देवता मान्दछ। पश्चिम नेपालमा बाह्र भाइ मष्टा चौरासी उपमष्टा प्रसिद्ध हुनुहुन्छ। उहाँको स्वरूप 'अर्धनारीश्वर' भएको कारण मष्टादेव वा मष्टादेवी नाम दुवै उपयुक्त छ।

५. बराह

श्वेतवर्ण अष्ट भुज आदिवराह। यज्ञ र ब्राह्मणहरूको प्रतिपालक। उहाँकै नामले अहिलेको कल्पलाई 'श्वेतवराहकल्प' भन्छन्। उहाँले नै हिरण्याक्षलाई मारी पृथ्वीको उद्धार गर्नुभएको थियो। यो नाम आत्रेय गोत्रेतर, घिमिरे, दाहाल, रूपाखेती, शाह आदिमा र मगरमा पनि पाइएको छ।

६. सुरपाल

गोपाल (गोठ रक्षा गर्ने) देवतालाई सुरपाल, शुरुपाल, सुरपालक आदि नामले पुकारिएको हो भन्ने कुलपरम्परागत इतिवृत्त छ। हामीकहाँ, गोर्खाका अर्यालहरूकहाँ तथा घिमिरेहरूकहाँ उपलब्ध वैदिक मन्त्रहरूले पनि यही कुराको पुष्टि गर्छ। यै नाम रिमालहरूको कुलमा पनि पाइएको छ।

७. ब्रह्मदेव

कुलदेवतामा उहाँ हाम्रा पूर्वज हुनुहुन्छ, आराधनाबाट ज्योतिस्वरूपको दर्शन पाई शिवमा लीन हुने समयमा "अत्रिय वंशमा जति अगति परेर मर्छन् उनीहरू ममा लीन भएर जानेछन् वायु मान्नुपर्ने छैन" भनी आशीर्वाद दिनुभएको छ भन्ने कुलपरम्परागत इतिवृत्त छ। अतः उहाँमाथि श्रद्धा र कृतज्ञता अर्पण गर्दै 'कुलदेवता' को रूपमा लिइएको छ। यो नाम योगी नरहरिनाथज्यूको माथि उद्धृत दुवै वंशावलीमा तथा गोर्खा-अर्यालका कुलदेवतापूजाविधिमा पनि पाइएको छ। चाँगुबाट प्राप्त कुलदेवता नामावलीमा पनि उल्लेख छ।

८. छन्देश्वरी

यहाँलाई वेद विद्याकी अधीश्वरी गायत्री सरस्वतीको रूपमा मानिएको छ।

उहाँको खास नाम 'छन्देश्वर' नभएर 'छन्देश्वरी' नै हो। यी देवतालाई काश्यप-गोत्रीय घिमिरेहरूले पनि मानेका छन्। उपर्युक्त ८ वटा देवताहरूलाई विभिन्न ग्रामका अधिपति देवताहरूको रूपमा थापा वंशावलीले उल्लेख गरेको छ।

९. काँडा

यो साङ्केतिक नाम हो। यहाँलाई महाकाली वीरभद्र चतुष्षष्ठी योगिनीको एउटै स्वरूपको रूपमा कुलपरम्पराले मानिआएको छ। 'कुलदेवता पूजाविधि' मा उल्लिखित वैदिक मन्त्रले पनि यही कुरा जनाउँछ। अधिकारी, घिमिरे, कोइराला इत्यादि अन्यगोत्रीय कुलमा पनि कुलदेवताको नाममा यहाँको उल्लेख पाइएको छ। हामीहरूकहाँ यी देवता चार प्रधान कुलदेवता र गोष्ठदेवतामध्ये प्रथम हुनुहुन्छ।

१०. गङ्गा

श्वेतवर्ण चतुर्भुज मकरवाहन पवित्रताका प्रतीक यी देवता हामीकहाँ प्रधान कुलदेवता र गोष्ठदेवतामा द्वितीय हुनुहुन्छ।

११. ब्रह्मा

वंश र विद्याका संरक्षक, जगत्का पितामह यी देवता हामीकहाँ प्रधान कुलदेवता र गोष्ठदेवतामा तृतीय हुनुहुन्छ।

१२. भवानी

यी देवता आत्रेयकुलमा श्रीविद्याका परमाचार्य स्वयं दत्तात्रेयद्वारा उपासना गरिएकी तथा विभिन्न गोत्र-प्रवर्तक ऋषिहरूद्वारा मानिएकी ताम्रवर्णी (उदयकालको सूर्यजस्तै वर्ण भएकी) षोडशी देवी सरस्वतीको रूपमा मानिएकी हुनुहुन्छ। उपर्युक्त काँडा, गङ्गा, ब्रह्मा, भवानी यी चार नाम अधिकारी, घिमिरे, शाह, सुवेदी, हुमागाईं, गुरागाईं आदि थरमा पनि पाइएको छ। यीमध्ये गङ्गा, ब्रह्मा, भवानी यी तीन देवतालाई कुलपरम्पराका रहस्यविद्हरू यी तीन मूर्ति भईकन वस्तुतः अभिन्न रूपमा रहेका ब्रह्ममयी कुलशक्ति वा कुलदेवका रूपमा रहेका, विश्वका हिन्दू मात्रका कुलदेवता हुन् भनी बताउँछन्।

१३. महाकाल

आगमले उहाँलाई नवकालीहरूका भैरव हुन् भनी बताएको छ। कुलको संरक्षणको लागि कुलदेवताको रूपमा उहाँलाई लिइएको छ।

१४. क्षेत्रपाल

यी कुलदेवतालाई कुलले क्षेत्र वा स्थानका संरक्षकको रूपमा मानिआएको छ।

उपर्युक्त चौध देवताहरूमध्ये महाकाल, भैरव तथा क्षेत्रपाललाई अलग मानिदैन थियो। लगभग ७५ वर्षपछि (सिस्नेरीमा बसोबास गरेको) गोपालका पनाति 'बलि' ले बलिपूजा (अज-बलि) गर्ने गरी मार्गशीर्ष पूर्णिमाको पूजा

चलाए। यसअघि भाद्रशुक्ल त्रयोदशीमा मात्र पूजा गरिन्थ्यो, बलि हुँदैनथ्यो भन्ने इतिवृत्त छ। अद्यावधि भाद्रशुक्ल त्रयोदशीको कुलपूजा नगरी मार्गशीर्षको पूजा हुँदैन भन्ने प्रचलन छ।

यसै गरी गोर्खाका अर्ज्यालहरूले प्रमुख कुलदेवताहरूको रूपमा मष्टादेव, वराह, मण्डालिनीलाई (उहाँहरूको कथनमा मण्डालिनी नै भवानी हुनुहुन्छ) मान्नुभएको पाइएको छ। उहाँहरूको कुलपूजा गर्दा दुइ दिन लगाएर गर्ने चलन छ। पहिलो दिनको पूजामा मष्टादेव, मण्डालिनीका अगाडि ६० कोठा र वराहका अगाडि १३२ कोठा बनाई त्यसमा पायसादि राखी बलिपूजा गरिन्छ भने दोस्रो दिनको पूजामा सर्वतोभद्र मण्डल बनाई त्यसको अष्टदलमा बीचमा वराहको आवाहन गरी पूर्वादि दिशाको क्रमले ब्रजदेव, गढ्देवी, मष्टादेव, सुमयलिङ्ग, स्वरूपालदेव, ब्रह्मदेव, मण्डालिनी, छन्देश्वरमहाकालको आवाहन पूजन गरिन्छ। बालुवाटारमा बसोबास गर्ने एक थरी अर्ज्यालहरूले कारा, गङ्गा, ब्रह्मा, वराह, मष्टा, अहिर्बुध्न्य कुलदेवता, कुलेष्ट देवीको रूपमा 'भुवनेश्वरी' लाई मानेको पाइएको छ। बौद्धमा बसोबास गर्ने अर्का थरी अर्ज्यालहरूले वज्रयोगिनीलाई पनि कुलेष्टदेवताको रूपमा लिनुभएको पाइएको छ। अर्घौंका एक थरी पौडेलहरूले श्रीवराहमष्टा र षोडशी देवीलाई प्रमुख कुलदेवता मान्नुभएको छ। उहाँहरूले श्रीवराहमष्टालाई महाअष्टभुज वराह भनी एउटै देवताको रूपमा मान्नुभएको पाइएको छ, जसलाई हामीकहाँ र गोर्खाका अर्ज्यालकहाँ उपलब्ध परम्परागत मन्त्र र पूजनविधिको आधारमा समीक्षा गर्दा वराह र मष्टा अलग अलग मान्नुपर्ने देखिन्छ। षोडशी देवीचाहिं स्वयं भवानी नै हुनुभएकोले हामीसँग अविरोध छ।

सिस्नेरीकै विश्वम्भरतर्फका एक थरी पौडयालहरू क्रमशः सोमलिङ्ग, गङ्गा, भवानी, काँडा, ब्रह्मगैडुलाई मात्र मान्नुहुन्छ तथा उहाँहरूको पूजा भाद्रशुक्लद्वादशीमा हुन्छ। ज्ञादीका पौडेलहरूले सुरुपाल भट्ट वराहलाई प्रमुख मानी मार्गमा पायस ज्येष्ठमा बलि गरेको पाइएको छ। बागलुङ बलेवाका पौडेलहरूले दाह्रे मष्टा, षोडशीदेवी, जालपादेवी रूपावच्छलालाई प्रमुख मानी आवाहन-पूजन गरिआएको कुरा पदयात्री पूर्णप्रकाश नेपालबाट जानकारी पाइएको छ। यसरी आत्रेय गोत्रका पौडेल अर्जेलहरूमा सम्पर्क राख्ता विभिन्न क्रम पाइएको छ तापनि सबैले मूल एकैलाई समातेको पाइएको छ।

हामी पौडेलहरूको कुलमा प्रधान कुलदेवताहरूको पूजापछि उहाँहरूको अगाडि पायस तथा बाबर पुवाको बलि टक्याइन्छ। त्यसमा गोपाल पाध्याका वंशज सिस्नेरीका पौडेलहरूकहाँ बीचमा चार कोठा बनाई त्यसलाई बाहिर चतुष्कोणले घेरेर त्यसभन्दा बाहिर चौसट्टी कोठा बनाई पायसादि बलि गर्दै आएका छन्। सिस्नेरीका विश्वम्भरका वंशज पौडेलहरूले बलि दिंदा एकासी कोठा बनाएर कोठैपिच्छे पायस, रोटक र पञ्चामृत चढाउँदै छन्।

प्राचीन सूत्ररूप पूजा-पद्धति

अथ प्रातः समुत्थाय कृतस्नानसमाहितः ।।
कृतसन्ध्यार्चनामन्त्रः प्रविश्य चाऽथ मण्डपम् ।।१।।
स्वगोत्राः दीक्षिताः सर्वे कुलदेवार्चनकृते ।।
समादाय पवित्राणि अविसर्जितदैवतः ।।२।।
आग्नेयभागे संस्थाप्य अग्निं ज्वलितकं शुभम् ।
होमं कुर्याद् घृतचरुं पृथक् पृथक् पृथक् कृतम् ।।३।।
अग्न्यादिभ्यस्ततो दद्यादाहुतीनां शतम् शतम् ।
अथवा सहस्राहुतिर्देयो पञ्चभ्यश्च तथैव च ।।४।।
दिक्पतिभ्यस्ततो दद्यात्सपवित्रं बहिर्बलिम् ।।
रोटकं पायसं कृत्वा निवेदयेद्यथाक्रमम् ।।५।।
जाज्वल्यमाने निर्धूमे जुहुयादिष्टसिद्धये
अप्रवृद्धेष्वधूमे तु होमं वह्नौ न सिद्धयति ।।६।।
ज्ञेयात् सर्वप्रयत्नेन कुलदेवीं प्रपूजयेत्
पुष्पाक्षतं पायसं च रोटकं कोष्ठकोष्ठयोः ।।७।।
एकाशीतिकोष्ठकेभ्यः पञ्चामृतं समर्पयेत् ।
इति कुलदेवतापूजाविधिः वाजपेयीभट्टाचार्यस्य

(साभार- विश्वंभर शर्मा पौडेलको कुलदेवता पूजाविधिबाट)

बत्तीहरू

भगवान् वराहलाई बाह्रसुते बाह्र जोर।
काडा, गङ्गा, भवानीलाई नौसुते नौ जोर।
महाकाललाई सोह्रसुते सोह्र जोर।

कुलदेवता पूजा गर्ने प्रक्रिया
(सिस्नेरीका गोपाल पाध्याका सन्तानहरूको अनुहार)

मार्ग पूजामा काडा, गङ्गालाई एक कोठा, ब्रह्मालाई एक कोठा, भवानी-लाई एक कोठा शिलास्थापना सहित आवाहन गरिन्छ ।

काँडाको अगाडि क्रमशः सोमलिङ्ग र मष्टाको, गङ्गाको अगाडि वराहको आवाहन गरिन्छ । ब्रह्माको अगाडि क्रमशः व्रजदेव, सुरूपाल, ब्रह्मदेवको आवाहन गरिन्छ, बगलमा विष्णुको पूजा हुन्छ । भवानीको अगाडि छन्देश्वरीको आवाहन हुन्छ । महाकालको अगाडि ग्रामपाल क्षेत्रपालको आवाहन हुन्छ । यहाँ एक नाम गोप्य छ जो यहाँ कुलको गोप्यतालाई ध्यानमा राखी प्रकाश गरिएको छैन ।

□

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीकुलदेवताभ्यो नमः ।

पौडेल–कुल–प्रकाश

कुलगोत्रको प्रमुख पुरुष–आत्रेय महर्षि ।

वेद–शुक्लयजुर्वेद शाखा–माध्यन्दिनीय ।

प्रवर–त्रिप्रवर आत्रेय–अर्चनानस–श्यावाश्व ।

अभिजन–कान्यकुब्ज । सम्प्रदाय–गौड ।

मुख्य कुलदेवता– भवानी ।

मुख्य इष्टदेवता– सोमलिङ्ग, गढ्देवी, महाकालिका ।

अथ कुल–माला

१. श्रीरङ्गनाभ (भागीरथीको तटनजीक हरिद्वारमा बसेका)
|
२. श्रीपुरनाभ
|
३. श्रीब्रह्मनाभ
|
४. श्रीप्रसरनाभ
|
५. भीमदेव
|
६. पूर्णदेव
|
७. देवदेव
|
८. कुमारदेव

८. कुमारदेव
|
९. शक्ति भट्ट
|
१०. पृथ्वी भट्ट
|
११. कुबेर भट्ट

श्रीरङ्गनाभदेखि कुबेर भट्टसम्मको एघार पुस्ताको नाम २०४२ वि. सं. मा प्रकाशित 'पौडेल वंश प्रकाश' (लेखक तथा सम्पादक पं. हरिप्रसाद) बाट साभार लिइएको छ। यसपछि 'कुबेर भट्ट' का छोरा उदय भट्टदेखि विभिन्न वंशावलीहरू उपलब्ध भएको र ती आपसमा बाझेका हुँदा उदय भट्टदेखि बाझेका अंशसम्मका विभिन्न उपलब्ध वंशावलीहरूको तालिका तल दिइएको छ।

वि. सं. १९९१ मा प्रकाशित 'राजगुरुपुरोहित विद्वद्वरचक्रपाणिविरचितम् प्रश्नतत्त्वम् सटीकम्, उत्तानगणितम् च' को भूमिकामा दैवज्ञकेशरीरचित 'कुलचन्द्रिका' को आधारमा सम्पादक विष्णुप्रसाद भण्डारीले अर्यालिहरूको एक थरी वंशक्रम दिएका छन्।

वि. सं. २०१९ मा 'जगदम्बा प्रकाशन' द्वारा प्रकाशित "नेपाली" (त्रैमासिक) पत्रिकाको अङ्क १४ मा बालकृष्ण पोखरेलबाट सम्पादित उदयानन्दको 'कुलवर्णन कविता' मा उल्लेख भएअनुसार (जुन संपादकको कथनअनुसार वि. सं. १८३३ मा उदयानन्द अर्ज्यालले लेखेका हुन्)—

१. उदै भट्ट
२. सदु भट्ट
३. राय भट्ट
४. देवदत्त
५. वत्सराज
६. उपवत्सराज
७. श्रीवत्सराज
|

जेठी ब्राह्मणीबाट	कान्छी ब्राह्मणीबाट	जुम्लाकी राजाकी	बिष्टचानीबाट
८. श्रीकृष्ण सिग्देल	८. श्रीदेव पौड्याल	छोरीबाट समाल	बगाले थापा

८. श्रीदेव पौड्याल
|
९. श्रीनन्द
|
१०. श्रीराम
|
११. हरिदत्त
|
१२. कृष्णराम
|

१३. सदु	बाबा
	जेठीबाट अर्जेल (नरसिंह)

वि. सं २०२२ मा प्रकाशित इतिहास प्रकाशमा सन्धिपत्रसंग्रहको पृष्ठ ७७७ मा दिइएको 'पौड्याल सिग्याल बगाले थापाको वंशावली' अनुसार—

१. उदै भट्ट
२. सुरुप भट्ट
३. राई भट्ट (धारानगरी आउने)
४. देवदत्त
५. बछराज
६. श्रीवछराज (कुमाउँको पौडी आउने)
७. श्रीकृस्न
८. श्रीदेव
९. श्रीनन्द
१०, हरिदत्त
११. हरिराम
१२. कृस्नराम
१३. बाबा (सामा पौडी आउने)

इतिहास प्रकास अङ्क १ (सम्पादक योगी नरहरिनाथ) को पृष्ठ ११९ मा दिएको थापावंशावलीअनुसार—

१. उदै भट्टाचार्य । उमादेवी ।
२. सुद " । सूमादेवी ।
३. राई " । रमादेवी ।
४. देवदत्त " । देवप्रिया ।
५. वच्छराज

जेठी वसुन्धरा देवी × | राधागाधवकी छोरी शुभकन्याबाट | मितबाबाकी छोरी बाट | सुबेदीकी छोरी बाट

६. कालु थापा | ६ वंशराज | ६ कन्याराज

(काला पौडेल) (सेता पौडेल)

७. पुण्याकर (पुलामा) | तारापति (ताकुम) | विरु (रूकुम) | जशोधर (जामरिक)

श्री सम्वत् १८८४ साल शाके १७४९ कार्तिक सुदी ७ रोज ६ का दिन लेखिएको किताप मुताबिकको वंशावलीअनुसार ध्रुवप्रसाद अर्ज्याल विराट-नगरद्वारा छापिएको 'अर्ज्याल वंशावली' अनुसार—

१. उदय भट्ट
२. सुदु (सुदया) भट्ट
३. राई (तेराया) भट्ट
४. देवदत्त
५. वत्सराज
६. उपवत्सराज (६ भाइ छोरामध्ये कान्छा, यिनको अर्को नाम वंशराज भन्ने छ, अरूको नाम पाइएको छैन)
७. श्रीवत्सराज (ब्राह्मणीबाट) (भित्र्यानीबाट समाल, जुम्लाकी राजाकी छोरीबाट बगाले थापा)
८. श्रीकृष्ण श्रीदेव
९. श्रीनाद श्रीनन्द
१०. श्रीराम हरेराम
११. हरिदत्त
१२. कृष्णराम

१३. सुदु भट्ट १३. चावा भट्ट (चावा भट्टले ईस्माका राजा भई चार वर्ष बसेपछि गुल्मीका राजपुत्र ल्याई राज्य दिए आफू राजगुरु भएर अर्जी, पौडी आदि धेरै गाउँ बिर्ता लिई बसे, निजका जेठीका छोरा १४. नरसिंह—

२०४२ वि. सं. वैशाख संक्रान्तिमा प्रकाशित पं. हरिप्रसाद पौडेलद्वारा संपादित 'पौडेलवंशप्रकाश' मा उल्लेख भएअनुसारको वंशावली (रेखात्मक)।

१. उदै भट्ट
२. सुदु भट्ट
३. राई भट्ट
४. देवदत्त भट्ट
५. वत्सराज

६. कालु थापा | ६ वंशराज | सिग्देल

७. श्रीवत्सराज
८. श्रीकृष्ण
९. श्रीदेव
१०. श्रीनन्द
११. हरिदत्त
१२. हरिराम
१३. कृष्णराम

१४. चावा | सदू

१५. अर्ज्याल मोतीराज | कन्थराज | देवराज | शिवराज | वत्सराज | सुरुपाल

२०४४ वि. स. ऋषिपञ्चमीमा प्रकाशित पौडेलवंशावली (सिस्नेरीको हाँगो– सम्पादक तथा प्रकाशक विजयनाथ पौडेल) मा दिएको मे. लक्ष्मण पौडेलको वंशावलीमा उल्लेखभएअनुसार—

१. उदै भट्ट (कन्नौजबाट गढमा आउने)
|
२. सुदै भट्ट
|
३. राय भट्ट (धारानगरमा आउने)
|
४. देवदत्त
|
५. वछराज
|
६. श्रीबछराज (आनन्द शास्त्री)
|
७. श्रीकिरन
|
८. श्रीदेउ
|
(जेठी) (कान्छी)
| अर्जेल
९. श्रीनन्द (कुमाउ आउने)
|

जेठी ब्राह्मणीबाट	कान्छी ब्राह्मणीबाट	क्षत्रिनीबाट
१०. हरिदत्त	सिग्देल	बगाले थापा
११. हरिराम		
१२. कृष्णराम (डोटी पौडी गाउँ आएका निजलाई पौडेल पदवी लाग्यो)		
१३. चावा (जाजरकोट सामा पौडी आएका)		

प्रसिद्ध वैयाकरण गुरु स्वर्गीय श्रीटेकनाथ पौडेलज्यूकहाँ रहेकी वंशावली अनुसार—

१. उदय भट्ट
|
२. सूदय भट्ट
|
३. राई भट्ट
|
४. देवदत्त भट्ट
|
५. वत्सराज
|

खसिनीबाट	ब्राह्मणीबाट	ब्राह्मणीबाट
६. बगाले थापा	श्रीकृष्ण सिग्याल	६.श्रीदेव पौड्याल
		७. श्रीनन्द
		८. श्रीराम
		९. हरिदत्त
		१०. कृष्णराम

जेठीबाट	कान्छीबाट
११. चावा	सावा र सद्दु

जेठीबाट	कान्छीबाट
अर्जेल	१२. मोतीराज

एकराज अर्जेलकहाँ रहेको अप्रकाशित वंशावलीअनुसार—

१. उदय भट्टाचार्य
|
२. सूद "
|
३. राई "
|
४. देवदत्त "
|
५. वत्सराज "
|
६. उपवत्सराज "
|
७. श्रीवत्सराज "
|

- विष्टकी छोरी शुभकन्या बाट जन्मेको ८. कालु थापा
- ब्राह्मणीबाट श्रीकृष्णराज
- ब्राह्मणीबाट ८. श्रीदेवराज
  - |
  - ९. श्रीनन्द
  - |
  - १०. श्रीराम
  - |
  - ११. हरिदत्त
  - |
  - १२. कृष्णराम
  - |
    - १३. सदु
    - |
      - जेठीबाट नरसिंह अर्जेल
    - चावा
    - |
      - कान्छीबाट १४. मोतीराज

डिल्लीबजारका कोपराज पौडयालकहां रहेको अप्रकाशित वंशावली रेखात्मक अनुसार—

१. उदयानन्द भट्ट
|
२. सुदयानन्द
|
३. राय भट्ट
|
४. देवदत्त
|
५. वछराज
|
६. श्रीवछराज
|

- ७. श्रीकृष्ण
  - |
  - ८. श्रीदेव
  - |
  - ९. श्रीनन्द
  - |
  - १०. हरिदत्त
  - |
  - ११. हरिराम
  - |
  - १२. कृष्णराम
  - |
    - १३. चावा
    - |
      - १४. मोतीराज
    - सावा
    - |
      - कन्थराज
      - नन्दराज
      - शिवराज
      - वत्सराज
      - सुरुपाल
- सिग्याल ( )
- बगाल ( )

माथि तालिकामा दिइएका वंशावलीहरूमा धेरैको 'उदय भट्ट' बाट 'चावा' सम्म तेह्र पुस्ता मिलेको, अनि उदयानन्दको 'कुलवर्णन कविता' ले किटी किटीकन पुस्ता उल्लेख गरेको हुँदा वत्सराज, उपवत्सराज, श्रीवत्सराज तीन पुस्ताको नाम उस्तै जस्तो देखिए तापनि धेरैले त्यै क्रम अपनाएको र श्रीवत्सराज-बाट नै धेरैले बगाले थापा, सिग्याल र पौडेल छुट्टिएको देखाएकोमा त्यै क्रमलाई मैले मान्यता दिएको छु । 'कविता' को लागि परिशिष्ट हेर्नुहोला । उपलब्ध वंशावलीमध्ये केही परिशिष्टमा पनि दिएको छु । 'चावा भट्ट' देखिको वंशावली लक्ष्मण पौडेलको वंशावली कोपराजको रेखात्मक वंशावली योगी नरहरिनाथ-द्वारा सम्पादित पौड्याल सिग्याल बगाले थापाको वंशावली टेकनाथ पौडेलज्यूको वंशावली तथा हरिप्रसाद पौडेलको वंशावलीको आधारमा तयार गरेको छु ।

(चावा भट्ट, श्रीरंगनाभदेखि २४ पुस्ता उदै भट्टदेखि १३ पुस्तामा छन्)

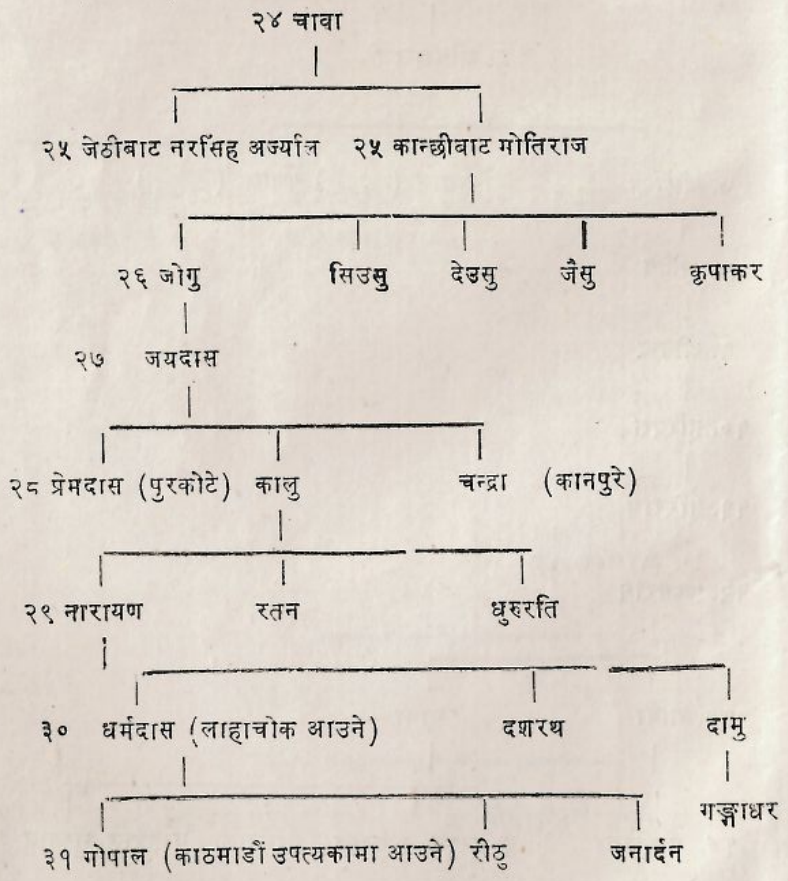

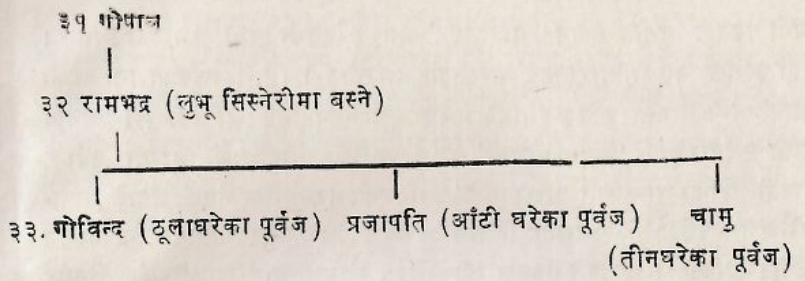

१. श्रीरङ्गनाभ

यिनको विषयमा हरिप्रसाद पौडेलद्वारा सम्पादित पौडेल वंश प्रकाशको प्रस्तावनामा तल दिए अनुसार परिचय दिइएको छ । पावनसलिला भागीरथीको तट निकट हरिद्वारमा श्रीरङ्गनाभ नामक कुनै आत्रेय ब्राह्मण बस्दथे । कृषि पेशा, सत्कर्मानुष्ठान र सद्व्यवहारले गर्दा उनको प्रभाव प्रशस्त थियो, पर्वतीय राजपरिवारमा प्रवेश गरेर आफ्नो बौद्धिक परिचय दिए, तदनन्तर त्यही प्रान्तमा यी रङ्गनाभका सन्तान छरिए । यिनका विषयमा यसभन्दा बढी परिचय पाउन सकिएको छैन ।

२. उदैभट्ट (पुस्ता १२)

यिनको पूरा नाम 'उदयानन्द' भन्ने पाइएको छ । यिनकी पत्नी 'उमादेवी' थिइन् । उदयानन्द अर्यालको 'कुलवर्णन' कविताअनुसार यिनी कन्नौज भूमि मालवगढ धारा नगरमा थिए, उनको समयमा बादशाह र नवाफको कुरैपिछे कलह भैरहेकोले त्यस स्थानलाई छोडेर कूर्माचल (कुमाऊँ) अन्तर्गत श्रीनगर (टिहरी गड्वाल) भन्ने ग्राममा पुगेर बसे । तिनी श्रौत स्मार्त कर्ममा निपुण, ज्यादै कर्मिष्ठ सधैं कुश हातमा लिइरहने थिए, यसैले मानिसहरू उनलाई 'कुश भट्ट' पनि भन्दथे । उनले श्रीनगरमा त्यहाँको राजाको निमित्त वाजपेय यज्ञ गरेकाले 'वाजपेयी भट्टाचार्य' भन्ने पदवी प्राप्त गरेका थिए । यिनका दुइ भाइ विद्वत्प्रकाशाचार्य र काशीदास थिए । फर्पिङका तुलसीनाथ पौडेलज्यूको भनाइ-अनुसार उदयानन्दले सोमलिङ्ग र छन्देश्वरी भवानी शिवशक्तिको आराधनाबाट वेद, व्याकरण, छन्द शास्त्रमा निपुणता हासिल गरी तिनीहरूको प्रचार गरेका थिए ।

३. रायभट्ट (पुस्ता १४)

लक्ष्मण वंशावली अनुसार यिनी ज्यौतिषशास्त्रमा पारङ्गत थिए, सकल सिद्धि पाई मनको कुरा जानि आउँदैमा चित्त बुझाई कार्य-सिद्धि गरिदिने थिए ।

यिनी गढबाट तृतीय स्थान 'धारानगर' आए। यिनकी पत्नी रमादेवी थिइन्। यहाँ उल्लेख भएको 'धारानगर' भारतको धारानगरी (हाल--मध्यप्रदेशमा रहेको 'धार' भन्ने नामले प्रसिद्ध स्थान) नभएर शम्शेरबहादुर थापाको सौजन्यबाट प्राप्त मसँग रहेको 'थापावंशावली' को टिप्पणीमा 'महाकाली शारदा नदी र रापती नदीको समतलमा 'धारानगरी' मानिएको पुरानु लेख भएको बगाले थापा-को वंशज पूर्व ३ नं हिलेछाप निवासी कुलवृद्ध टेकबहादुर थापासँग अप्रकाशित टिपोट देखिएको छ' भन्ने उल्लेख भएको छ। त्यसअनुसार काश्मीरको श्रीनगर जस्तै गड्वालमा पनि श्रीनगर भए ऊँ 'लक्ष्मण' को वंशावलीमा दिइएको तृतीय स्थान 'धारानगर' यतै छ, जुन विशेष अनुसन्धेय छ।

७. श्रीवत्सराज (पुस्ता १८)

श्रीवत्सराज ठूला पण्डित रहेछन्। उनी पहाडमा जन्मेका हुनाले 'पर्वते' भनी उनीलाइ छोरी दिन स्वीकार नगर्दा उनी विवाह नगरी ब्रह्मचर्यव्रतपालन गरी बसेछन्। त्यस समय 'पुलाम' आदि तीन राज्यका अधिराज श्री राधामाधव सिंह विष्ट डोटी प्रदेशको प्रशासन गर्दथे। यिनको एक मात्र 'शुभकन्या' नामकी छोरी रहिछन्। वृद्धावस्थामा पनि 'छोरा' नभएर विरक्त भएका राजा राधामाधव सिंहले विश्वजित् यज्ञ गरी आफ्नो सम्पूर्ण सर्वस्व दान गरी कुनै तीर्थमा गएर शेष जीवन बिताउने विचार गरेछन्। यस्तो विचार गरी प्रसिद्ध शास्त्रनिष्णात कर्मिष्ठ तपस्वी श्रीवत्सराजलाई डाकेछन्। तिनलाई 'सर्वस्व दान' राजाले दिन लाग्दा विवाह नगरेकोलाई सर्वस्व दान गर्नु शास्त्रसम्मत छैन भनी कुनै, राजाकै आश्रयमा रहेका विद्वान् 'हरिदत्त' शर्माले बिन्ती चढाएकाले आफ्नी छोरी 'शुभकन्या' को विवाह यिनै श्रीवत्सराजसित गरी सम्पूर्ण राज्य, धन सम्पत्ति पनि यिनैलाई दान गरी आफू वाराणसी गई त्यहीं निर्वाण प्राप्त गरेछन्। यिनकै गर्भ-बाट जन्मेका 'कालु थापा' बगाले थापा वंशका मूल पुरुष हुन्। यिनको समय वि. सं. १२४६ हो भनी थापा वंशावलीले उल्लेख गरेको छ। 'कालु थापा' का चार छोरा भए। जेठा पुन्याकर थापा 'पुलाम' का अधिपति भएछन्। माहिला 'तारापत्ति थापा' 'ताकुम' का अधिपति भएछन्। साहिला वीरु थापा 'रुकुम' का अधिपति र कान्छा जशोधर थापा जामरिक (जुम्लेल) का अधिपति भएछन्।

श्रीवत्सराजकी जेठी ब्राह्मणीबाट 'सिग्याल' थरका पूर्वज 'श्रीकृष्ण' भएछन्। कान्छी ब्राह्मणीबाट 'पौडयाल' थरका पूर्वज 'श्रीदेव' भएछन्। जुम्लाको राजाकी छोरीको गर्भबाट 'समाल' भएछन्।

यिनका विषयमा लक्ष्मण पौडयालको वंशावलीले यस्तो उल्लेख गरेको छ: "आनन्द शास्त्री ज्योतिर्विदेय. श्रीवछराज नाम गर्न्याकाले– ५ – यिनका मन्त्र विधिपूर्व नवरात्रीका निराहारका शक्तिले. राज्यपति. चूडासाहि थिया. यिनका गुणको. जयन्तमा देवीले सोपनामा सिद्धान्त ब्राह्मण बडा पंडित्. चतुर्वेद. आगम पुराण सामर्थको छ. जग्पति. प्रोहित तुल्याउनु. जोग्य छ. सीधि पावसास्. भंन्या भयो र. बोलाउदा ताहि. ताहि आइ. अङ्गिकार गरी सर्व विधिपूर्वकले भूमि-संस्कार गरि. बडा मानिताले राज-प्रोहित. पदवि. पायाचेति मन्त्रका आगमले. धारानगरमा भयो:"।

कोषराजको वंशावलीमा उल्लेख भए अनुसार: यिनैले सोमयालिङ्ग तथा गढ्देवी जयन्तमालिका देवीको पूजा गरे। राजा चूडामणि शाहीले उनीसँग पुराण सुने पण्डित माने प्रोहित बनाए वेदमन्त्रका प्रभावले यज्ञमा लोहाका समिधा जलाएकाले राजाले आफ्नी छोरी 'विद्यालक्ष्मी' लाई विवाह गरी ६५ (पैंसट्टी) खेत विर्ता दिए" भन्ने छ। लेखकको विचारमा यिनैको गर्भबाट जन्मेको वंशज नै 'समाल' हुनुपर्छ।

१३. चावा भट्ट (पुस्ता २४)

यिनी कृष्णराम भट्टका दुई ब्राह्मणीमध्ये जेठीका छोरा हुन्। यिनी डोटीको पौडीबाट जाजरकोट सामा पौडी आएका हुन्। यिनले जाजरकोटका स्थानीय देवता 'दाह्रे मष्टा' को मान्यता गरे। 'सात तला' को घर बनाई 'श्रीवराहको पनि मान्यता गरे। यिनले ईश्माका राजा भई चार वर्ष बसेपछि गुल्मीका राजपुत्र (किंवदन्ती अनुसार– सुरथ सिंह) लाई ल्याई राज्य दिएर आफू राजगुरु भएर अर्जी, पौडी आदि धेरै गाउँ बिर्ता लिई बसे। यिनका कान्छी आमाका छोरा सदुभट्ट (अर्को नाम–भावा) का कन्थराज, देवराज, शिवराज, वत्सराज र सुरपाल नामका पाँच भाइ छोरा भए। तिनीहरूमध्ये कान्छा छोरा 'सुरपाल' लाटा थिए। कुण्डिएर मरे। कुलमा दोष लाग्यो, पूजाको प्रथा चलाए दोष हरायो। त्यही सुरुपालको पूजा व श्राद्ध ब्रह्म पूजा हो। यसैलाई "लुकीपूजा" वा 'लुकदेवतापूजा' भन्छन्। यो परम्परा. ज्ञादीका पौडेलहरू, लुभू सिस्नेरीका गोपाल पाध्याका वंशजहरू र पूर्वपट्टि ऋषिका सन्तानहरूले सैंपु र ताप्लेजुङमा पनि मानेका छन्। कहीं मङ्सीरमा कहीं वैशाखमा तथा लुभू सिस्नेरीमा भाद्र शुक्लत्रयोदशीका दिन गर्छन्। यस परम्परालाई कतिले छोडेका पनि छन्। यिनै 'चावा' भट्टका जेठी ब्राह्मणीबाट 'अर्ज्याल' थरका मूलपुरुष 'नरसिंह' जन्मेका हुन्, र कान्छी ब्राह्मणीबाट 'मोतिराज' जन्मेका हुन् जसका सन्तान पौडयाल थरले प्रसिद्ध छन्।

गोपाल पौडेल (पुस्ता ३१)

यिनले ललितपुरका राजा सिद्धिनरसिंह मल्लबाट सिस्नेरी (हाल लामाटार गा. पं. लिलिला ललितपुर) मा बिर्ता पाई यहीँ बसोबास गरेको कुरा श्रुतिपरम्पराबाट सबैले जानी आएकै हो । हुन त यिनको विषयमा सिस्नेरी प्रवेशबारे विभिन्न अनुश्रुति पाइएको छ । कसैको भनाइमा— पुत्रेष्टि यज्ञ गराएर पुत्र जन्मेवापत सिस्नेरीको जग्गा बिर्ता पाएका हुन् । यस विषयमा लिखत, ताम्रपत्र अहिले नभेटिएपनि, श्री सिद्धिनर सिंहका छोरा श्री निवासले आफ्नो जन्मोत्सवमा सिस्नेरी क्षेत्रमा बस्ने यिनैका नाति प्रजापतिलाई ५० रोपनी खेत वृत्ति (बिर्ता) दिंदा साँधमा रैकर र ठूलो खेत भनी उल्लेख गरेबाट र ठूलो खेत पछिसम्म गोपालकै सन्तानमा रहेकाले पनि यस कथनको पुष्टि हुन आउँछ । यिनको विषयमा लगभग डेढ सय वर्ष अघिको लक्ष्मण पौडेलको वंशावलीले यस्तो लेखेको छ—

"कालुका पुत्र. नारान्. ताहादेषि लाहाचोकमा. तिन्का छोरा धर्मदास. आया तन्का छोरा. जेठा गोपाल्. माहिला रीठ्. कान्छा जनार्दन्. तिन हुन्. गोपाल् पाध्या – – १९ – – (श्रीजगन्नाथ) गै आउँदा बिच बाटामा. बिफर्ले दुषता साथि सुवेदि. बाहुन्. ले छोडि घर आइ भाइ २ सँग तंम्रा दाज्यू पस्या भनि ८।१० दिनपछि सुनाउँदा बाहुनि माइत हुनाले. गै ल्याई सुनाउँदा. ब्राह्मणि सति जान्छु. भनि तयार हुँदा उसै वषत्मा विफर्देषि. आराम भै. पोपरामा आइपुग्याको समाचार पुग्दा. यो साथि घटिया रहेछ भनि. तिमीले सति जानुपर्दैन. दाज्यै आइपुग्या. भनी बुझाइरह्याका थिया. तस्तैमा आफु पुगि. सबै व्यहोरा देषता. अब येस् जगामा मैले पानि. पान्या होइन. भनि ब्राह्मणि स्मेत लि. मैन्हा दिनमा नेपाल उत्रि. पाटन्का राजा छेउ पातिको मंटो लि. व्यहोरा बताइ. पिछा पर्दा. ब्राह्मणि स्मेत सकल् देषि. व्यहोरा सुंन न सकि. तत्छिन्मा माल्टाको सिपर थुँ षेत स्मेत् बिर्ता पाया. वाहि छोरा रामभद्र जन्म्या. ३ महिनापछि. जंगला औलो. पिप्साले टिक्न. सकेनौ. भनि फेरि बिति गर्दा आहि जगा: हेर भनि पठाउँदा आइ. जगा हेरि ठहराइ बिति पार्दा. दियाको माल्टा. सिपर थुंको सट्टा बिसंपुको जौवारि. सिस्न्यारिको डिहि. षेतस्मेत बिर्ता पाया ।"

लुभू सिस्नेरीका पौडेलहरू यिनकै वंशज हुन् ।

विश्वम्भर पौडेल (पुस्ता ३३)

यिनी सिस्नेरीकै एक थरी काला पौड्याल 'टारे' वृन्दका 'मूलपुरुष' हुन् ।

किंवदन्तीअनुसार यिनी सिस्नेरीकै अर्का थरी (गोपाल पौड्यालमै जोडिएको विन्द्रालो) पौडेलको वैमातृ वंशज हुन् भन्ने पाइए तापनि दह्रो र लिखित प्रमाणका आधारमा जोड्न सकिएको छैन । यिनको समय र स्थानको विषयमा भने श्रीसम्वत् १७७३ को फाछर्यापत्रको नक्कल तथा वि. सं. १८८६ को श्री ५ राजेन्द्र विक्रमको पौडेलहरूको नाममा जारी गरिएको लालमोहरमा उल्लेख भेटिन्छ । उक्त 'फाछर्यापत्र' यस प्रकार छ—

स्वस्ति श्रीसाके १६३८ श्रीसम्वत् १७७३ सालमीती बैसाष सुदी ६ रोज २ तद्दीने लीषीतं धनीक नाम बीसंपुका अंवल् मध्ये गोदावरी गाउँ बस्त्या बीश्वंबर पाध्या पौड्याल् धनवेहोरीनीकनाम् डुक्रँ पानी गाऊँ बस्ने ब्रह्मा पाध्या अचार्ज गत चाँदीका मोह रूपैंआ अंकेपी ३५० अक्षेरेपी तीन् सौ पचास् कर्जा लिया बापत् घरषर्च गर्नाको र साहु तिर्नाके लीयाको हो सोही रुपैंआमा बीसंपुका अंवल्मध्ये गोदावरी गाउँको हाम्रो कुस बीर्ता पाषो रोपनी १८ तस्को साँध पुर्व षहरे षोलो साँध दक्षीण रामाजीत षत्रीका बीर्ता बारीका आली र भोटेका कीपट् षेत्को आली साँध पश्चीं सीवजीको गुठी षेत्को आली र भोटेका कीपट्को षेत्को आली साँध उत्तर मुलबाटो साँध येती चार कील्ला भित्रको वारी र सो जग्गाको लगापात स्मेत् सोही मोलमा सुक्री बिक्री गाली मोली फरीफार्छा गरी डल्लो गाली दीआ कीन्याको जगा पाको बेचन्याको दां पाको भनी मेरा मनोमान् खुशीराजीसँग फाछर्यापत्र लेषी नीज साहूलाई दीआ यस कामका साछि रामाजीत षत्री नैनसीं षत्री १ राजबल षत्री १ नंदुपाध्याय अचार्ज १ लेषक नीज ब्रह्मापाध्या अचार्ज १ इति संवत् १७७३ सालमीति सदर शुभं—

गोदावरीका श्रीदामोदर ओझासँग रहेको नक्कलबाट ।[1]

'लालमोहर' यस प्रकार छ—

श्री दुर्गा

स्वस्ति श्रीमन्महाराजाधिराजकस्य रुक्का – – –

आगे भवानिशंकर पाध्या. कासिराम पाध्या. पूर्णभद्र पाध्या. जयमंगल

---

१. वि. सं. १७७३ को यस फाछर्या पत्रमा ऋणीको रूपमा उल्लेख गरिएको श्रीब्रह्मा पाध्या आचार्ज जयनारायण आचार्यका ६ भाइ छोरामध्येका माहिला छोरा हुन् भन्ने कुरा आचार्य वंशावली (पृ १२) बाट थाहा हुन्छ । उक्त आचार्य वंशावलीमा श्रीब्रह्मानन्द आचार्यका दाजु श्री हर्ष आचार्यको मृत्यु समय वि. सं. १७५२ भनी उल्लेख गरिएबाट पनि श्रीब्रह्मानन्दको माथि फाछर्यापत्रमा उल्लेख गरिएको समय मिल्दो जुल्दो देखिन आउँछ ।

पाध्या पौडचालके विसंपुका अम्बल्मध्य सिस्न्यारिको तिमिहरुको विर्ता आँटि-घरको वन्. माछको डाँडो टान्याको छां फुँग्याको वन्. अघिदेषी पालि आको तेस वनमा कसैलाई रुष काट्न न दिनू. दावलि लिसोपासो गरि सिकार षेलि कालेज तित्रा मार्न न दिनु. कसैले लुकिचोरी जवदसंग वन् काटचो. लिसो पासो गरि. सिकार षेलि कालेज तित्रा मार्न्यो भन्या. तेसलाई पक्ति अदालतमा पुऱ्याई दिनु तिमिहरुका ज्यूज्यू विसम्भर पाध्या. प्रजापति पाध्या विश्वामित्र पाध्याको जवदि जिल्लाका षेत दरिया बमोजिमको अगिन्नाको अधिन्ना कुतको कुत दैदस्तुर टल्सींलाई बुझाई षेत कमाउनु. जागीरदारले षोसमोस न गर्नु जागीर-दारले सापट् माग्दा. वालिले षांम्यासम्मको सापट् मोहिले दिनु भंन्या वंदेज्को मोहर गरिबक्स्यौं. आफ्ना षातिरजामासँग वनको हेर्चाह्रा चिताइ गरि. आफ्ना आफ्ना जिल्ला षेतको चलन गर. ईति सम्वत् १८८६ साल मिति चैत्र वदि ११ रोज ७ शुभ – – –

पछिल्तिर

मार्फत भिमसेन थापा मार्फत रणोद्योत शाह मार्फत रणवीर सिंह मार्फत फत्यजङ्ग साह मार्फत रणजोर थापा मार्फत उदय गिरि मार्फत दल भंजन पाँडे मार्फत जसपाउ थापा मार्फत अजम्मरसिंह पन्थ

(सौदामिनी ३ भागमा प्रकाशित प्रस्तुत लालमोहरको सक्कल सुब्बा डोलकेश्वर पौडेलको संग्रहमा छ ।)

माथिको फछ्यापित्रबाट विश्वम्भर पौडेलले श्रीसंवत् १७७३ मा गोदा-वरीको खेत किनेको र लालमोहरबाट निजका सन्तानहरू लुभू सिस्नेरीमा रहेको स्पष्ट हुन्छ ।

यो कुरा अनुसन्धेय छ कि त्यस समयका राजाहरूका सवाल सनद आदि र भक्तपुर काठमाडौंका राजाहरूका सन्धिपत्रमा पनि प्रजापति पाध्याका साथै 'साक्षी' आदिको रूपमा विश्वम्भर भाजु भनेर लेखिएको पाइएको छ । त्यहाँ 'पौडचाल' थरको उल्लेख नभएकोले विश्वम्भर पौडेल र विश्वम्भर भाजु एकै व्यक्ति हुन्, वा अलग् हुन् ? अर्को कुरा विश्वम्भरको पितृ पितामहहरूको नाम पाइएको छैन । त्यसैले गोपाल पाध्या पौडेलकै वंश वा अरू कुनै वंशमा जोडिने हो निश्चय गर्न नसकिएकोले विश्वम्भरका वंशजहरूले विशेष अनुसन्धान गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

प्रजापति पौडेल (पुस्ता ३३)

यिनी 'गोपाल पौडचाल' का माहिला नाति हुन् । सिस्नेरीका 'आँटीघरे'

वृन्दका मूलपुरुष पनि हुन् । यिनको विषयमा माधवप्रसाद पौडेलसँग रहेको लगभग डेढसय वर्ष जति अघि लेखिएको वंशावलीले "काठमाडौं, पाटन र भादगाउँ यी तीन शहरका गौरुङले मकवानी राजा समेत ल्याई पाटनका चारै राजालाई एकै आसनमा बसाई घा गराउन्या निज प्रजापति पाध्या" भनी उल्लेख गरेको छ, जसबाट तत्कालीन उपत्यकाको राजनीति क्षेत्रमा यिनी महत्त्वपूर्ण व्यक्ति रहेको स्पष्ट हुन्छ । यिनलाई राजा सिद्धिनरसिंह मल्लका छोरा राजा श्रीनिवास मल्लबाट आफ्नै घर जग्गाको साँधमा वि. सं. १७३४ मा विर्ता दान मिलेको ताम्रपत्र "सौदामिनी" पत्रिका भाग ३ मा प्रकाशित भइसकेको छ । सो परिशिष्टमा दिइने छ ।

□

३३. गोविन्द

३४. गौतम (जेठा पण्डितफेटका पुर्खा)

- ३५. लक्ष्मीधर
  - ३६. लक्ष्मीनारायण (जेठा)
    - ३७. विद्यानन्द
      - ३८. धर्मानन्द
        - ३९. हरिलाल
          - ४०. शिवनिधि
            - गेदलाल
              - एकनाथ
            - लेखनाथ (गोपाल)
              - राम
              - कृष्ण
              - बद्री
              - विश्वनाथ
            - प्रेमनाथ
              - आत्माराम
- रामचन्द्र
  - रतन
    - नीनी
      - विजयानन्द
        - गौरीशङ्कर ×
- देवहरि

- राम
  - अनन्त
- कृष्ण
  - हरिहर
    - प्रवीन
  - विनोद
    - विवेक
- बद्री
  - प्रमोद
    - प्रशान्त
  - अमोद
  - अरुण
- विश्वनाथ
  - शिवनाथ
- आत्माराम
  - दीपक
  - दिवाकर

३५. लक्ष्मीधर

३६. रामभद्र (कान्छा) (बलभद्र)

३७. घनश्याम

- ३८. शिवदत्त (काशी)
- विष्णुदत्त (काशी)
- रामदत्त (चसीडोल)
  - ३९. पद्मलोचन ×
  - बुद्धिनाथ ×
  - लक्ष्मीनाथ
    - चक्रपाणि
    - दण्डपाणि
  - जीवनाथ
  - काशीनाथ ×
- हरिदत्त (काशी)

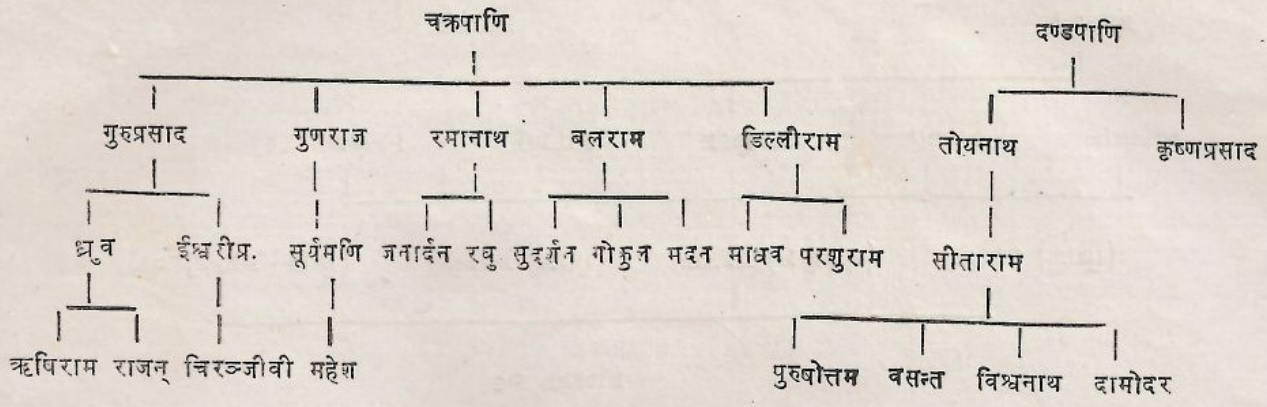

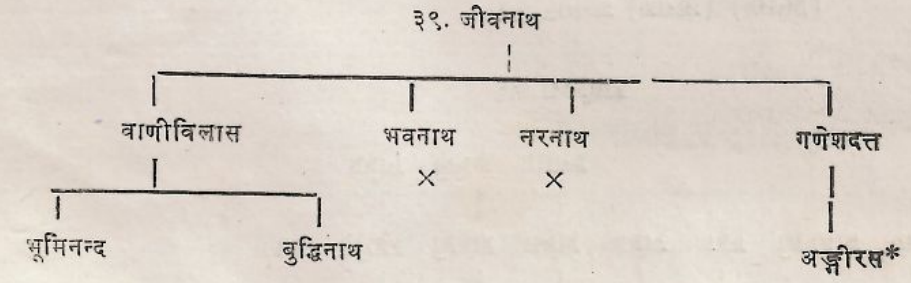

* यो पुस्तक तयार पार्दा पितैबाट प्राप्त कुलदेवताहरूसंबन्धी जानकारीको उपयोग गरिएको छ ।

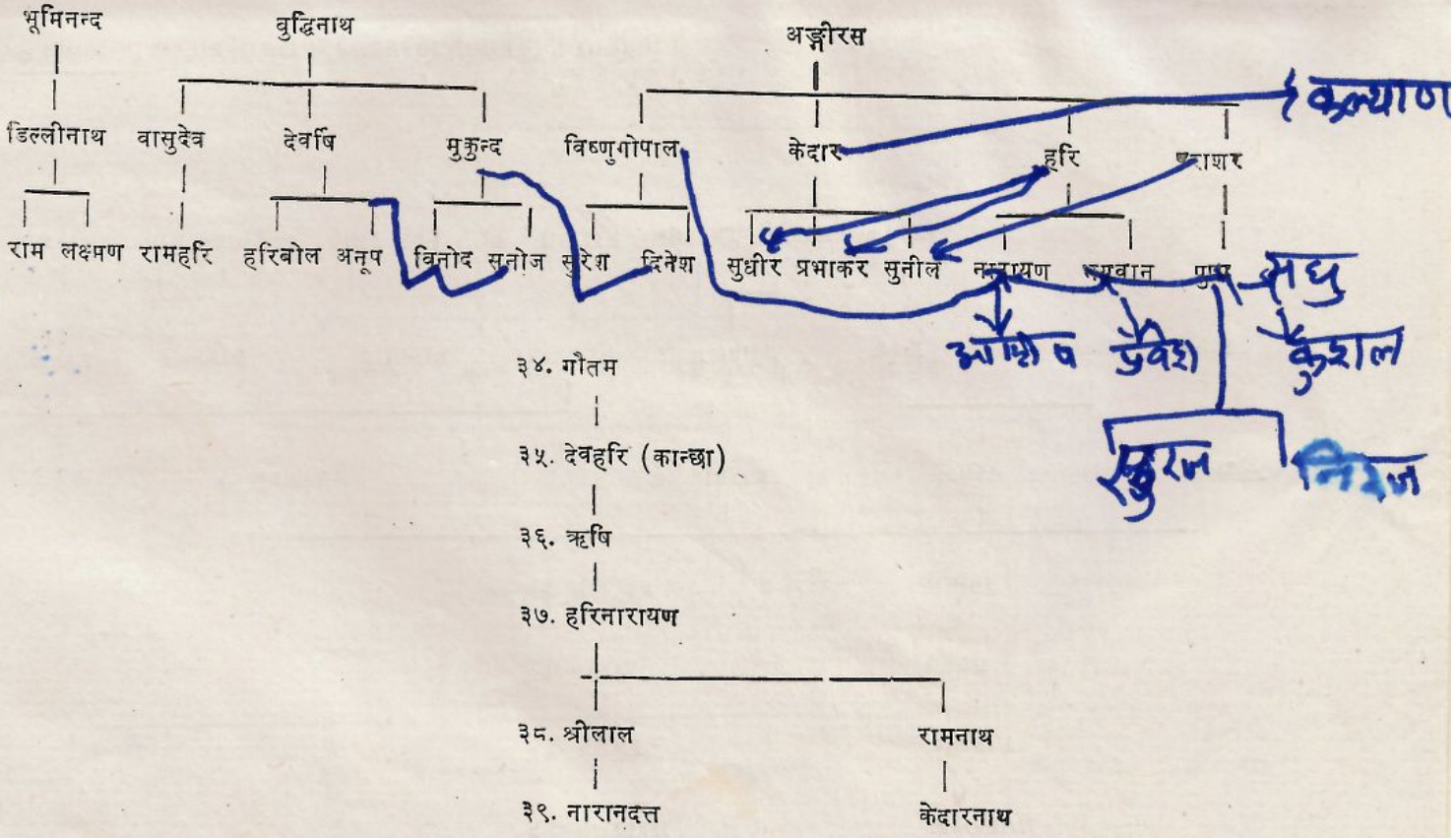

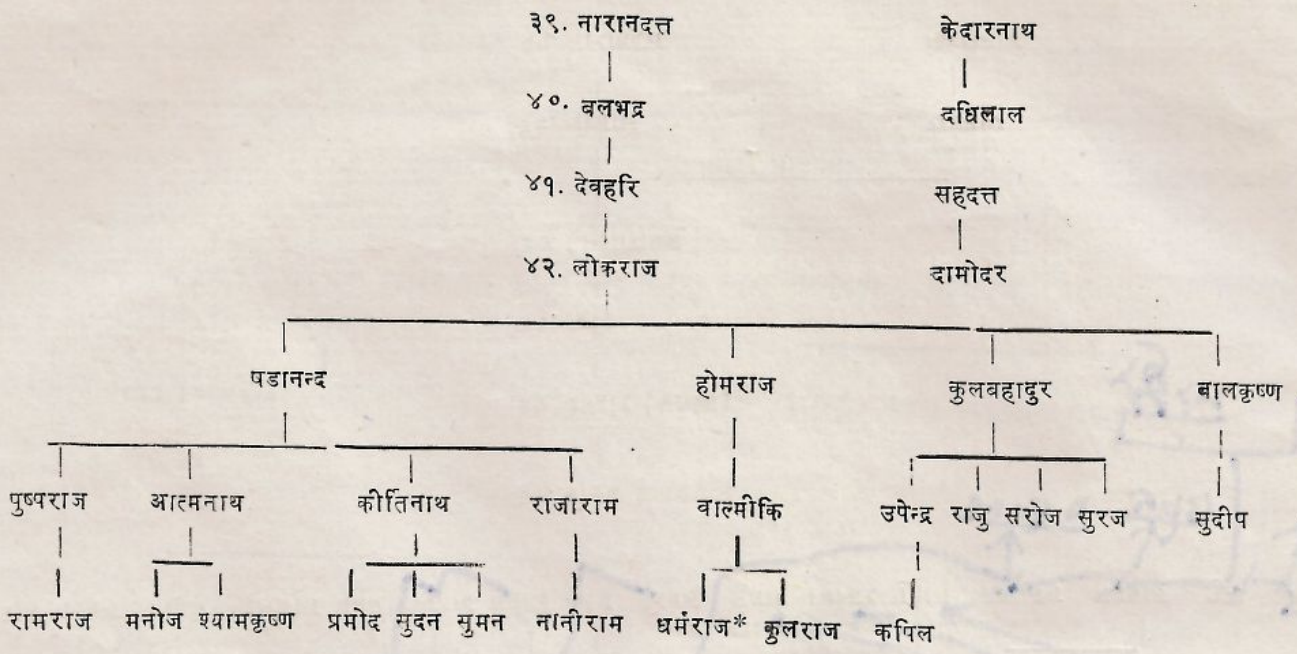

* यिनैको सौजन्यबाट लोकराजको सङ्ग्रहको पुस्तावली पाइएको हो ।

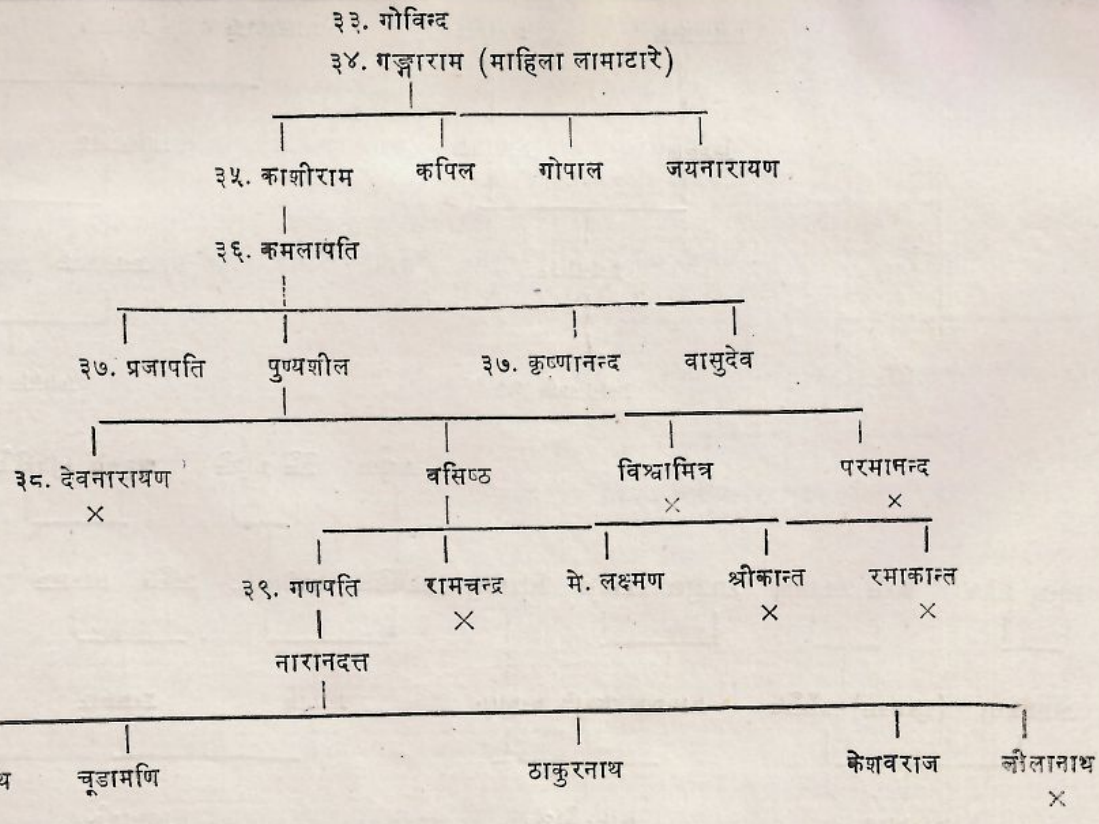

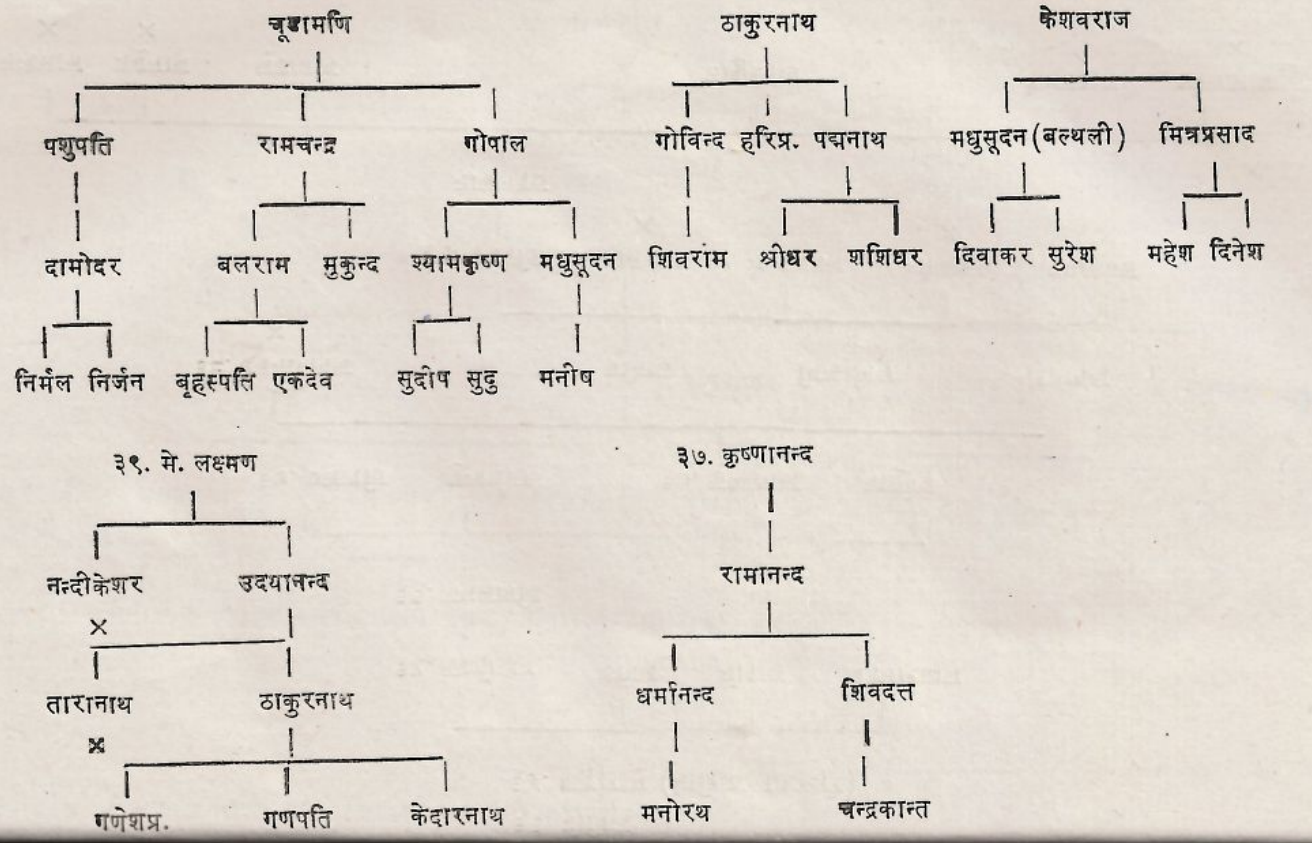

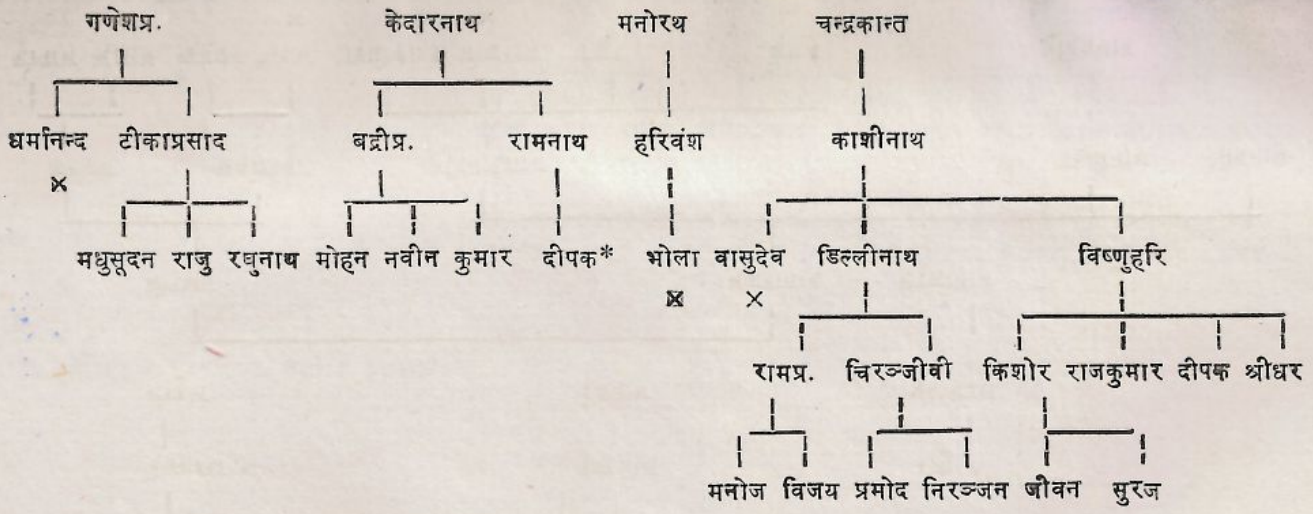

* यिनैको सौजन्यबाट मेजर लक्ष्मणको सङ्ग्रहको वंशावली पाइएको हो ।

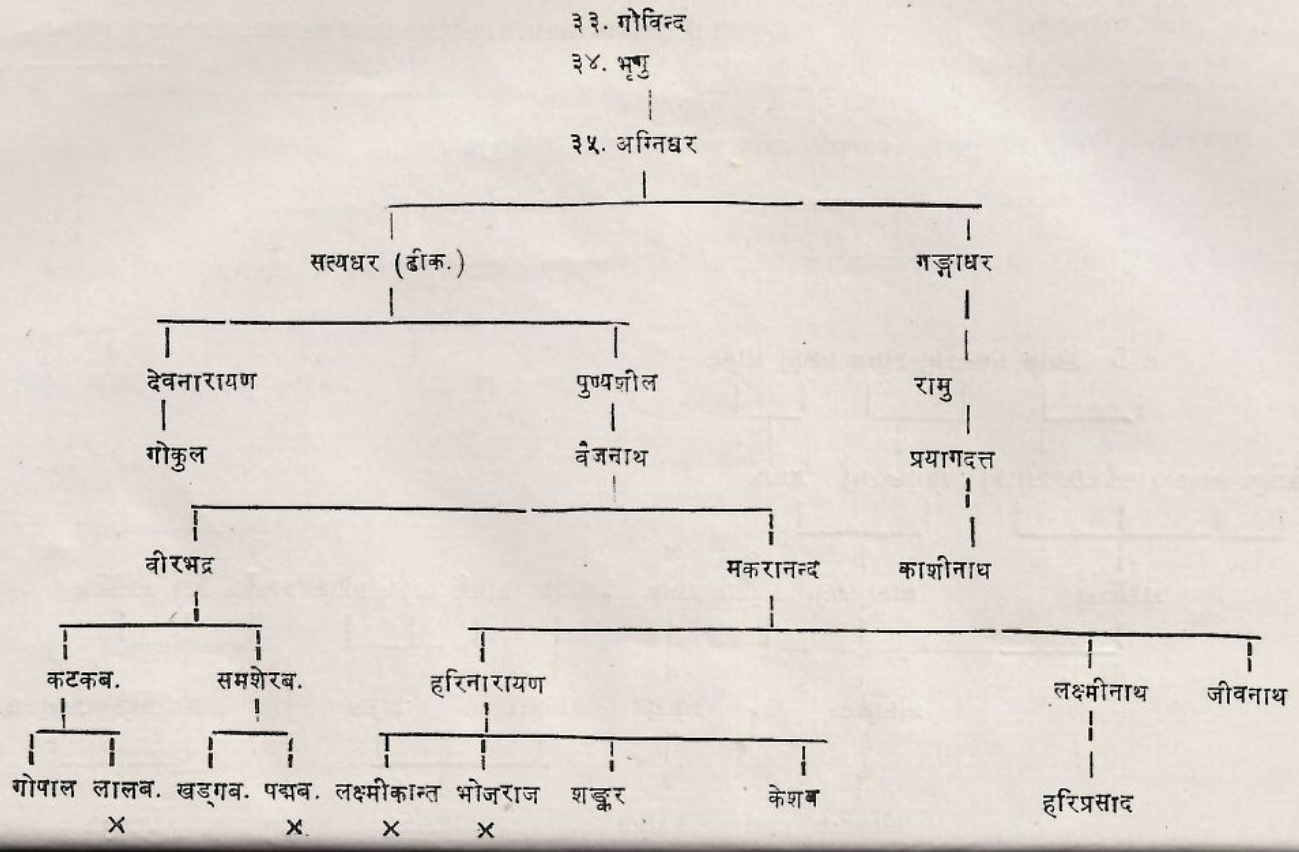
३३. गोविन्द
३४. भृगु
३५. अग्निधर
सत्यधर (ढीक.)
गङ्गाधर
देवनारायण
पुण्यशील
रामु
गोकुल
वैजनाथ
प्रयागदत्त
वीरभद्र
मकरानन्द
काशीनाथ
कटकब.
समशेरब.
हरिनारायण
लक्ष्मीनाथ
जीवनाथ
गोपाल
लालब.
खड्गब.
पद्मब.
लक्ष्मीकान्त
भोजराज
शङ्कर
केशव
हरिप्रसाद
×
×
×
×

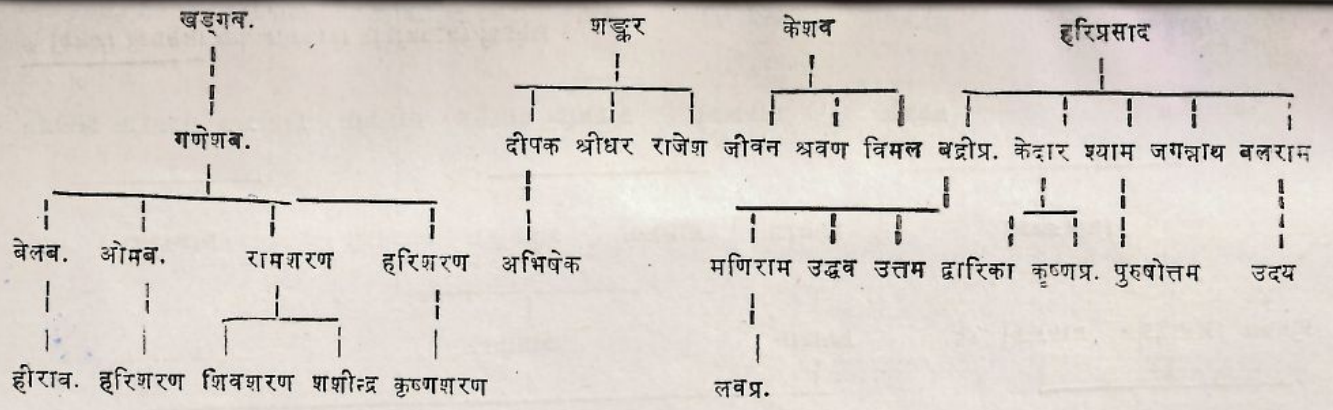
खड्गब.
शङ्कर
केशव
हरिप्रसाद
गणेशब.
दीपक
श्रीधर
राजेश
जीवन
श्रवण
विमल
बद्रीप्र.
केदार
श्याम
जगन्नाथ
बलराम
बेलब.
ओमब.
रामशरण
हरिशरण
अभिषेक
मणिराम
उद्धव
उत्तम
द्वारिका
कृष्णप्र.
पुरुषोत्तम
उदय
हीराव.
हरिशरण
शिवशरण
शशीन्द्र
कृष्णशरण
लवप्र.

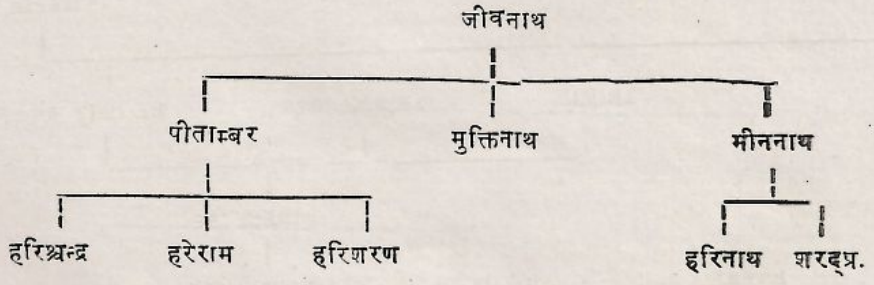
जीवनाथ
पीताम्बर
मुक्तिनाथ
मीननाथ
हरिश्चन्द्र
हरेराम
हरिशरण
हरिनाथ
शरद्प्र.

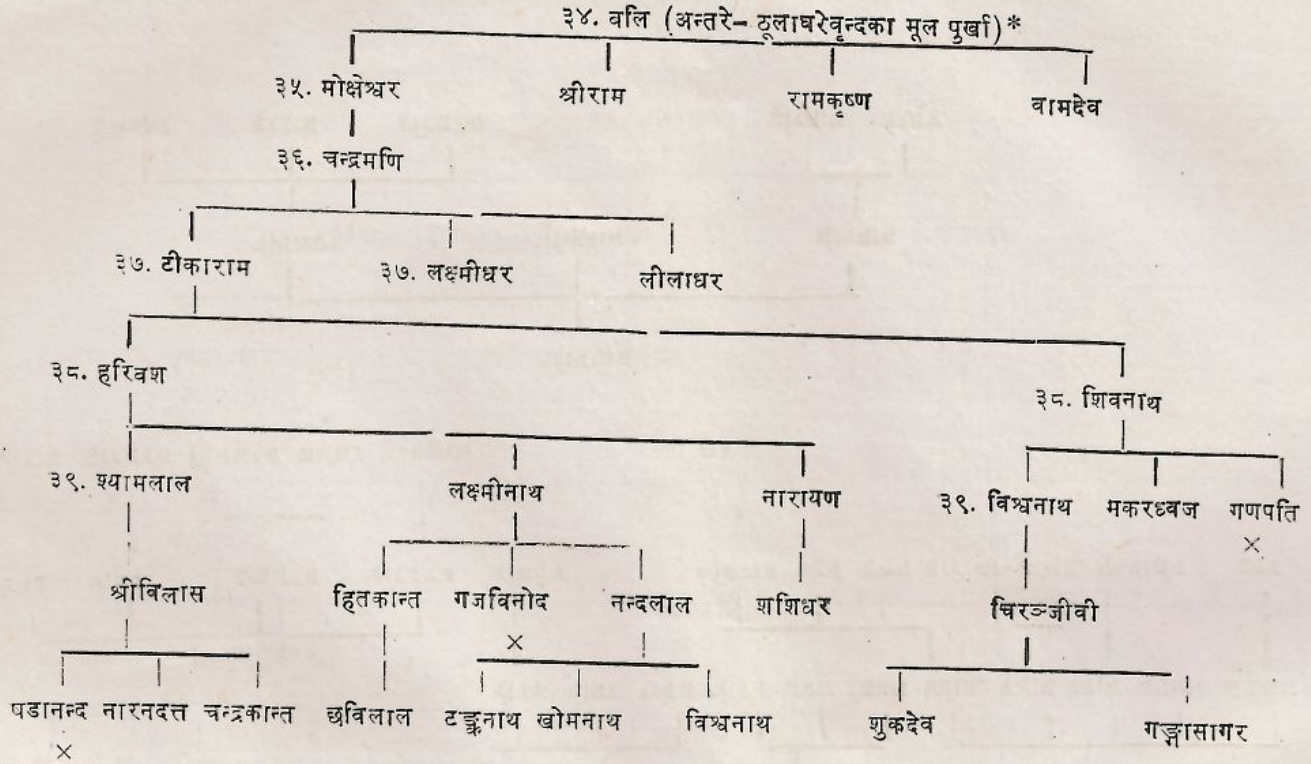

* यिनको विषयमा थप जानकारी परिशिष्टमा दिइनेछ ।

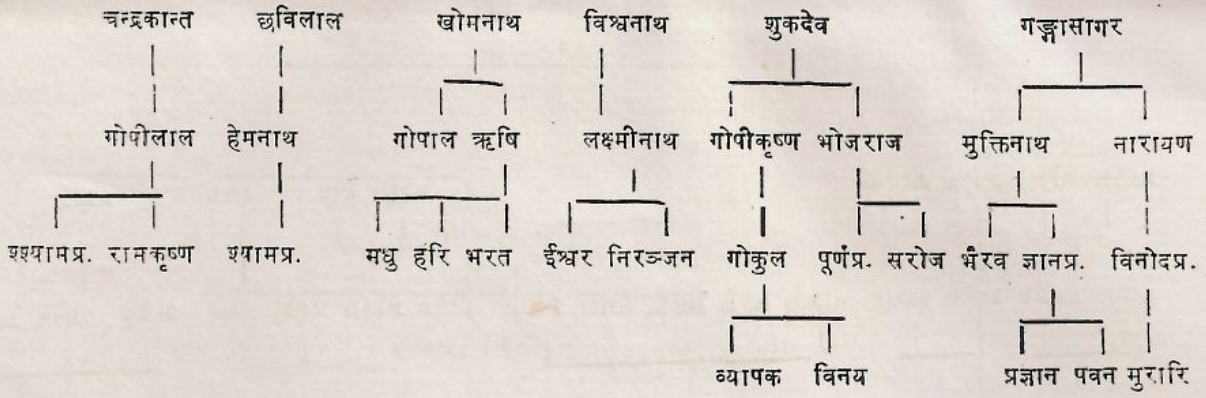

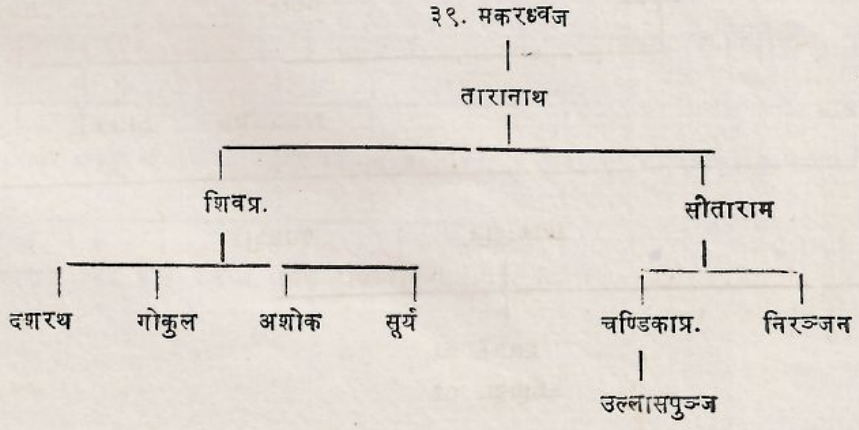

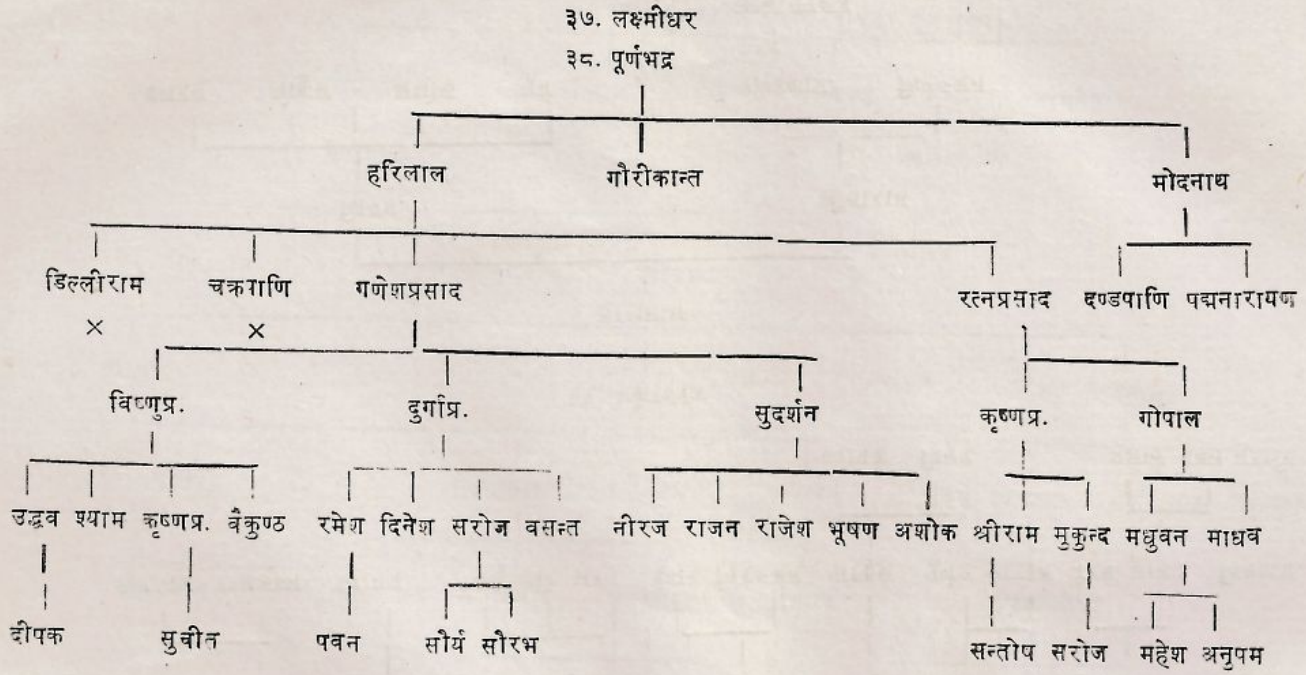
३७. लक्ष्मीधर
३८. पूर्णभद्र
हरिलाल
गौरीकान्त
मोदनाथ
डिल्लीराम
चक्रपाणि
गणेशप्रसाद
रत्नप्रसाद
दण्डपाणि
पद्मनारायण
विष्णुप्र.
दुर्गाप्र.
सुदर्शन
कृष्णप्र.
गोपाल
उद्धव
श्याम
कृष्णप्र.
वैकुण्ठ
रमेश
दिनेश
सरोज
वसन्त
नीरज
राजन
राजेश
भूषण
अशोक
श्रीराम
मुकुन्द
मधुवन
माधव
दीपक
सुवीत
पवन
सौर्य
सौरभ
सन्तोष
सरोज
महेश
अनुपम

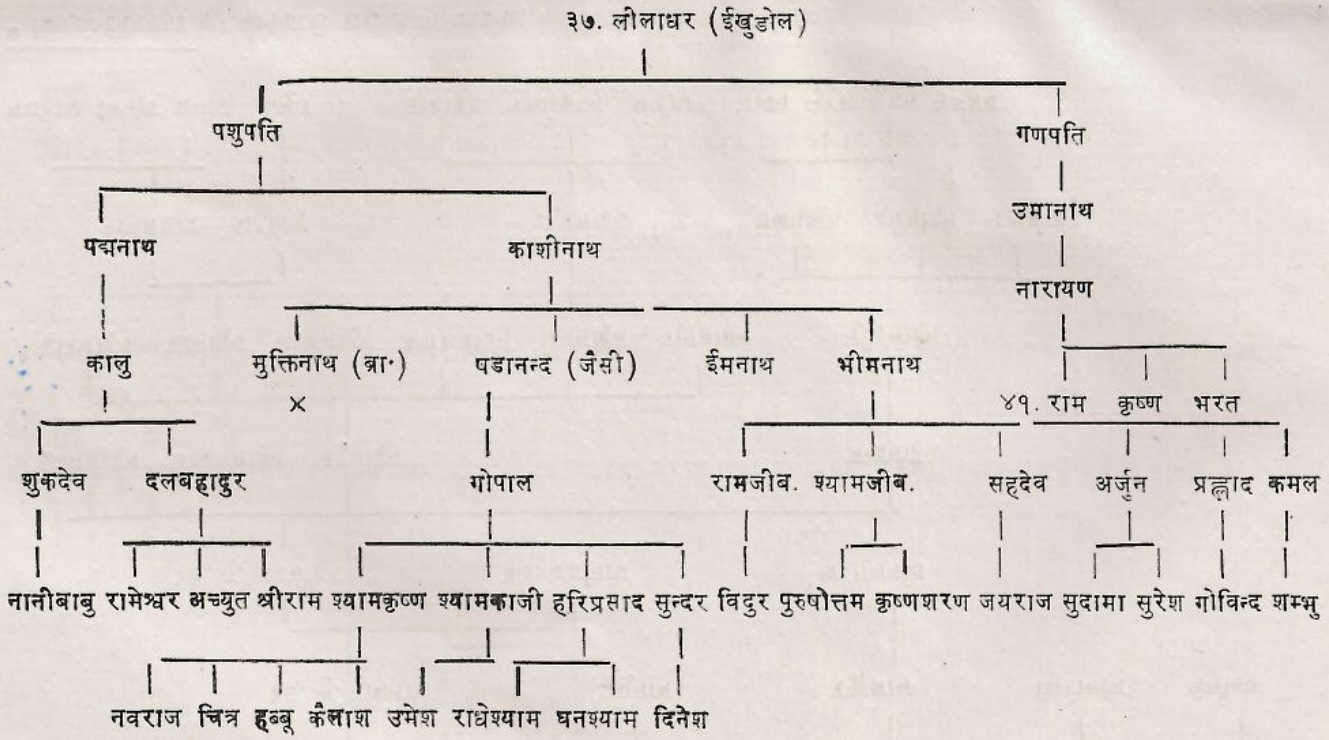
३७. लीलाधर (ईखुडोल)
पशुपति
गणपति
पद्मनाथ
काशीनाथ
उमानाथ
नारायण
कालु
मुक्तिनाथ (ब्रा॰)
षडानन्द (जैसी)
ईमनाथ
भीमनाथ
४१. राम
कृष्ण
भरत
शुकदेव
दलबहादुर
गोपाल
रामजीव.
श्यामजीव.
सहदेव
अर्जुन
प्रह्लाद
कमल
नानीबाबु
रामेश्वर
अच्युत
श्रीराम
श्यामकृष्ण
श्यामकाजी
हरिप्रसाद
सुन्दर
विदुर
पुरुषोत्तम
कृष्णशरण
जयराज
सुदामा
सुरेश
गोविन्द
शम्भु
नवराज
चित्र
हब्बू
कैलाश
उमेश
राधेश्याम
घनश्याम
दिनेश

३५. रामकृष्ण* (लुंभूंले) (१८७९ मा स्वर्गीय)

- ३६. सु. रामनाथ
  - ३७. सु. व्रजमोहन
    - कृष्णमोहन ×
    - ललितमोहन ×
    - चतुर्मोहन
      - हरिमोहन
      - रुद्रमोहन
        - रामप्रसाद
          - पद्मनाथ
          - विनोद
          - प्रमोद
        - नारायण
          - अमृत
      - लोकमोहन ×
      - गणेशमोहन ×
      - प्रेममोहन
        - ध्रुवमोहन
          - दामोदर
          - राधाकृष्ण
          - वंशीधर
      - योगमोहन
    - चन्द्रमोहन
      - बुद्धिमोहन
        - तेजमोहन
          - यादव
          - सुरज
        - हर्षमोहन
          - सुमन
        - यङ्कमोहन
          - सञ्जय
  - ३७. यज्ञनिधि
- प्रभुनाथ
- रङ्गनाथ
  - ख. गणपति
- शिरोमणि
- त्रैलोक्य

* यिनको विषयमा थप जानकारी परिशिष्टमा दिइनेछ ।

विनोद
- सुनोद
- सुशन

दामोदर
- रमेश
- प्रदीप
- प्रकाश

वंशीधर
- कुमुद

यादव
- ईनोज
- मनोज
- अनिल

३७. यज्ञनिधि

- ब्रह्मानन्द
- गौरीनाथ
  - योगमोहन
  - कृष्णदत्त
  - पीताम्बर
  - विश्वनाथ
  - चिरञ्जीवी
- अम्बरनाथ
- रेवतीरमण
  - तेजप्रसाद ×
  - तेजपीनाथ
  - कृष्णप्रसाद
  - देवीप्र.
  - प्रेमराज
    - रामजी
    - रामराज
      - विद्याराज
      - नवराज
      - राजु
    - लक्ष्मण
      - रत्न
      - विजय
- रमाकान्त
  - तेजप्र.
  - माइला
  - जीवप्र.
- प्रद्युम्न
  - टङ्कनाथ ×
  - युगप्र. ×
  - भुरे ×
  - ग्वांगे ×
  - पुष्पराज ठुटे
- कविकुलकेशरी
  - ठङ्कनाथ ×
  - होमनाथ ×
- षडानन्द
- काशीनाथ ×
  - मायाप्र. ×
- तेजप्रसाद ×

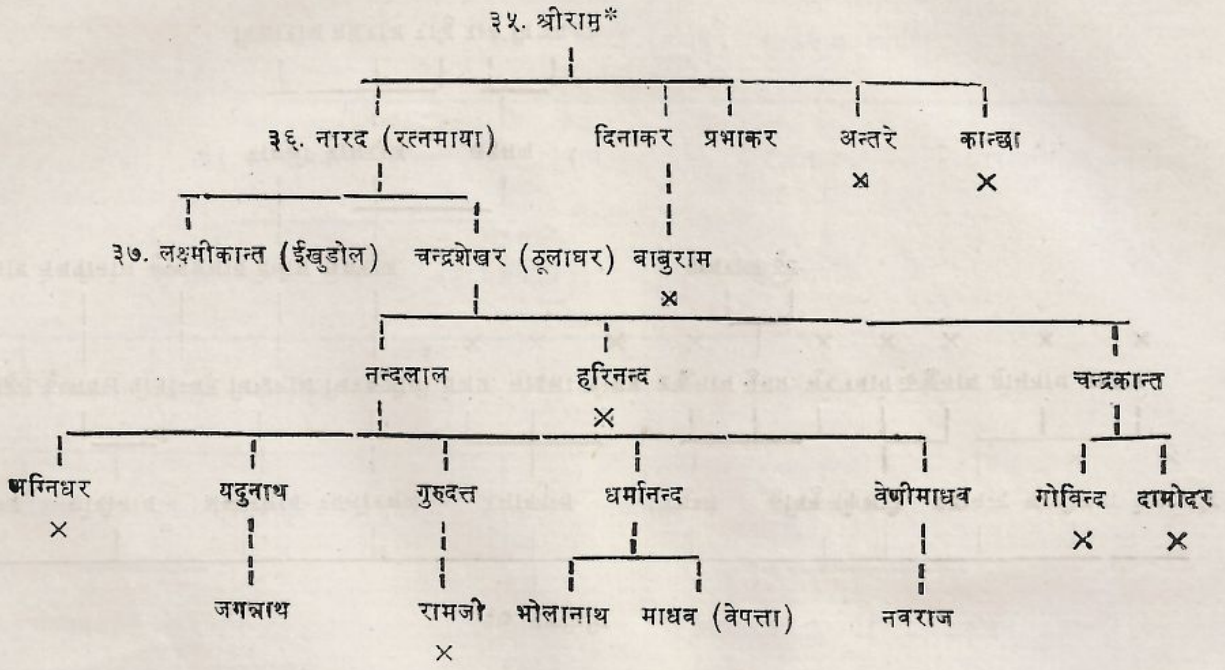

* यिनको विषयमा थप जानकारी परिशिष्टमा दिइनेछ ।

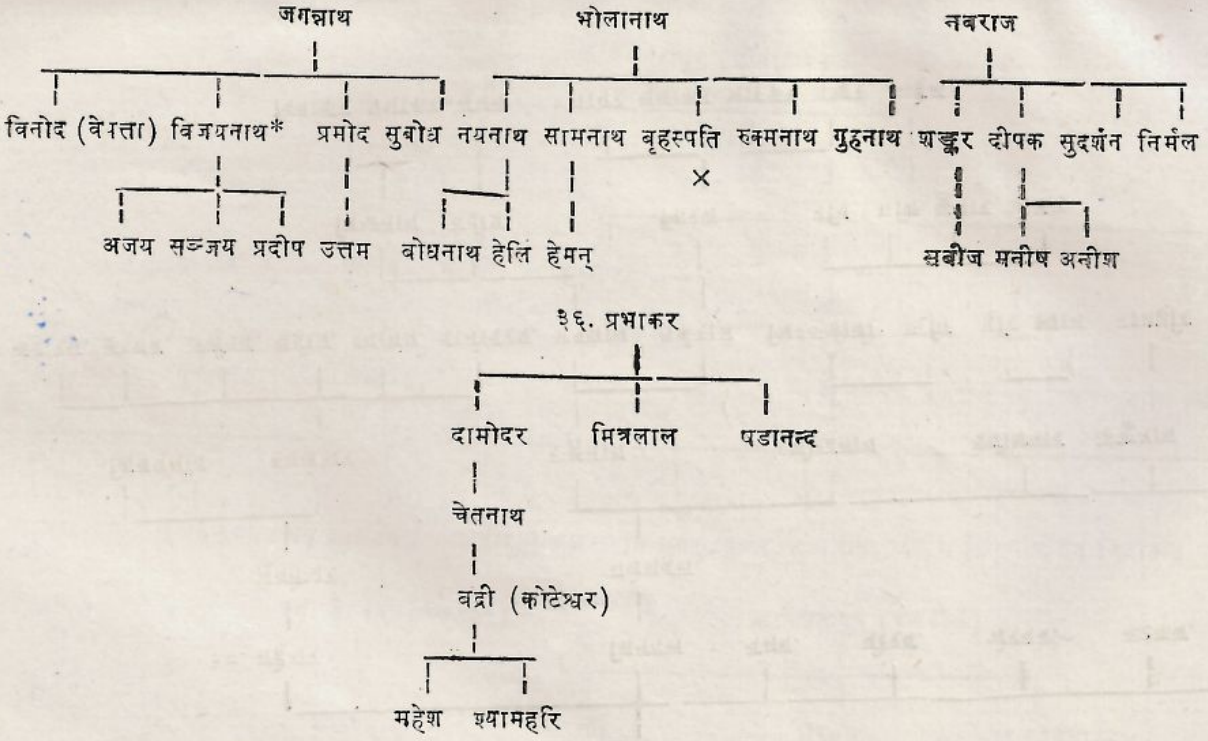

* यस वंशावलीका संपादक ।

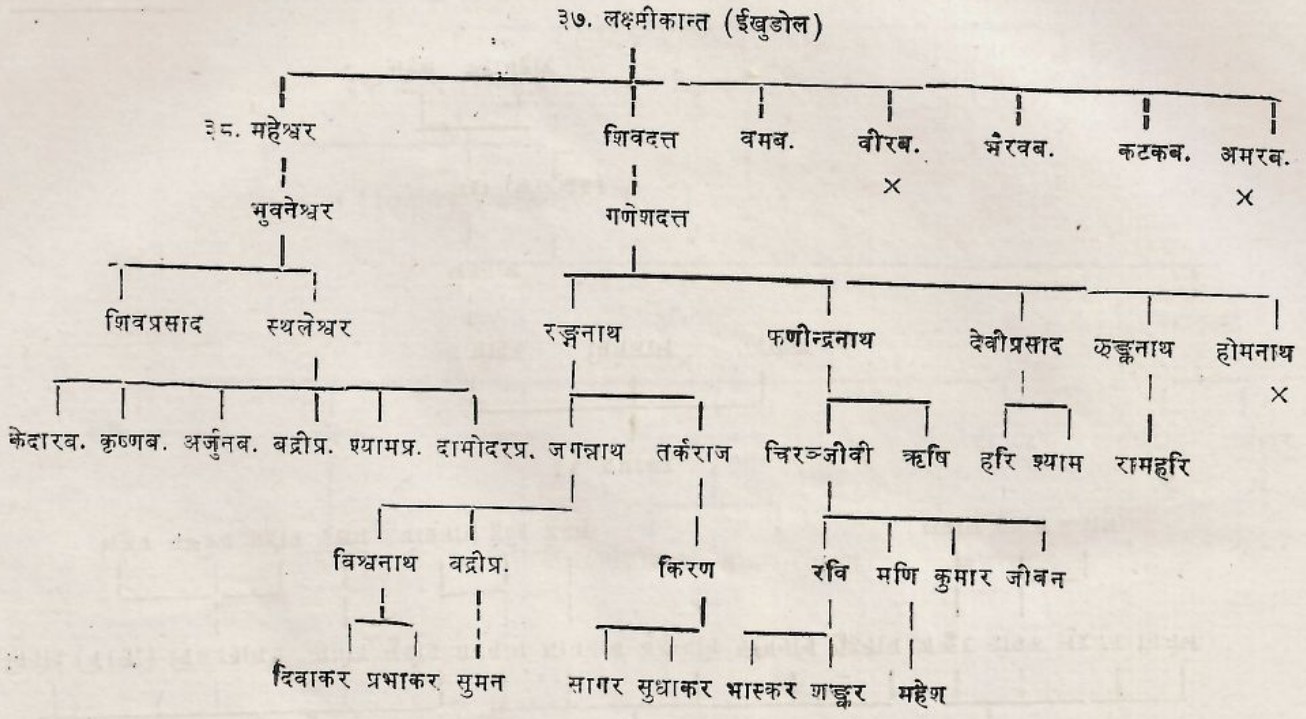
३७. लक्ष्मीकान्त (ईखुडोल)
३८. महेश्वर
शिवदत्त
वमब.
वीरब.
भैरवब.
कटकब.
अमरब.
×
×
भुवनेश्वर
गणेशदत्त
शिवप्रसाद
स्थलेश्वर
रङ्गनाथ
फणीन्द्रनाथ
देवीप्रसाद
रुद्रनाथ
होमनाथ
×
केदारब. कृष्णब. अर्जुनब. बद्रीप्र. श्यामप्र. दामोदरप्र. जगन्नाथ तर्कराज चिरञ्जीवी ऋषि हरि श्याम रामहरि
विश्वनाथ बद्रीप्र.
किरण
रवि मणि कुमार जीवन
दिवाकर प्रभाकर सुमन सागर सुधाकर भास्कर शङ्कर महेश

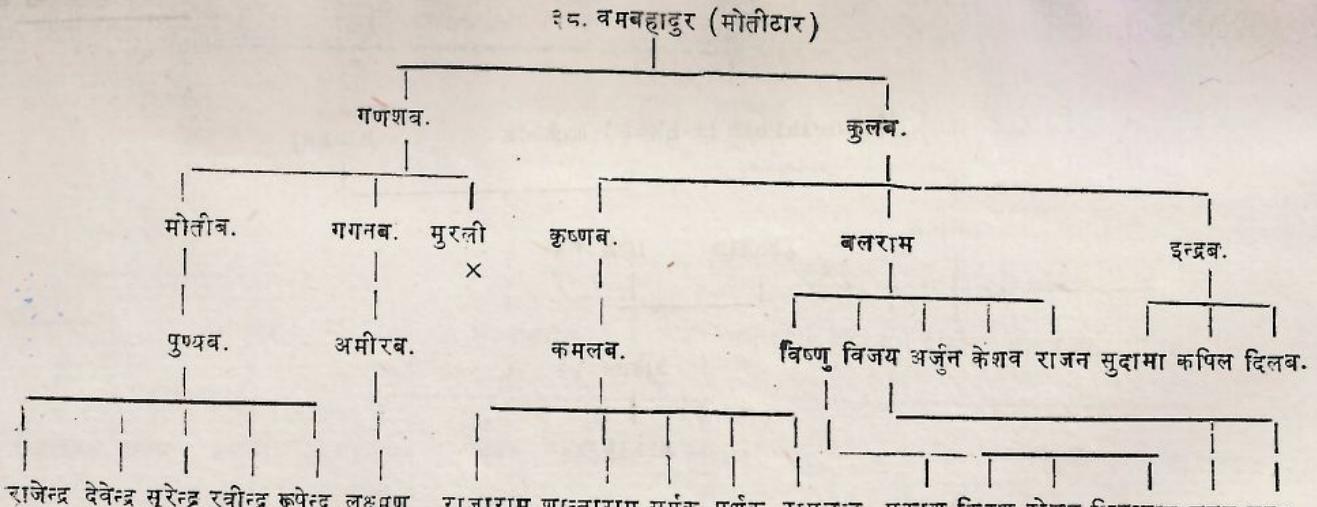
३८. वमबहादुर (मोतीटार)
गणशब.
कुलब.
मोतीब.
गगनब.
मुरली
×
कृष्णब.
बलराम
इन्द्रब.
पुण्यब.
अमीरब.
कमलब.
विष्णु विजय अर्जुन केशव राजन सुदामा कपिल दिलब.
राजेन्द्र देवेन्द्र सुरेन्द्र रवीन्द्र रूपेन्द्र लक्ष्मण राजाराम शान्ताराम सूर्यकु. पूर्णकु. रामचन्द्र प्रकाश किरण रोशन चिदानन्द सुमन सुदन

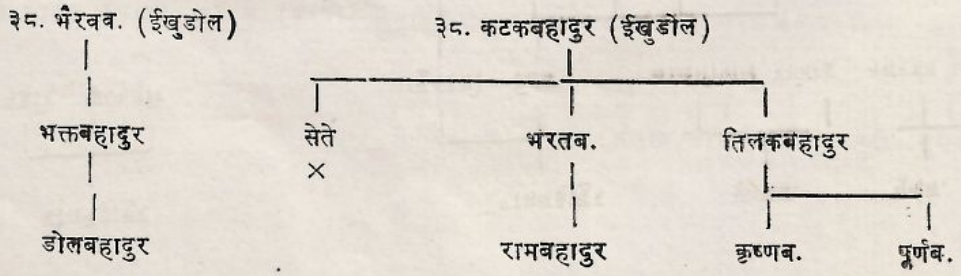
३८. भैरवब. (ईखुडोल)
भक्तबहादुर
डोलबहादुर
३८. कटकबहादुर (ईखुडोल)
सेते
×
भरतब.
तिलकबहादुर
रामबहादुर
कृष्णब.
पूर्णब.

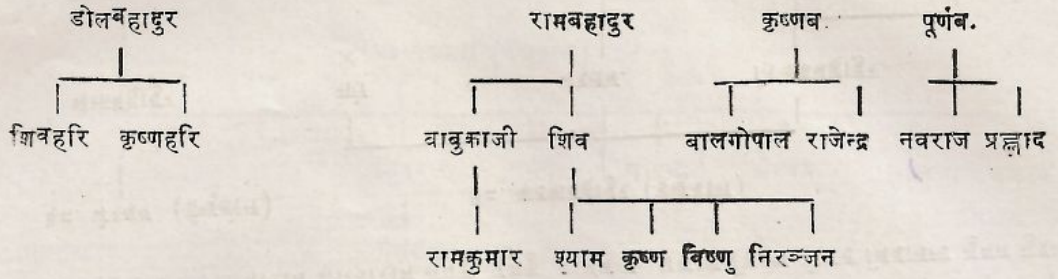

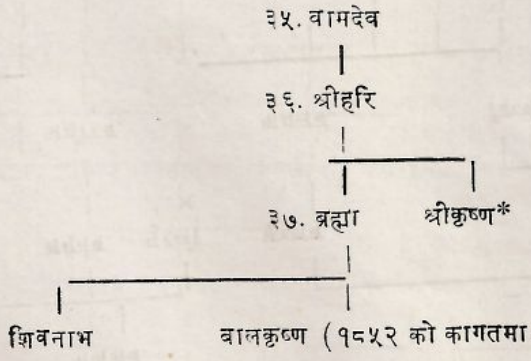

* वि. सं. १८४५ मा नामाटारमा रामचन्द्रको मन्दिर बनाई विश्वेश्वरलाई पूजाहारी गराई २० मुरी माटो खेत गुठी राखेका।

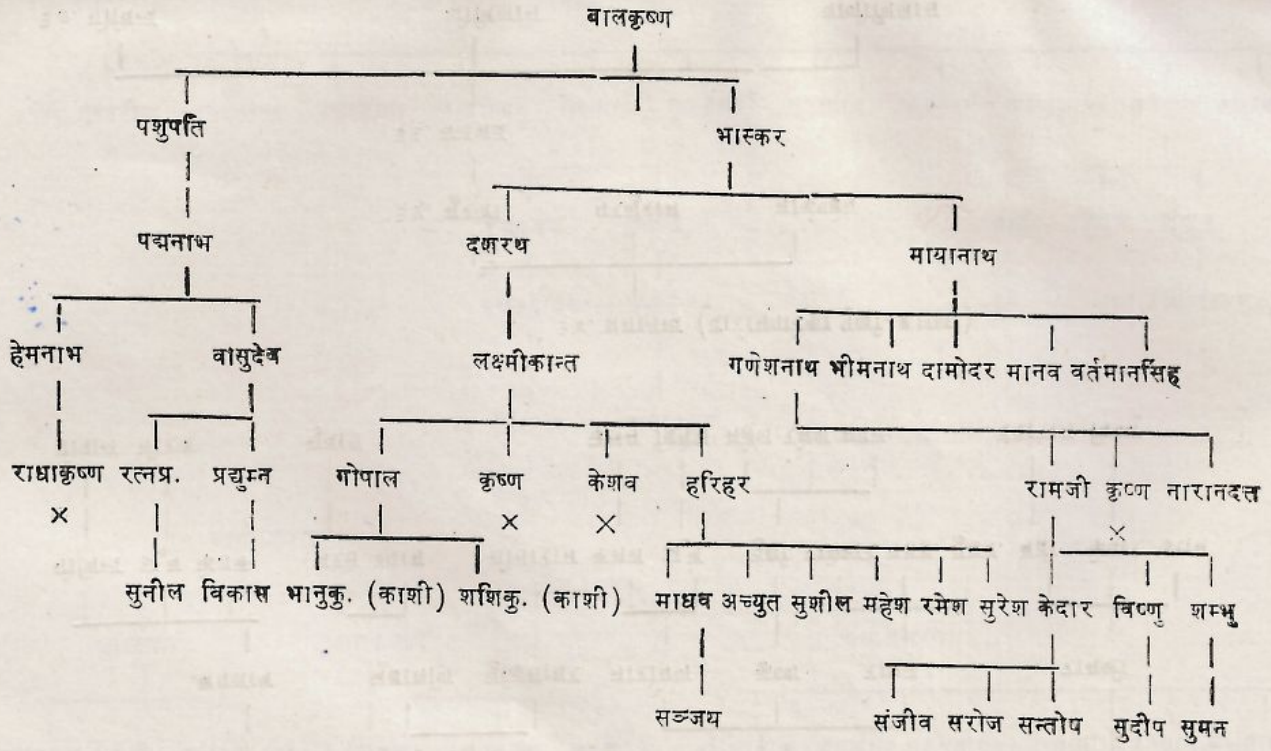

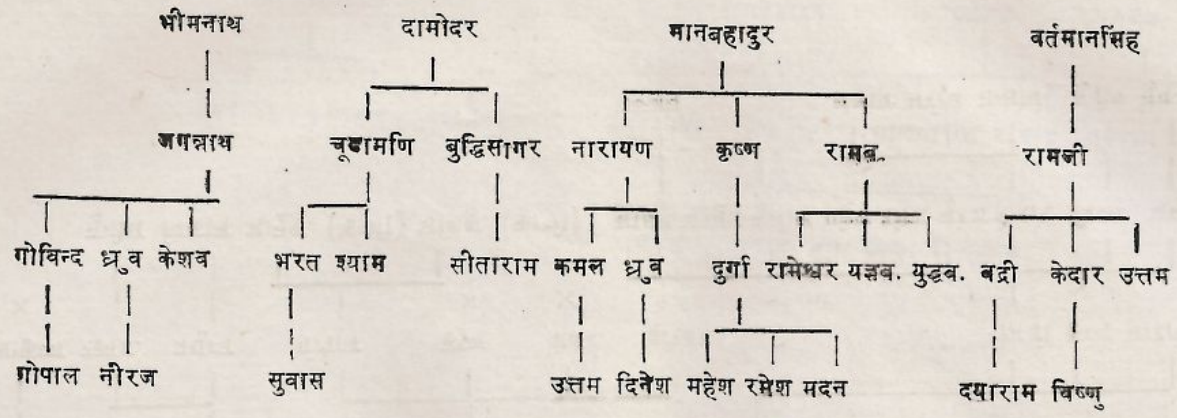
भीमनाथ
जगन्नाथ
गोविन्द ध्रुव केशव
गोपाल नीरज
दामोदर
चूडामणि बुद्धिसागर
भरत श्याम सीताराम
सुवास
मानबहादुर
नारायण कृष्ण रामब.
कमल ध्रुव दुर्गा रामेश्वर यज्ञब. युद्धब.
उत्तम दिनेश महेश रमेश मदन
वर्तमानसिंह
रामजी
बद्री केदार उत्तम
दयाराम विष्णु

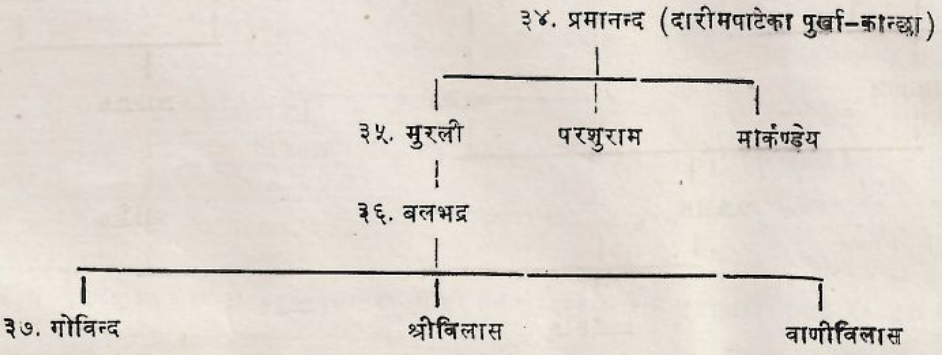
३४. प्रमानन्द (दारीमपाटेका पुर्खा-कान्छा)
३५. मुरली
परशुराम
मार्कण्डेय
३६. बलभद्र
३७. गोविन्द
श्रीविलास
वाणीविलास

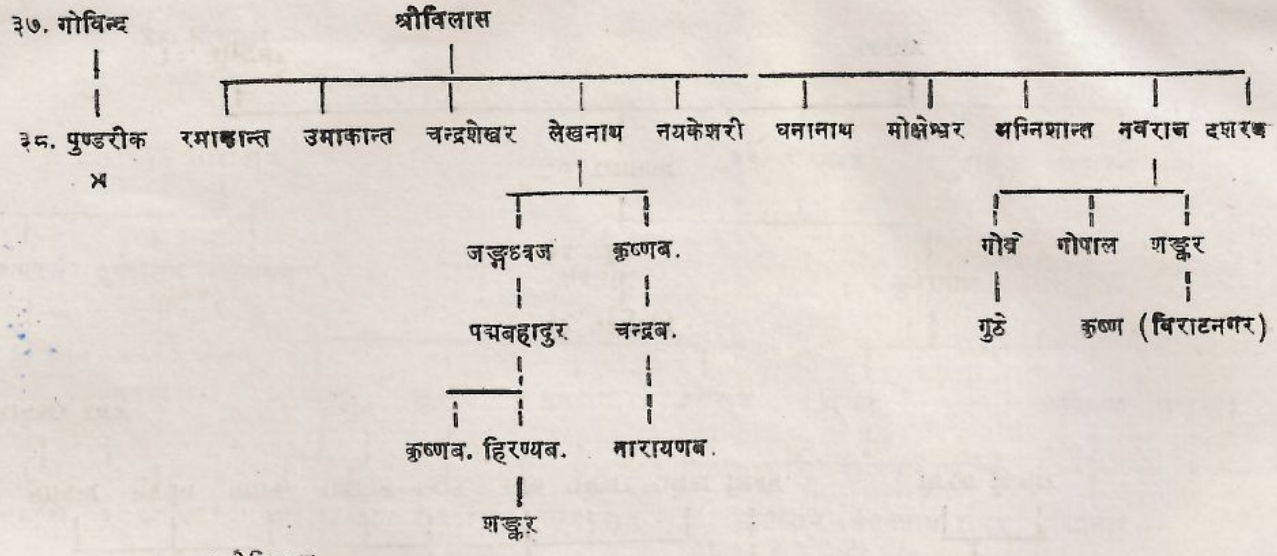
३७. गोविन्द
३८. पुण्डरीक
×
श्रीविलास
रमाकान्त उमाकान्त चन्द्रशेखर लेखनाथ नयकेशरी घनानाथ मोक्षेश्वर अग्निशान्त नवराज दशरथ
जङ्गध्वज कृष्णब.
पद्मबहादुर चन्द्रब.
कृष्णब. हिरण्यब. नारायणब.
शङ्कर
गोवे गोपाल शङ्कर
गुठे कृष्ण (बिराटनगर)

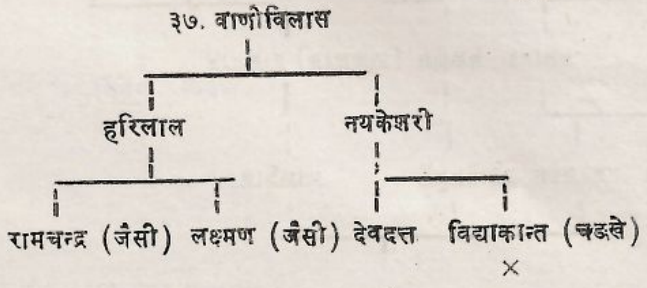
३७. वाणीविलास
हरिलाल
नयकेशरी
रामचन्द्र (जैसी) लक्ष्मण (जैसी) देवदत्त विद्याकान्त (चङखे)
×

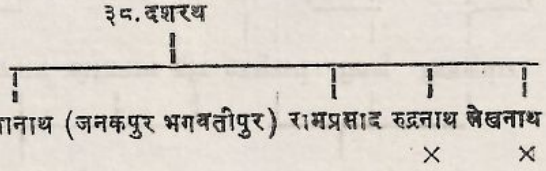
३८. दशरथ
लीलानाथ (जनकपुर भगवतीपुर) रामप्रसाद रुद्रनाथ लेखनाथ
× ×

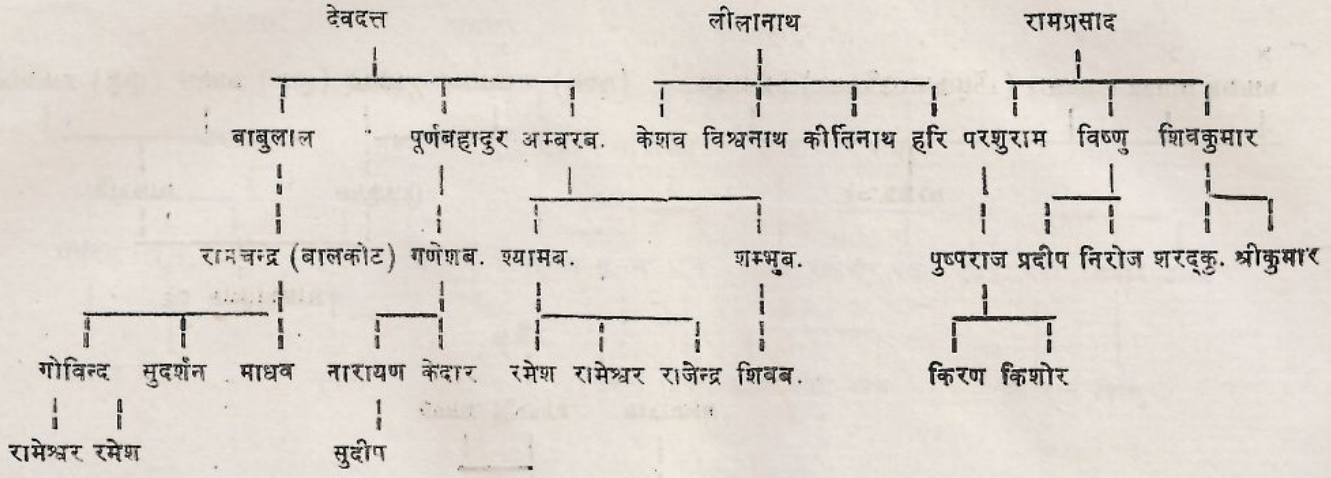

३५. परशुराम

३६. हरि

३७. रामानन्द

३८. लीलाधर — जयभद्र

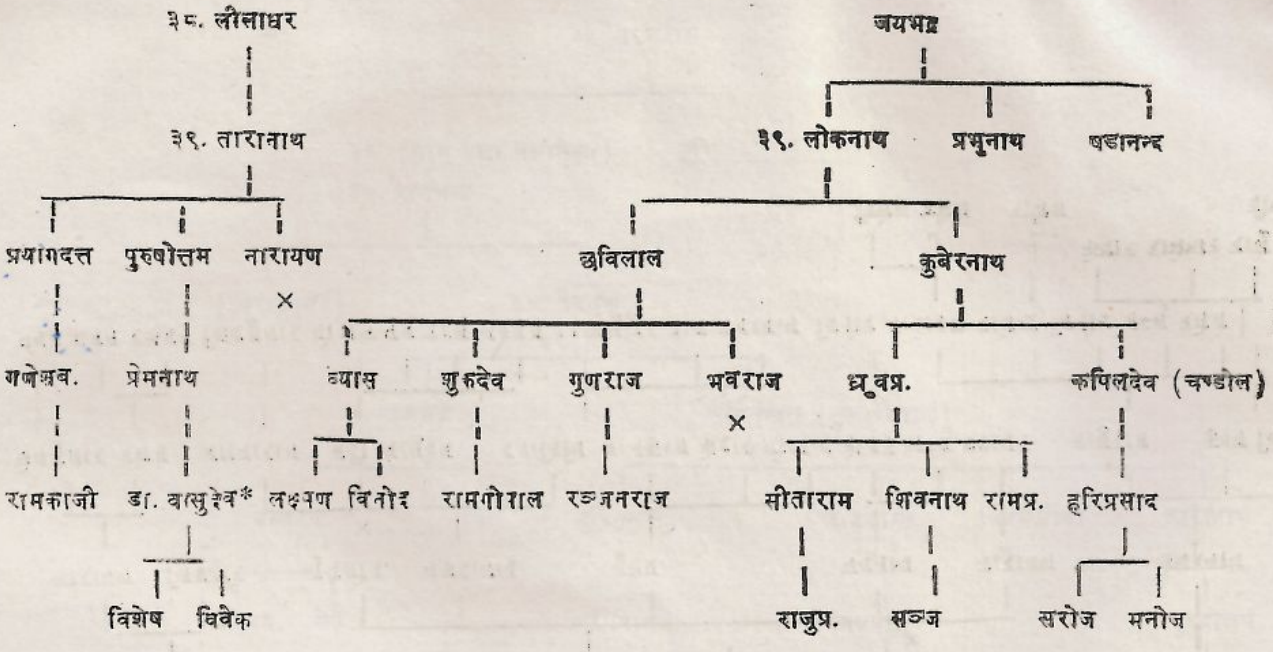

* यस वंशावलीका प्रकाशक ।

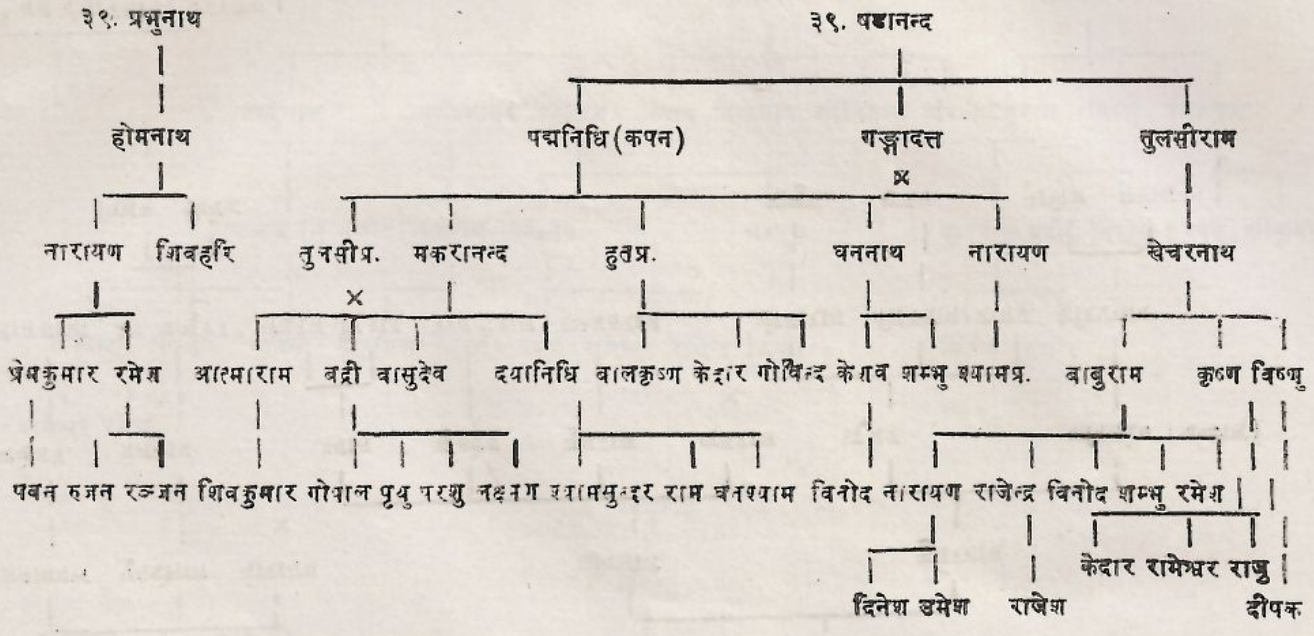
३९. प्रभुनाथ
३९. षडानन्द
होमनाथ
पद्मनिधि (कपन)
गङ्गादत्त
तुलसीराम
नारायण
शिवहरि
तुलसीप्र.
मकरानन्द
हुतप्र.
धननाथ
नारायण
खेचरनाथ
प्रेमकुमार
रमेश
आत्माराम
बद्री
वासुदेव
दयानिधि
बालकृष्ण
केदार
गोविन्द
केशव
शम्भु
श्यामप्र.
बाबुराम
कृष्ण
विष्णु
पवन
रुजन
रञ्जन
शिवकुमार
गोपाल
पृथु
परशु
लक्ष्मण
श्यामसुन्दर
राम
घनश्याम
विनोद
नारायण
राजेन्द्र
विनोद
शम्भु
रमेश
केदार
रामेश्वर
राजु
दिनेश
उमेश
राजेश
दीपक

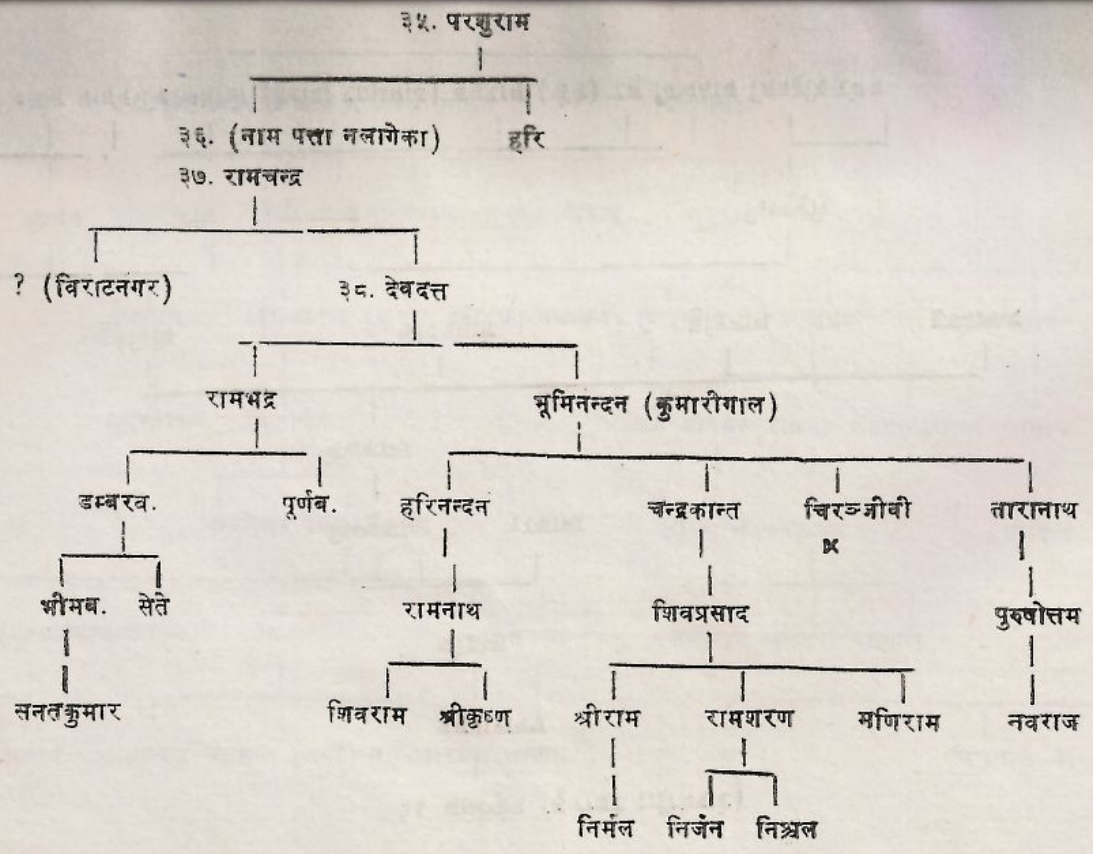
३५. परशुराम
३६. (नाम पता नलागेका)
हरि
३७. रामचन्द्र
? (विराटनगर)
३८. देवदत्त
रामभद्र
भूमिनन्दन (कुमारीगाल)
डम्बरव.
पूर्णब.
हरिनन्दन
चन्द्रकान्त
चिरञ्जीवी
तारानाथ
भीमब.
सेते
रामनाथ
शिवप्रसाद
पुरुषोत्तम
सनतकुमार
शिवराम
श्रीकृष्ण
श्रीराम
रामशरण
मणिराम
नवराज
निर्मल
निर्जन
निश्चल

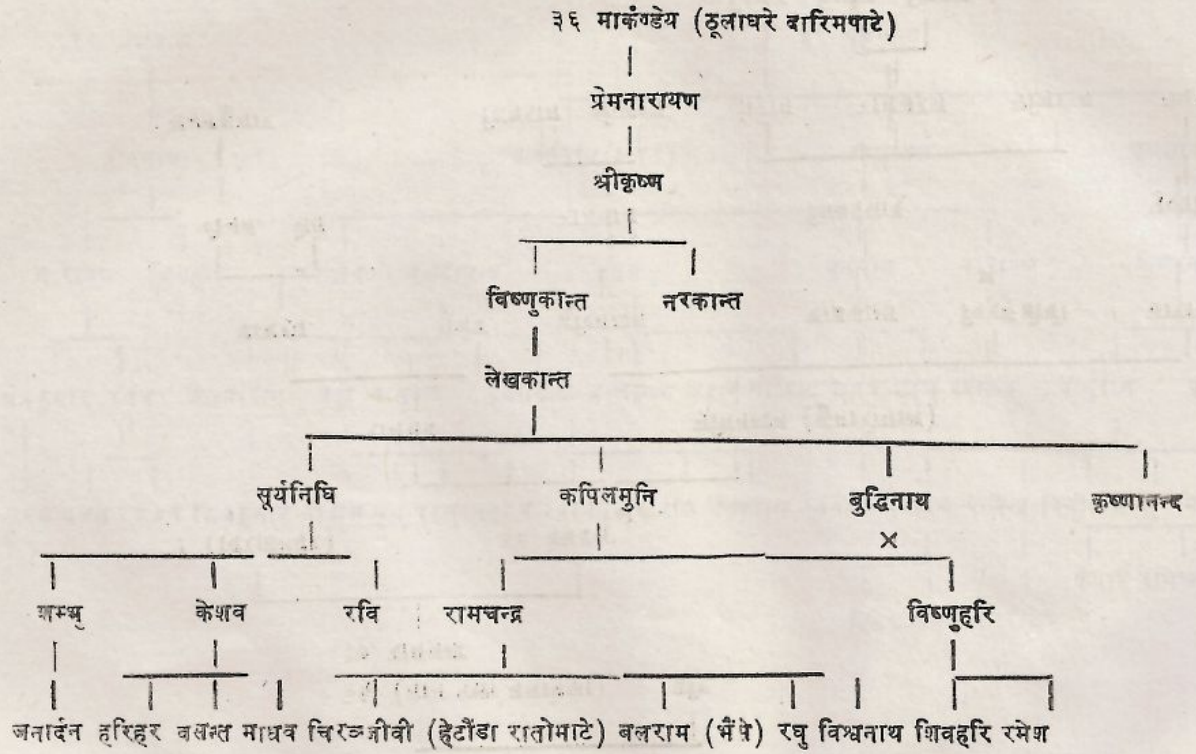
३६ मार्कण्डेय (ठूलाघरे दारिमपाटे)
प्रेमनारायण
श्रीकृष्ण
विष्णुकान्त
नरकान्त
लेखकान्त
सूर्यनिधि
कपिलमुनि
बुद्धिनाथ
×
कृष्णानन्द
शम्भु
केशव
रवि
रामचन्द्र
विष्णुहरि
जनार्दन
हरिहर
वसन्त
माधव
चिरञ्जीवी (हेटौंडा रातोमाटे)
बलराम (भैंपे)
रघु
विश्वनाथ
शिवहरि
रमेश

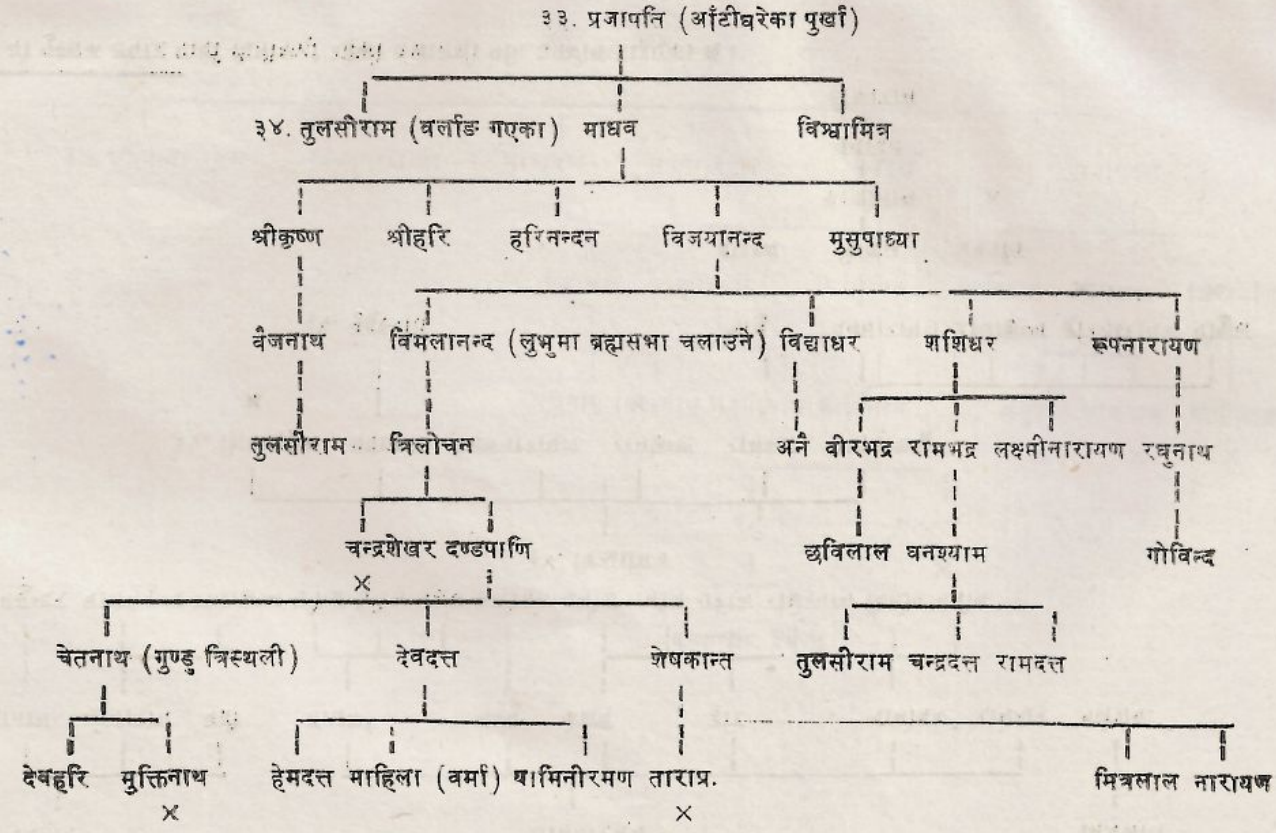
३३. प्रजापति (आँटीघरेका पुर्खा)
३४. तुलसीराम (वर्लाङ गएका)
माधव
विश्वामित्र
श्रीकृष्ण
श्रीहरि
हरिनन्दन
विजयानन्द
मुसुपाध्या
वैजनाथ
विमलानन्द (लुभुमा ब्रह्मसभा चलाउने)
विद्याधर
शशिधर
रूपनारायण
तुलसीराम
त्रिलोचन
अनै
वीरभद्र
रामभद्र
लक्ष्मीनारायण
रघुनाथ
चन्द्रशेखर दण्डपाणि
×
छविलाल
घनश्याम
गोविन्द
चेतनाथ (गुण्डु त्रिस्थली)
देवदत्त
शेषकान्त
तुलसीराम
चन्द्रदत्त
रामदत्त
देवहरि
मुक्तिनाथ
×
हेमदत्त
माहिला (वर्मा)
यामिनीरमण
ताराप्र.
×
मित्रलाल
नारायण

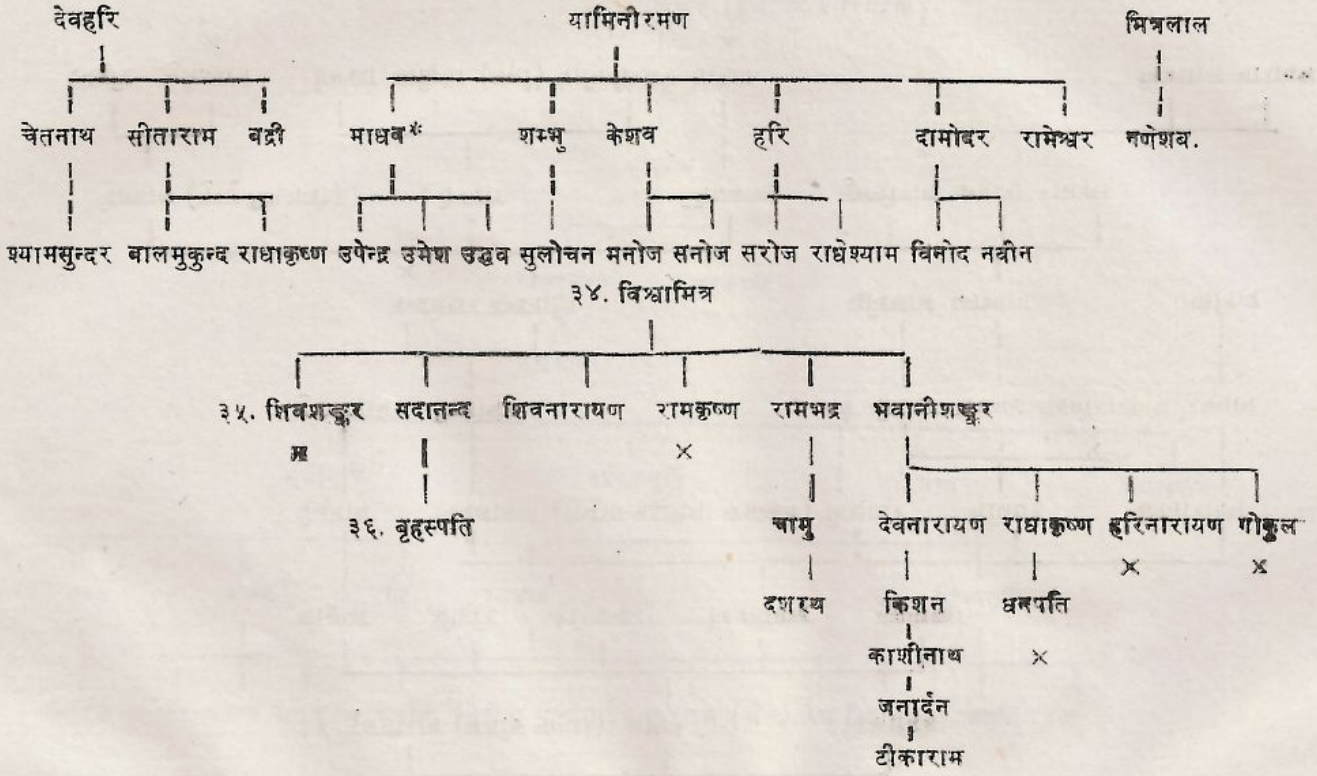

* यो पुस्तक तयार पार्दा यिनीकहाँ रहेको वंशावली पनि उपयोग गरिएको छ।

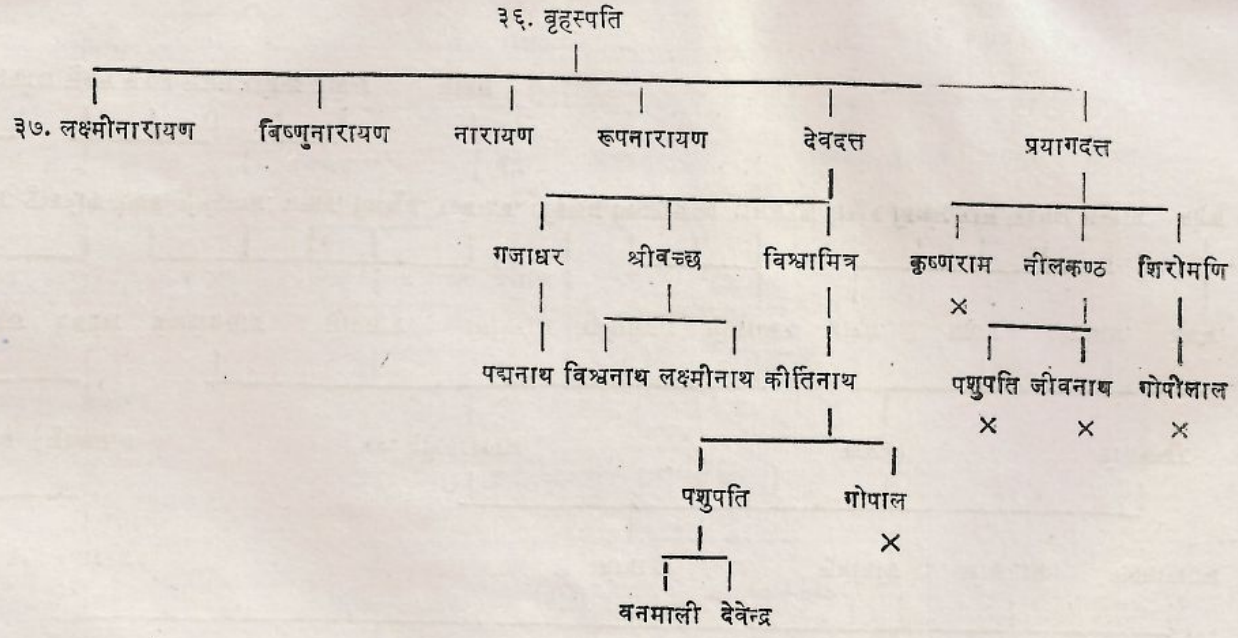

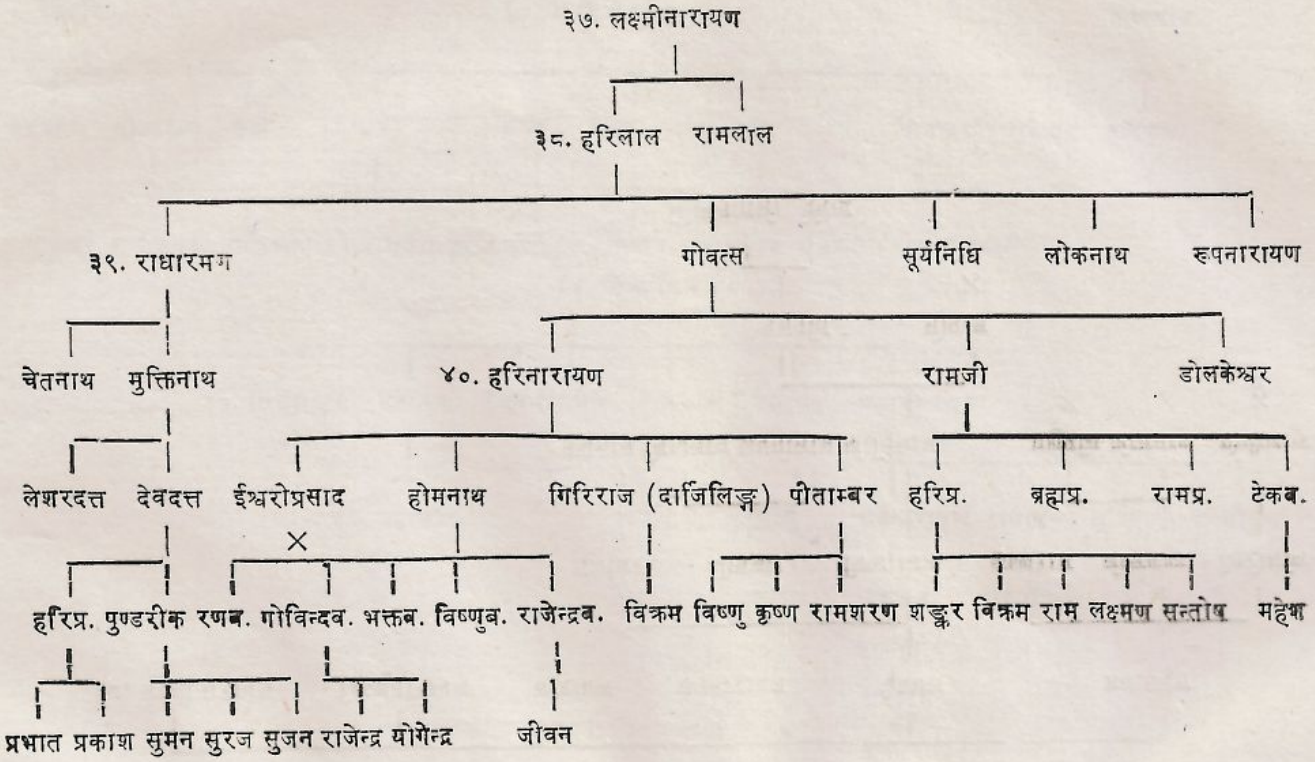
३७. लक्ष्मीनारायण
३८. हरिलाल
रामलाल
३९. राधारमण
गोवत्स
सूर्यनिधि
लोकनाथ
रूपनारायण
चेतनाथ
मुक्तिनाथ
४०. हरिनारायण
रामजी
डोलकेश्वर
लेशरदत्त
देवदत्त
ईश्वरोप्रसाद
होमनाथ
गिरिराज (दार्जिलिङ्ग)
पीताम्बर
हरिप्र.
ब्रह्मप्र.
रामप्र.
टेकब.
हरिप्र.
पुण्डरीक
रणब.
गोविन्दव.
भक्तब.
विष्णुब.
राजेन्द्रब.
विक्रम
विष्णु
कृष्ण
रामशरण
शङ्कर
विक्रम
राम
लक्ष्मण
सन्तोष
महेश
प्रभात
प्रकाश
सुमन
सुरज
सुजन
राजेन्द्र
योगेन्द्र
जीवन

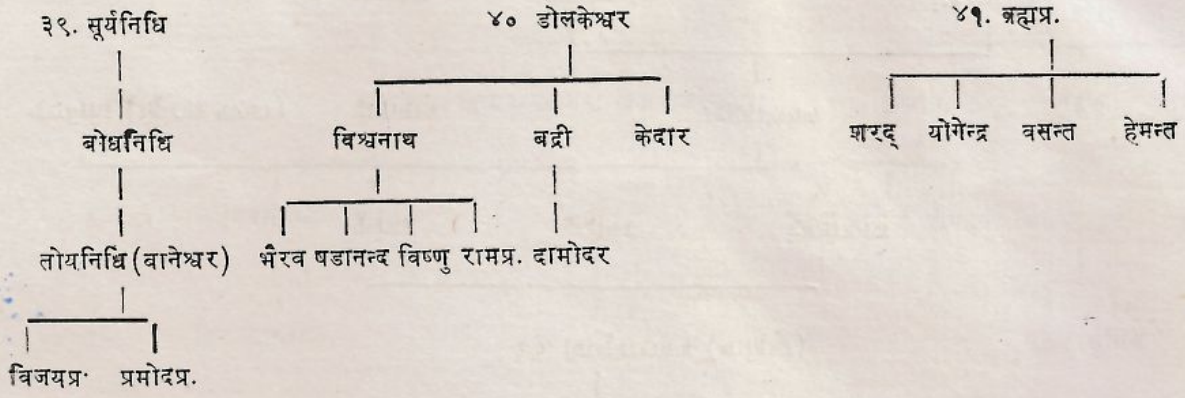
३९. सूर्यनिधि
बोधनिधि
तोयनिधि (वानेश्वर)
विजयप्र.
प्रमोदप्र.
४० डोलकेश्वर
विश्वनाथ
बद्री
केदार
भैरव
षडानन्द
विष्णु
रामप्र.
दामोदर
४१. ब्रह्मप्र.
शरद्
योगेन्द्र
वसन्त
हेमन्त

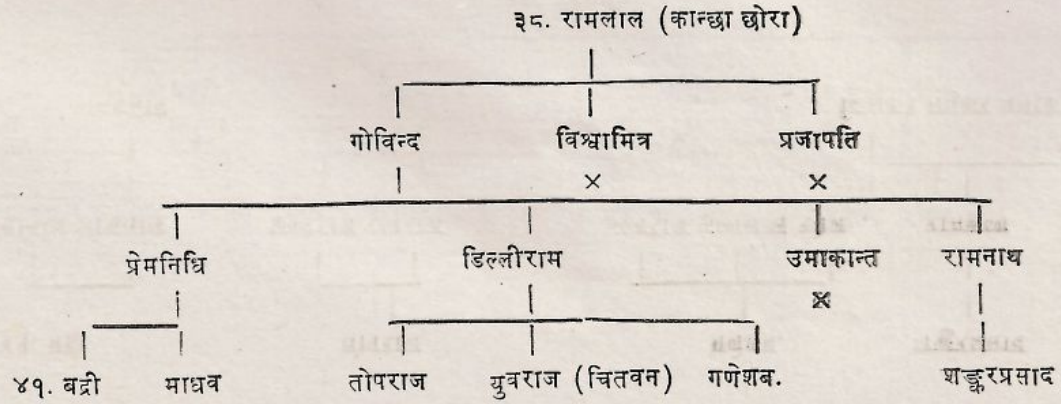
३८. रामलाल (कान्छा छोरा)
गोविन्द
विश्वामित्र
प्रजापति
प्रेमनिधि
डिल्लीराम
उमाकान्त
रामनाथ
४१. बद्री
माधव
तोपराज
युवराज (चितवन)
गणेशब.
शङ्करप्रसाद

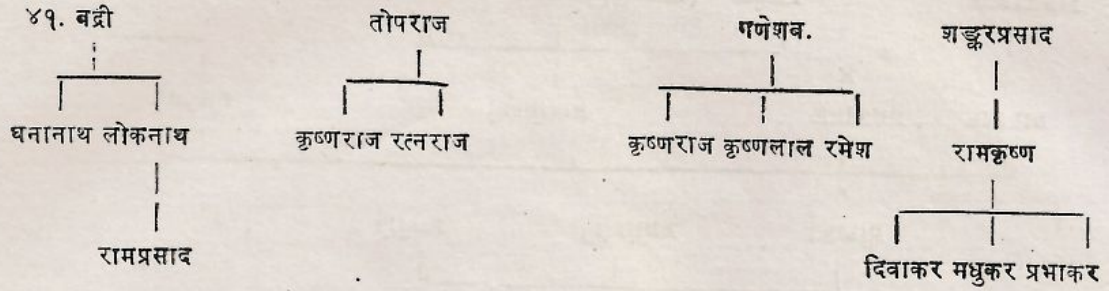
४१. बद्री
घनानाथ लोकनाथ
रामप्रसाद
तोपराज
कृष्णराज रत्नराज
गणेशव.
कृष्णराज कृष्णलाल रमेश
शङ्करप्रसाद
रामकृष्ण
दिवाकर मधुकर प्रभाकर

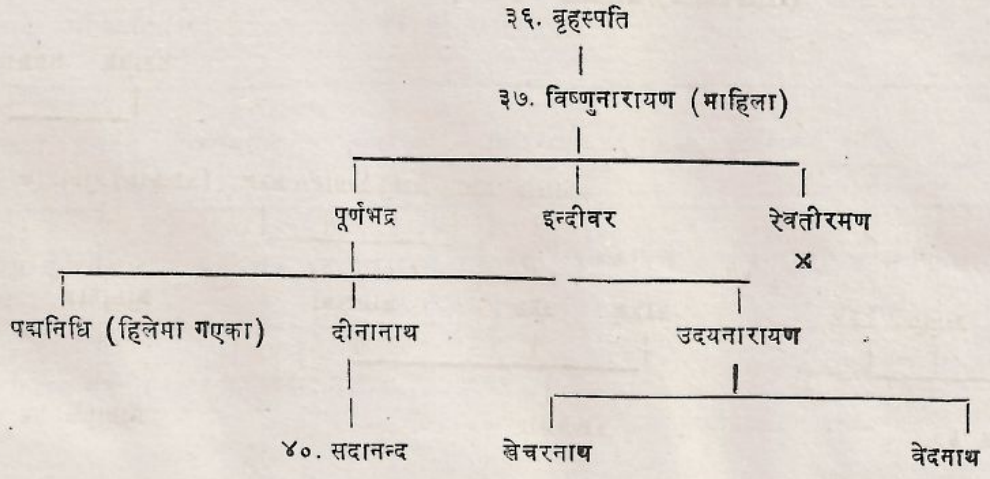
३६. बृहस्पति
३७. विष्णुनारायण (माहिला)
पूर्णभद्र
इन्दीवर
रेवतीरमण
×
पद्मनिधि (हिलेमा गएका)
दीनानाथ
उदयनारायण
४०. सदानन्द
खेचरनाथ
वेदनाथ

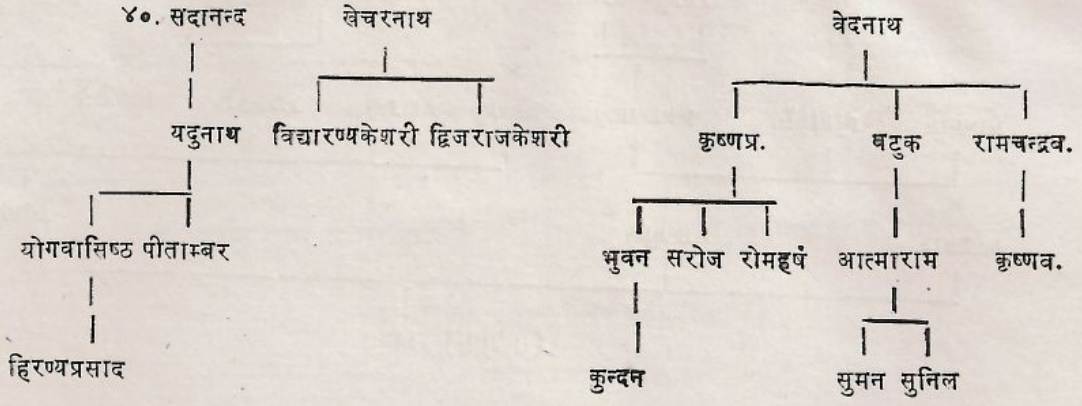
४०. सदानन्द
यदुनाथ
योगवासिष्ठ पीताम्बर
हिरण्यप्रसाद
खेचरनाथ
विद्यारण्यकेशरी द्विजराजकेशरी
वेदनाथ
कृष्णप्र.
षट्टुक
रामचन्द्रव.
भुवन सरोज रोमहर्ष
आत्माराम
कृष्णव.
कुन्दन
सुमन सुनिल

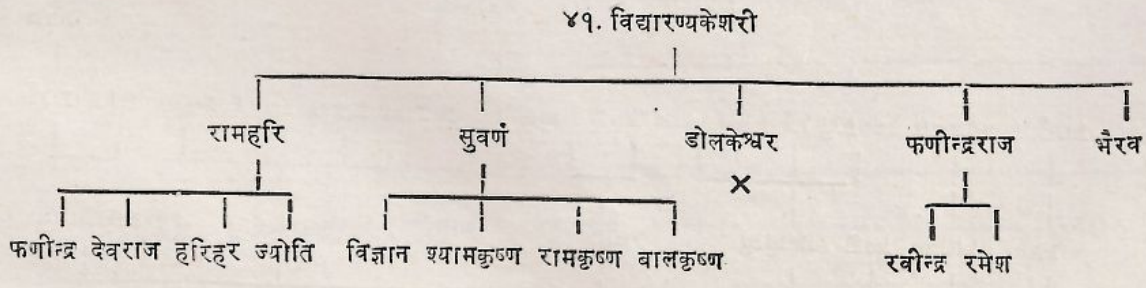
४१. विद्यारण्यकेशरी
रामहरि
सुवर्ण
डोलकेश्वर
×
फणीन्द्रराज
भैरव
फणीन्द्र देवराज हरिहर ज्योति
विज्ञान श्यामकृष्ण रामकृष्ण बालकृष्ण
रवीन्द्र रमेश

४१. द्विजराजकेशरी

त्रैलोक्यकेशरी, डिल्लीराज, श्रीधर, मिथिला, कृष्ण, माधव, मदन, विश्वराज

सुरेन्द्र, उपेन्द्र, रवीन्द्र, शशीन्द्र, राजेन्द्र, नरेन्द्र, सन्तोष, कपिल, केशव, भास्कर, प्रभाकर, दिवाकर, सञ्जीत, आशुतोष, विनय, विनोद

अनूप

३७. विष्णुनारायण

इन्दीवर (माहिला)

पद्मनाभ, छविलाल, रामकृष्ण ×

रूद्रदत्त, रुङ्कनाथ ×, भुवनेश्वर, ईश्वरीप्र., विष्णुप्र. ×, हरिनारायण, सूर्यनिधि, मीननाथ ×

४१. टीकाराम, नारायण, लालमणि, मधुसूदन, मोहन, रामेश्वर, शिवराम, कृष्णप्र.

४१. टीकाराम

प्रेमलाल

नारायण

महानन्द, हुर्मतकु., स्थानेश्वर, दुर्गाप्र., दिनेश

माधव, सुमन, सुशन, हेमन्त, सुवास, सुरेश, दिलीप, हेमराज

रामेश्वर, शिवराम, कृष्णप्र.

कपिल, सुनिल, सन्तोष, विजय, राजन, जगदीश

सुदर्शन, पुरुषोत्तम, सुरेश, उमेश

३७. नारायण (बृहस्पतिका साहिला छोरा)

कृष्णमित्र, चन्द्रशेखर (चारघरेका पुर्खा)

कृष्णलाल, ३९. मित्रलाल, जीवनाथ, लोकनाथ

ईश्वरीप्र., परशुराम (हरिनाथ), ठाकुरनाथ ×, षडानन्द ×, डोलकेश्वर, भेषनाथ ×, छत्रराज, बोधराज, मेघराज ×

कोषराज, गोपाल (कलैया), बोधराज, विष्णुप्र., रामजी, बिजुली (कर्ताराम) ×, गोविन्द, जनार्दन, शङ्कर ×

कोषराज — पुष्कर, भोलानाथ, गोपाल*

बोधराज — केशव, नरेन्द्र, शैलेन्द्र

विष्णुप्र. — रवीन्द्र, सुरेन्द्र‡, उपेन्द्र, भूपेन्द्र, कवीन्द्र, विज्ञानप्र.

गोविन्द — सन्तोष, सुशील, विजय, वसन्त

जनार्दन

उमेश, किरण, दीपेश, सुशील, भास्कर, किशोर, सन्दीप, अमितकिशन

४१. रामजी — दामोदर, मदन, वासुदेव

दामोदर — सागर, विश्वनाथ

४२. नरेन्द्र — निरीष, क्षितिज

४२. रवीन्द्र — किरण, शेखर

---

* कोषराजको वंशावली यिनकै सहयोग र सौजन्यबाट प्राप्त भएको छ ।

‡ यिनबाट पनि यो पुस्तक तयार पार्दा सहयोग प्राप्त भएको छ ।

३९. मित्रलाल (माहिला)

प्राणनाथ — रामप्रसाद, विश्वनाथ, गोपीनाथ

रामप्रसाद — हरेराम, शम्भु, माधव

विश्वनाथ × सुदर्शन

सुदर्शन — प्रदीप, सुदीप

गोपीनाथ — रामहरि, सुनील

रामहरि — दिलीप, निलीप

सुनील — विशाल

३९. जीवनाथ (साहिला)

चिरञ्जीवी — लक्ष्मीप्र., कृष्णराज, हरिप्र. (जनकपुर)

कृष्णराज × हरिप्र. — रामप्र., कृष्णप्र., मुकुन्द, शङ्कर

रामप्र. — अनूप

कृष्णप्र. — नवीन

मुकुन्द — महेश्वर

३९. लोकनाथ (कान्छा) — जगन्नाथ, नरनाथ, होमनाथ

नरनाथ × — रामजी, तेजप्र., भैरवप्र. (हेटौंडा)

३६. वृहस्पति

३७. रूपनारायण (काहिला) — काशीनाथ, यदुनाथ

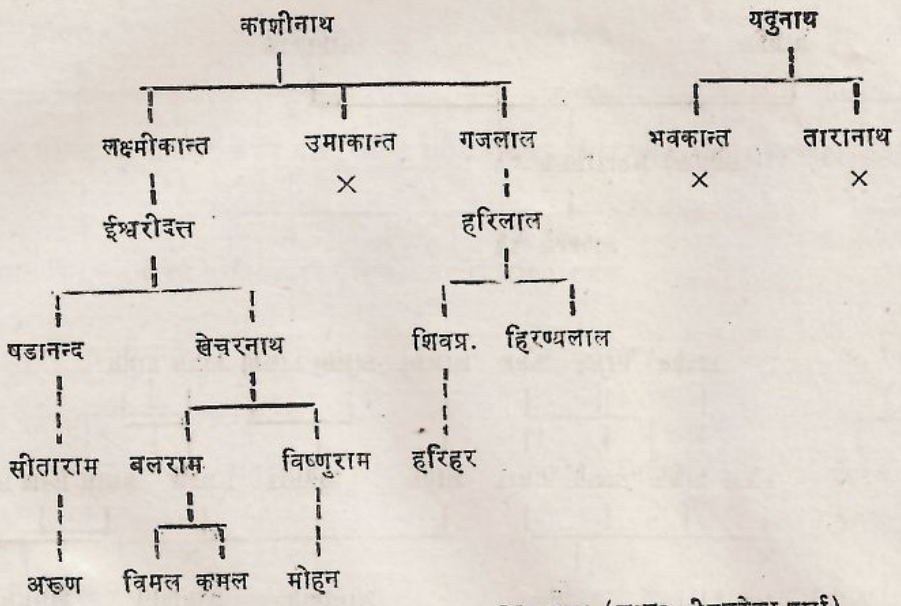

३३. चामु (चावा-तीनघरेका पुर्खा)
३४. अग्निधर
३५. श्री उपेन्द्र (वि. सं. १७९०)

३६. धनञ्जय (गङ्गाटार) | ३६. जनमेजय (धापाखेलेका पुर्खा)

३६. धनञ्जय (गङ्गाटार)

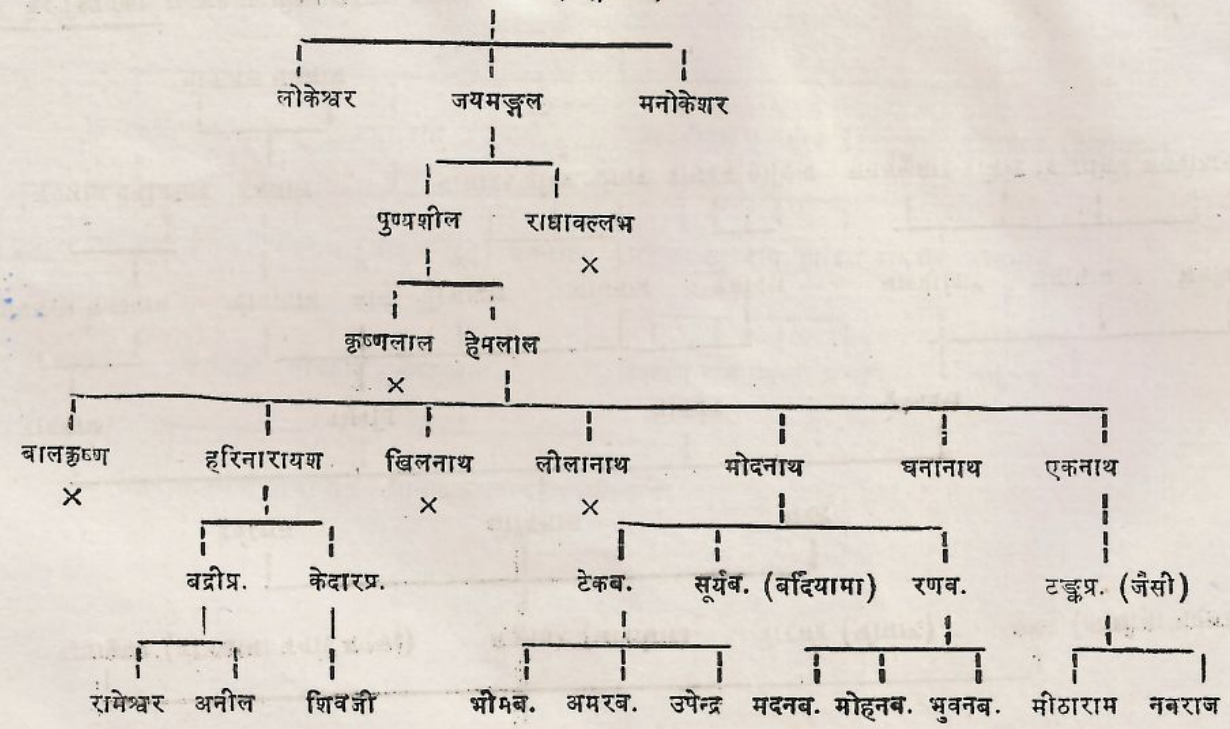

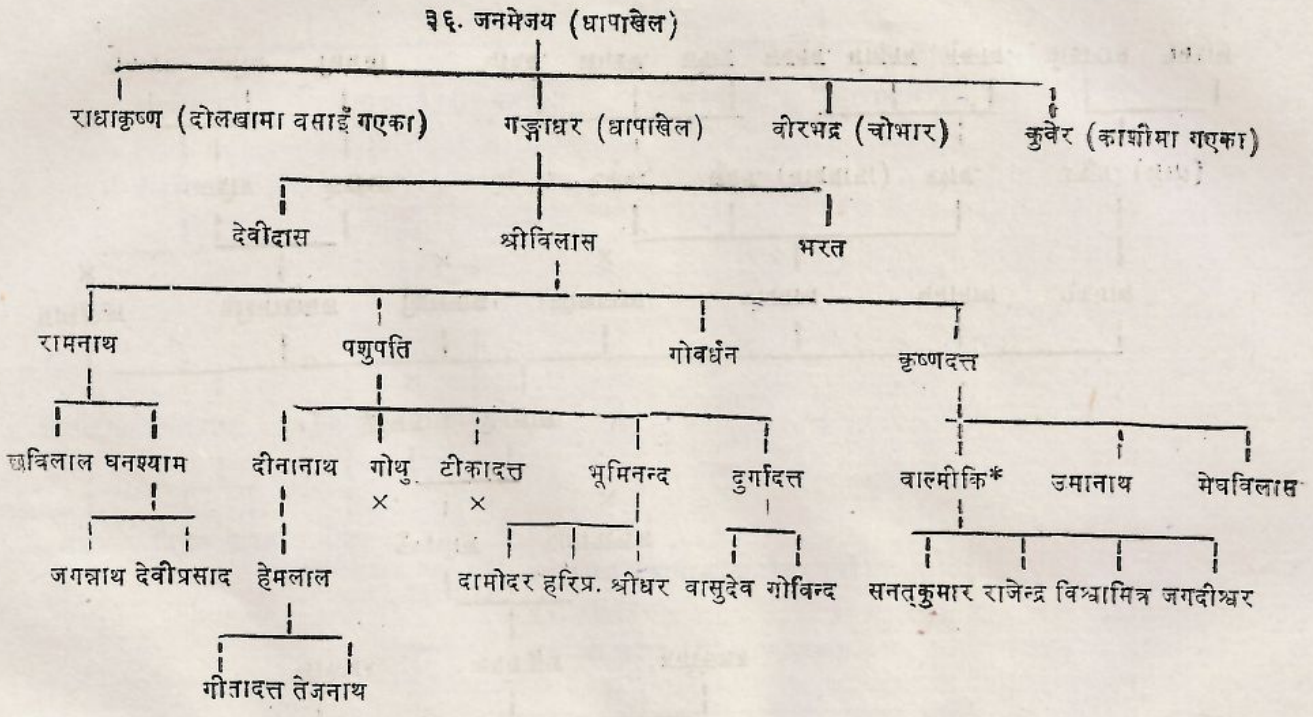

* वेद विषयका संस्कृत महाविद्यालयका प्राध्यापक। यो वंशावली तयार पार्दा धापाखेलपट्टिको केही जानकारी उहाँबाट प्राप्त भएको हो।

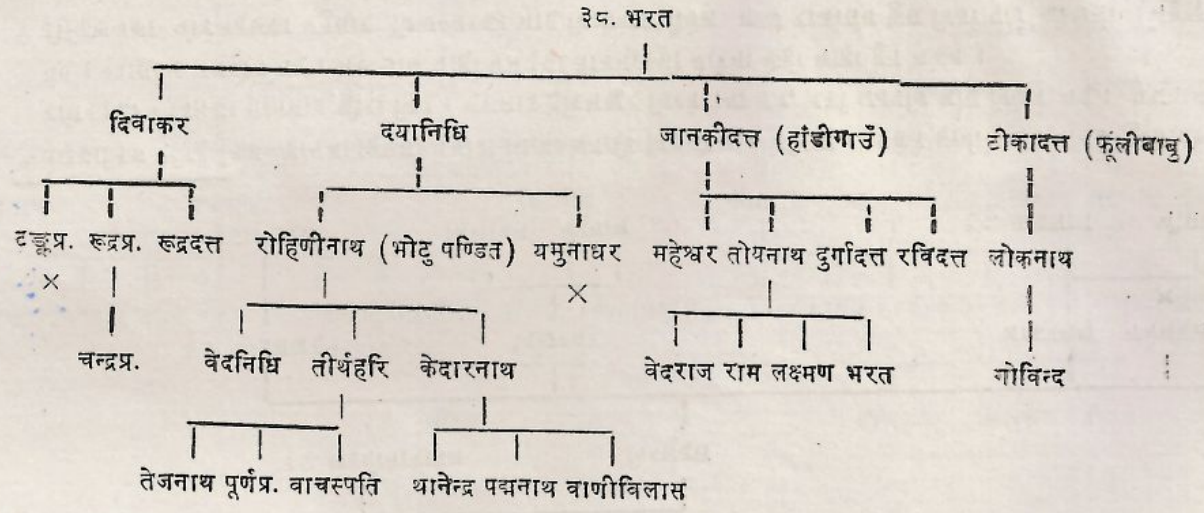

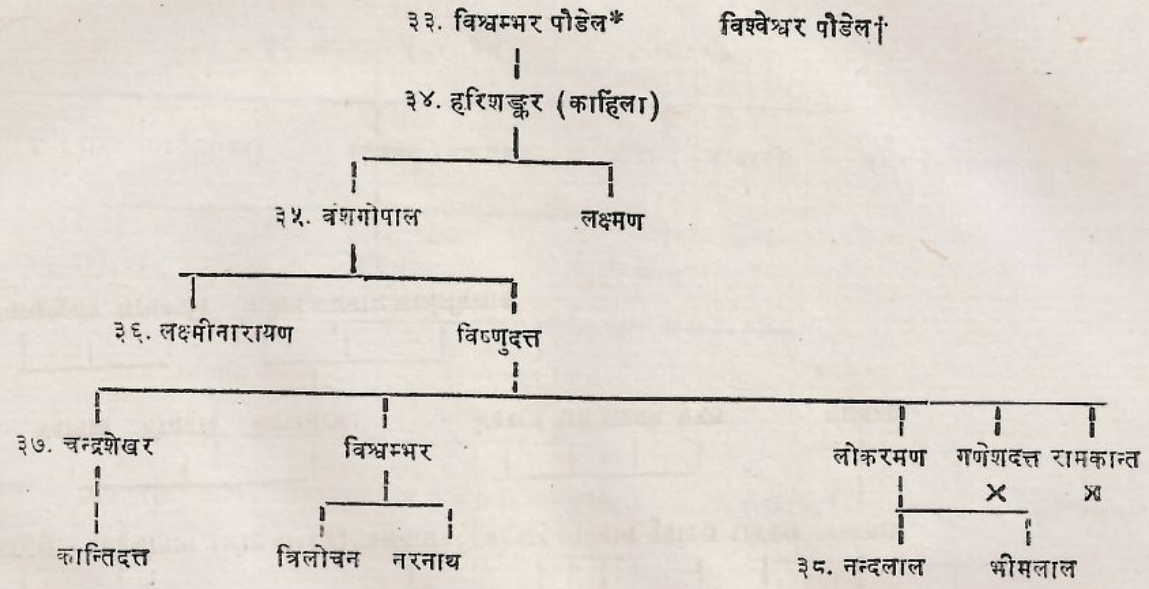

* तात्कालिक ऐतिहासिक कागजातहरूमा प्रजापतिभन्दा अगाडि यिनको नाम भेटिन्छ। यसैले हामीले प्रजापतिकै पुस्तामा यिनलाई राखेका हौं। यिनका सातभाइ छोरा थिए। एकभाइ हरिशङ्कर मिस्नेरीमा बसे, अर्का धनपति चांगु पिखेल गए। पद्मनाभ गोदावरी गए। व्यासदेव जगडोल गए। अरू नाम थाहा नभएका तीनभाइको बारेमा केही थाहा हुन सकेन।

† टौफिकलका पौडेलहरूका अनुसार विश्वम्भरका भाइ विश्वेश्वर पौडेल मल्ल राजासँग कुस बिर्ता पाई द्यौराली (भेडुङ्गा) मा गई बसे, निजका वंशजहरू द्यौराली, टौफिकल र गोतामेथोकमा छन्।

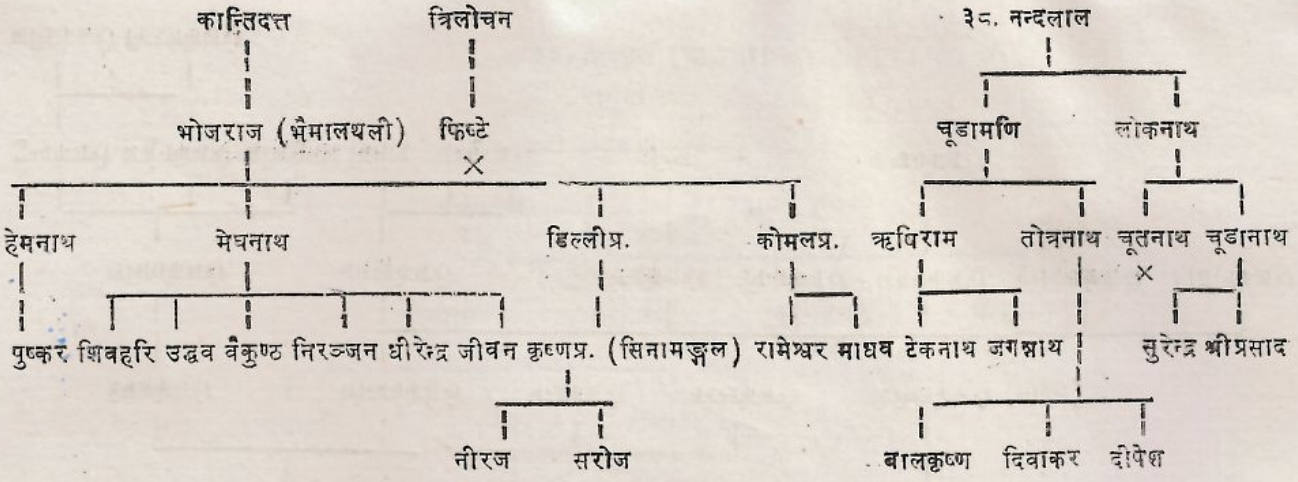

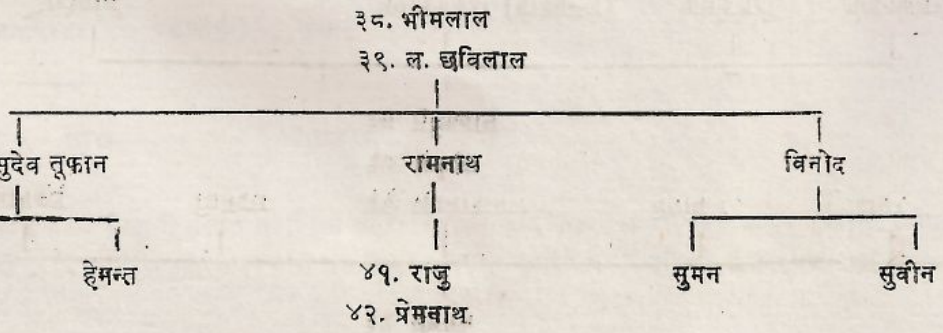

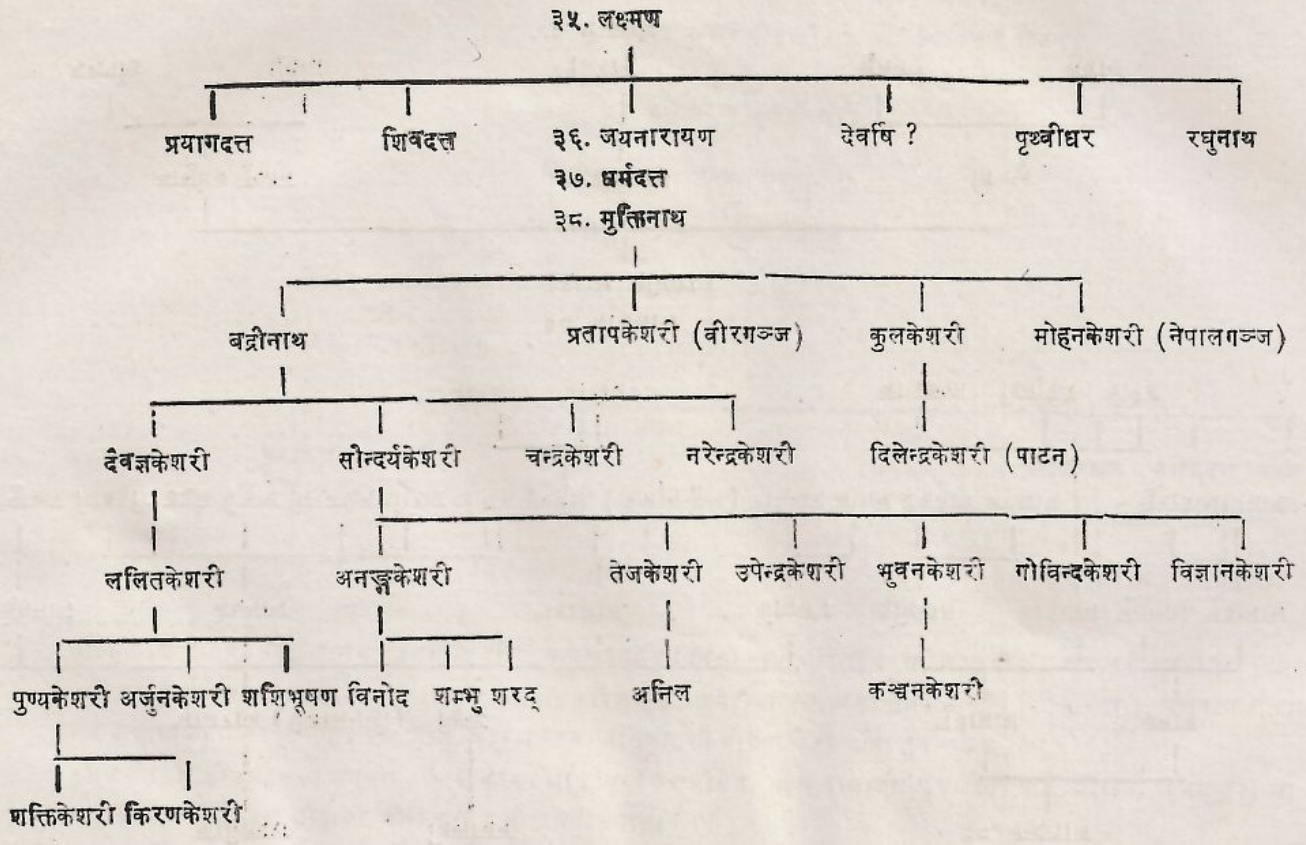

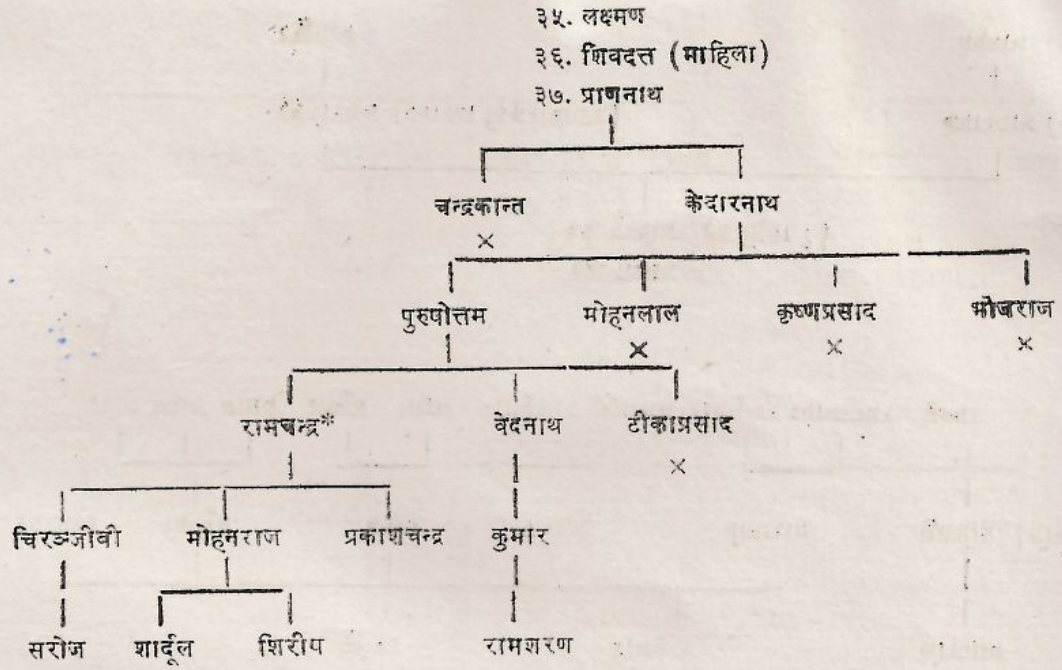

* व्याकरण विषयका प्रकाण्ड विद्वान्, संस्कृत महाविद्यालयका स्थापनाकालदेखिका प्राध्यापक, श्रीमुष रामचन्द्र पौडेलले यो वंशावली तयार पार्दा निकै परिश्रम गर्नुभएको छ। साथै यस ग्रन्थमा दिइका कुलदेवताको परिचय दिने क्रममा उहाँबाट प्राप्त जानकारीको उपयोग गरिएको छ।

३५. लक्ष्मण
३६. देवर्षि (साहिला ?)
३७. मुकुन्दशरण

- पूर्णभद्र
- बालकृष्ण
  - थिरनाथ
  - विष्णुप्र.
    - प्रदीप
    - केशव
    - माधव
  - देवीप्र.
    - अच्युत
    - उत्तम
  - गणेशप्र.
    - रामकुमार
    - पुरुषोत्तम
  - सीताराम
    - रामसुन्दर
    - श्यामसुन्दर
- लोकनाथ
  - तुलसीप्र. (गौरमा बसाइँ गएका)
    - कृष्णप्र.

३५. लक्ष्मण
३६. पृथ्वीधर (काहिला ?)

- रेवतीरमण (ज्याक्टा ढिकुरीवातर्फ)
  - टङ्कनाथ
- केदारनाथ (ज्याक्टा पूजाकोठेतर्फ)
  - वेदनाथ

टङ्कनाथ

- रामचन्द्र
  - उत्सव
- केदारनाथ ×
- बिरञ्जीवी
  - गोकर्ण
- ऋषिराम ×
- सहदेव
  - पुरुषोत्तम

वेदनाथ

- प्रेमनाथ
  - केशवप्र.
  - अच्युतप्र.
- शिवब.
- हरिब.
- वीरब.

३५. लक्ष्मण

रघुनाथ (कान्छा)

- नन्दीकेशर
  - कनकब.
    - जोतब.
    - छत्रब.
    - खड्गब. (यी विराटनगरमा छन् ।)
- पद्मनाथ
  - देवीप्र. ×
    - चिरञ्जीवी
      - सुमन
    - मणिराम
    - निरञ्जन
  - नरनाथ
  - वद्रीप्र.
    - राजाराम
    - आत्माराम

३३. विश्वम्भर

३४. पद्मनाभ (दुइ पत्नीका सात भाइमध्ये कान्छा)

- ३५. प्रमानन्द
  - काशीराम
    - उमानाथ ×
      - गौरीकान्त
        - चूडामणि
        - जीवनाथ
        - भवनाथ
    - प्राणनाथ
      - भवनाथ
      - जगन्नाथ ×
        - जीवनाथ
        - तेजनाथ
        - गुणनाथ
        - जगन्नाथ ×
      - छविलाल ×
      - धननाथ ×
    - रामनाथ
  - रघुनाथ ×
  - श्रीवल्लभ
  - देवदत्त ×
  - शक्तिवल्लभ ×
  - सप्तऋषि‡
  - बालगोविन्द
    - शिवनिधि
    - देवऋषि
- धर्मानन्द
- देवदत्त
  - सेतु ×
  - अनिरुद्ध ×
- नरोत्तम ×
- प्रद्युम्न ×
- गङ्गाराम
  - ब्रह्मानन्द ×
  - कालिदास ×
  - चण्डू ×
  - विष्णुगोपाल
  - लाटाबाबु

‡ यिनका चार भाइ छोरा पाल्पामा छन् ।

३५. धर्मानन्द

- बीसु
- जहरसिंह
- केहरसिंह (यी तीन भाइ फर्पिङमा छन् ।)

३६. श्रीवल्लभ

- बृहस्पति ×
- पशुपति
  - नन्दीकेशर
    - चेतनाथ
    - रघुनाथ
    - कान्छो
  - चन्द्रकान्त (हनुमाननगर)
  - दण्डपाणि (हनुमाननगर)
- देवदत्त
  - धनपति (जोगी भएका)
  - पडानन्द
    - मोहन*
    - बच्चु*
    - लक्ष्मीनिधि
    - मधुसूदन
  - कविदत्त
    - विष्णुदत्त
      - नारायणप्र.
        - अमृतप्र.
      - माधवप्र.
        - नवीनप्र.
        - प्रवीणप्र.

* यी दुइ भाइ बेसीगाउँ जोरपाटीमा छन् ।

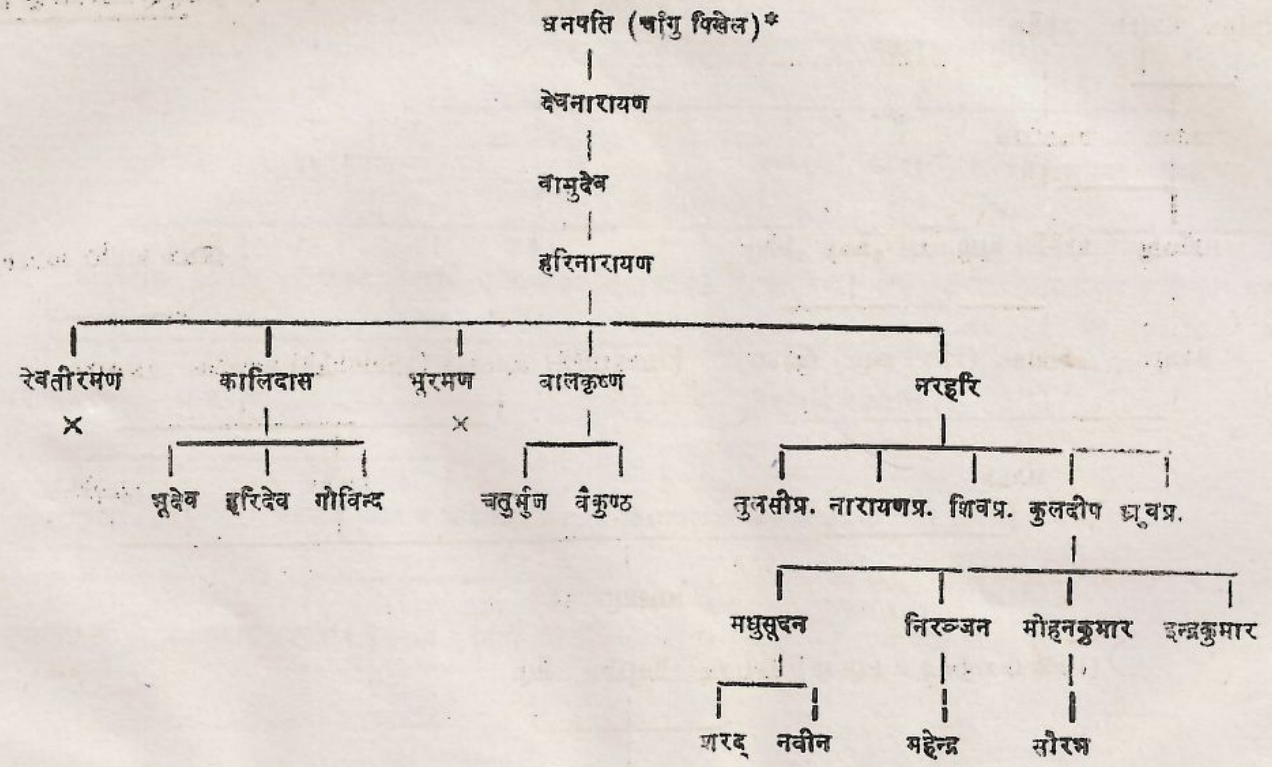

* विश्वम्भरका सात भाइमध्ये एक ।

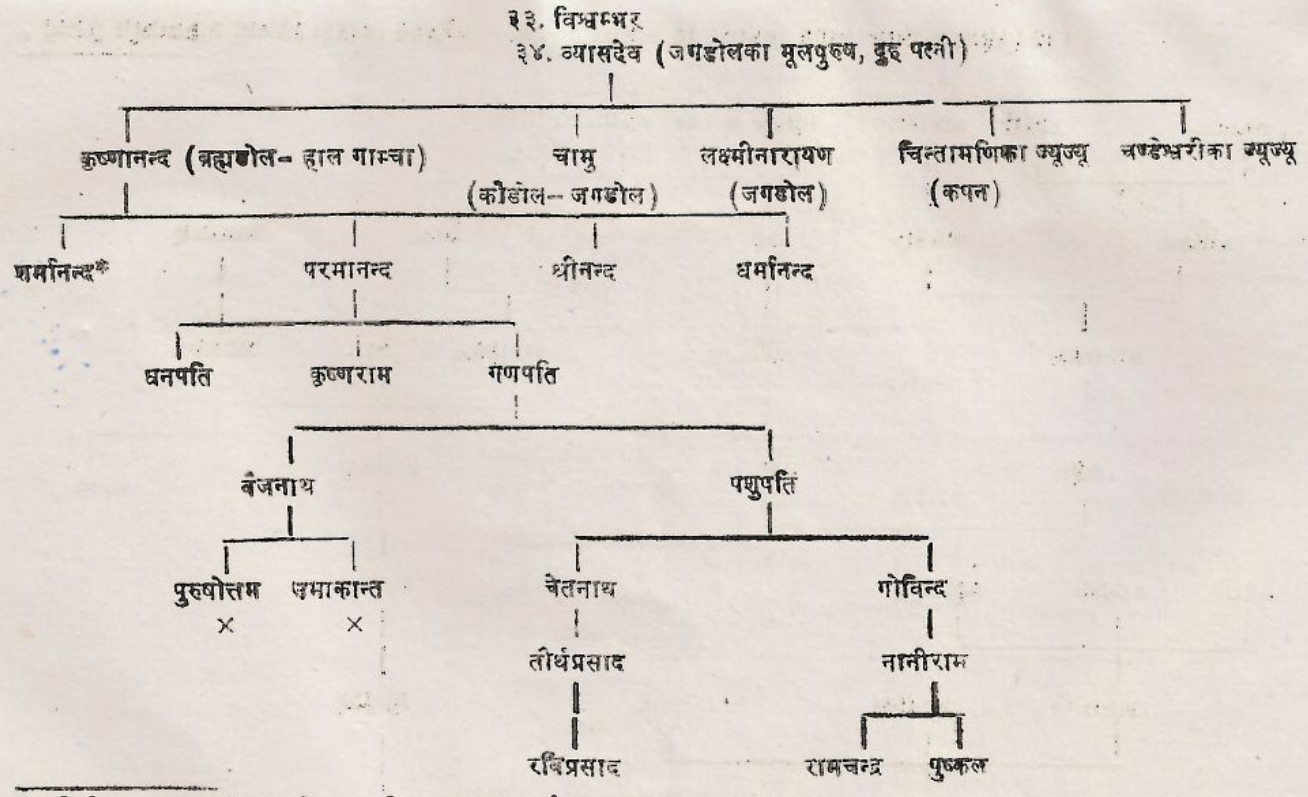

* पूर्व तीन नम्बर कुरुले बसाई गएका डेढ सय घरका पूर्वज ।

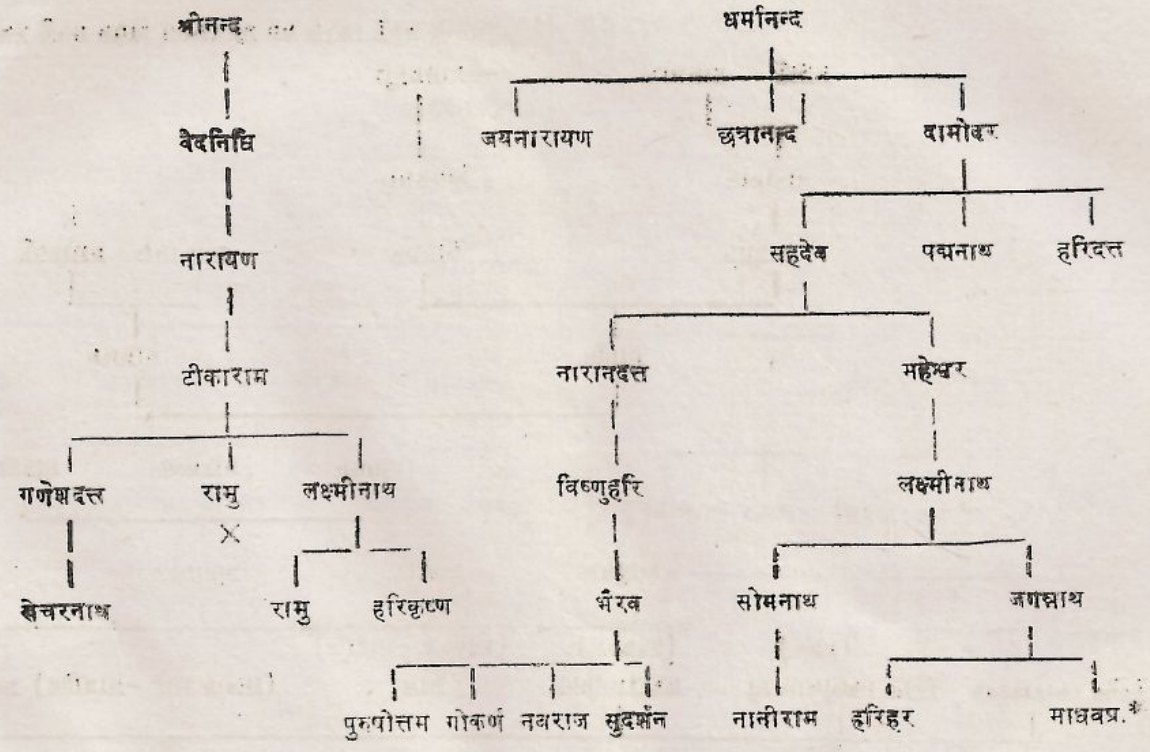

* निजकै सौजन्यबाट निजका पिताको सङ्ग्रहमा रहेको वंशवृक्षबाट यो वंशावली छतामें सौभाग्य मिलेको हो ।

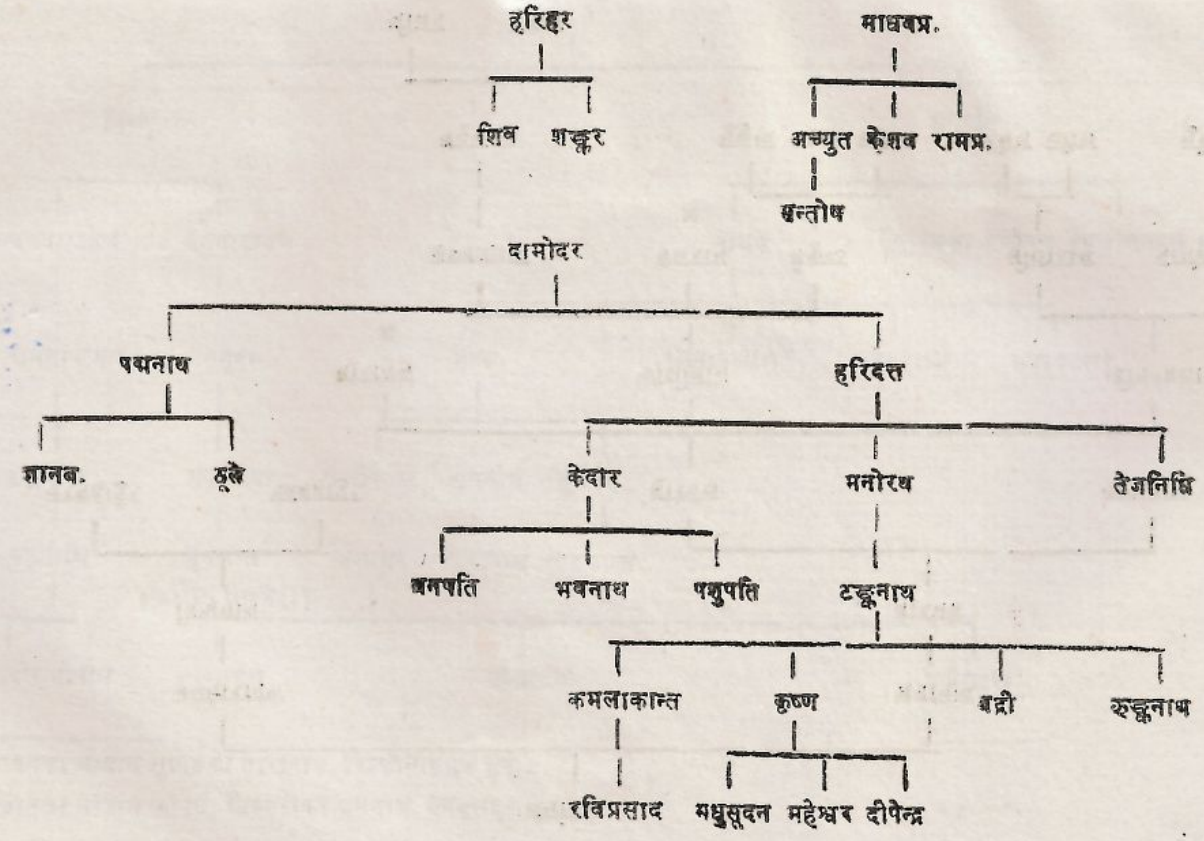

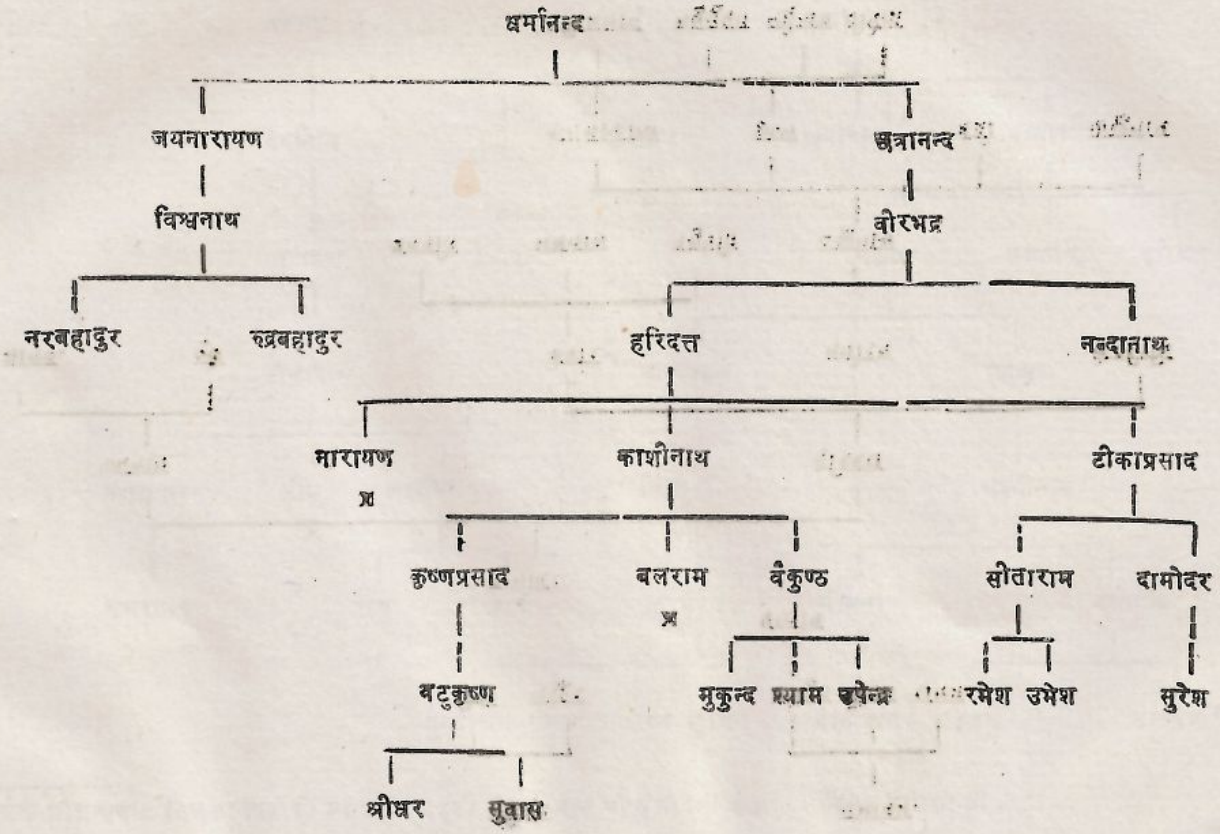

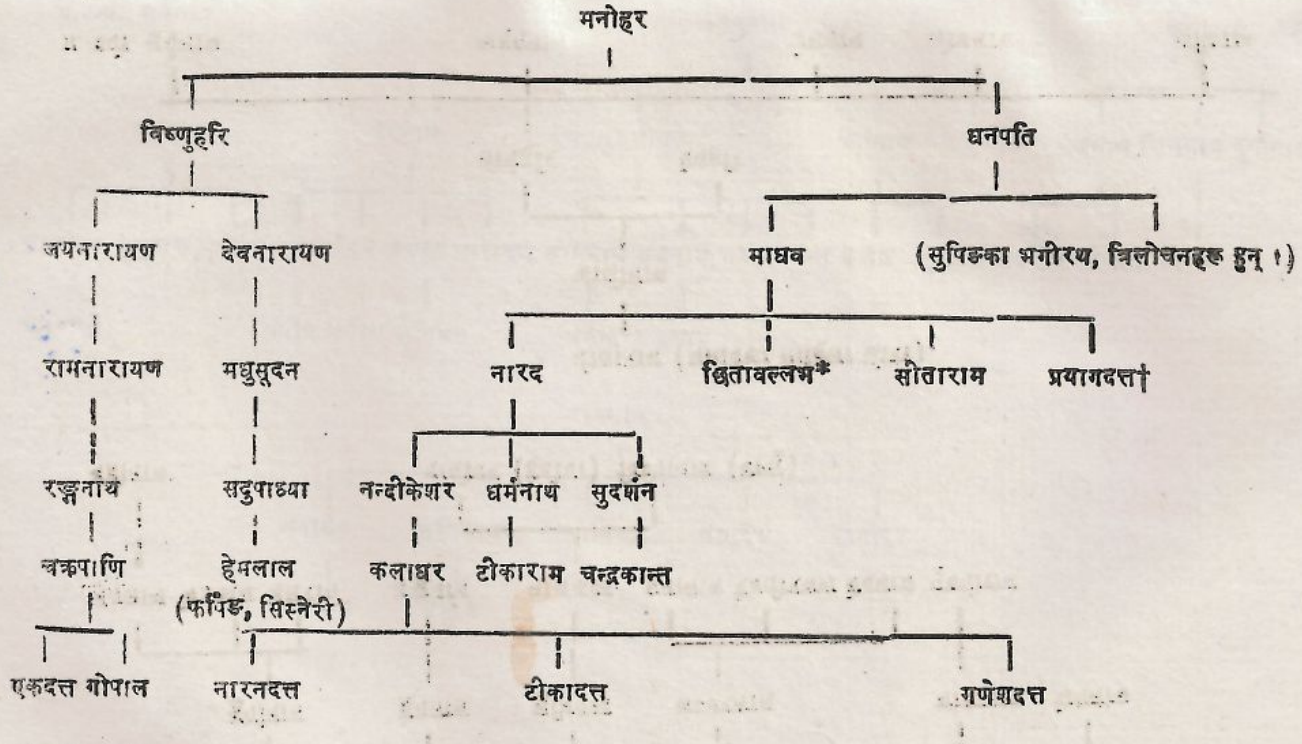

* यिनका सन्तान सुपिङ्का तारानाथ, डिल्लीनाथहरू हुन् ।

† यिनका सन्तान फर्पिङ, सिस्नेरीका भवनाथ, देवदत्तहरू हुन् ।

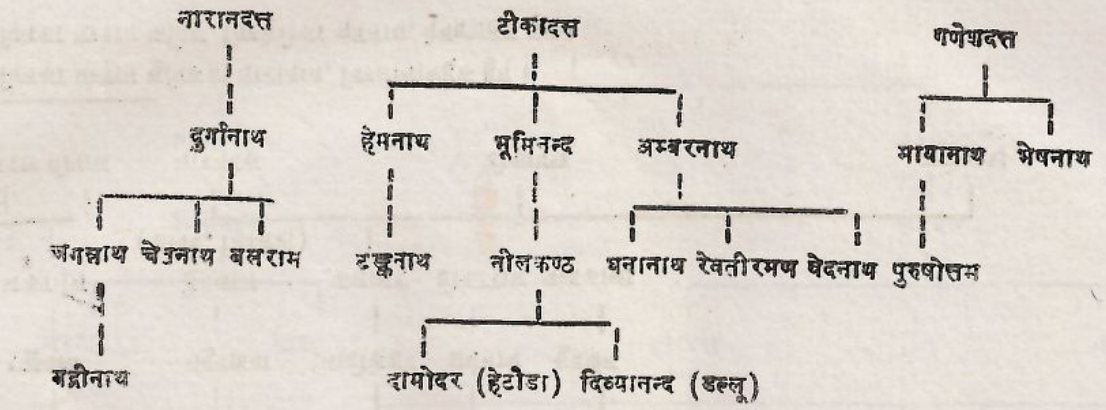

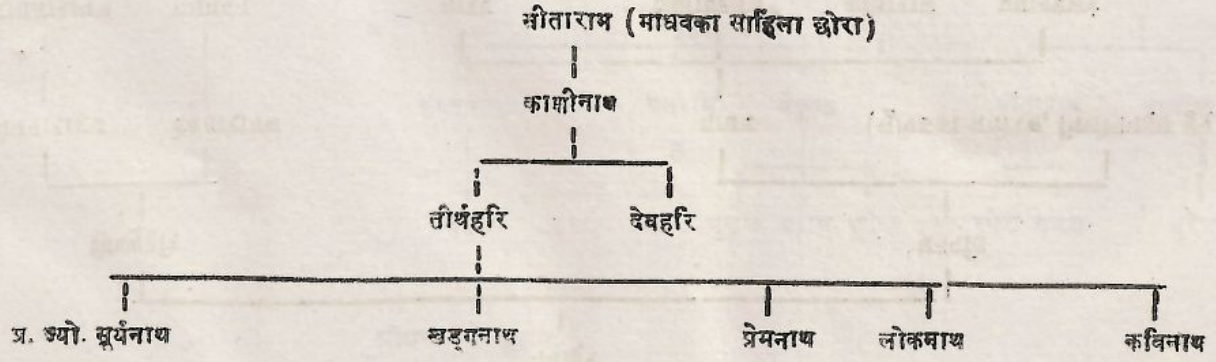

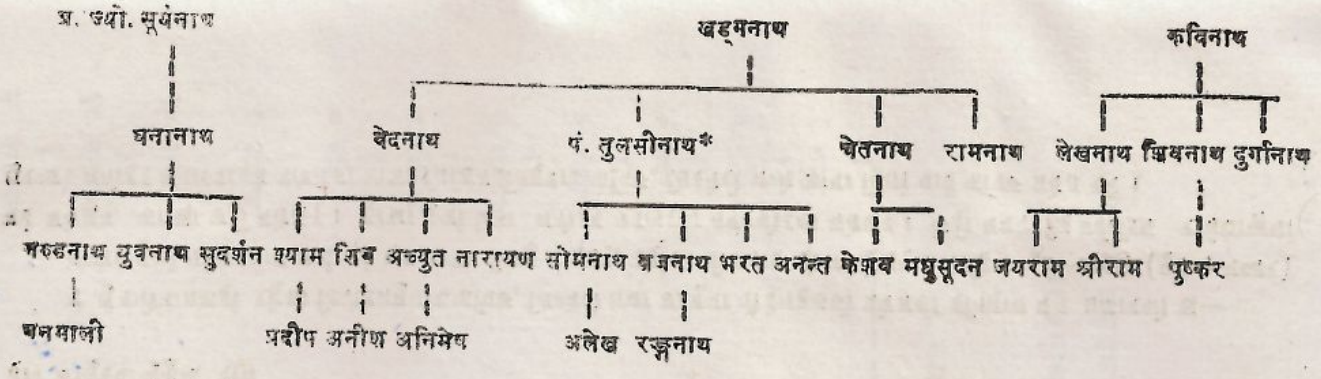

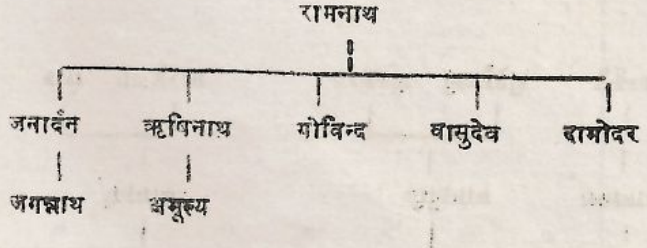

* यो वंशावली तयार पार्दा थिनबाट प्राप्त जानकारीहरूको उपयोग गरिएको छ ।

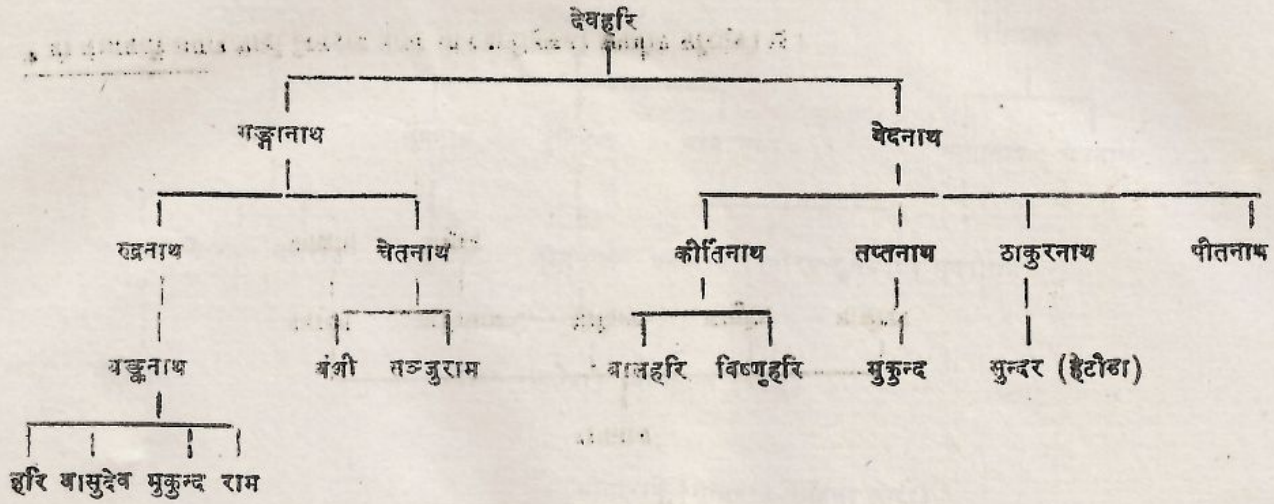

पं तुलसीनाथकहाँ रहेको टिपोटअनुसार फर्पिङ, सिस्नेरी तथा डल्लूमा पौडेलहरूको प्रवेशको इतिहास यस प्रकारको छ—

हाम्रा पुर्खा पश्चिमबाट आई पूर्व एक नम्बर भिन्धु बसेछन्, उहाँका तीनभाइ ओरा रहेछन् । माहिला पूर्व कानपुर(पूर्व २ नम्बर) गई बसेछन्, कान्छा उहीं बसेछन् । हाम्रा पुर्खा जेठा मनोहर उपाध्याय नगरकोटमा बसेछन् । केही समयपछि ज्योतिष र वैद्याङ्गमा धुरन्धर मनोहर उपाध्यायले पाटनका राजा सिद्धिनरसिंहबाट फर्पिङ, सिस्नेरी भन्ने जग्गा बिर्ता पाई फर्पिङ प्रवेश गरे ।

'पौडेल वंशप्रकाश' का हरिप्रसाद तथा विश्वजनाथ पौडेलको सम्बन्ध

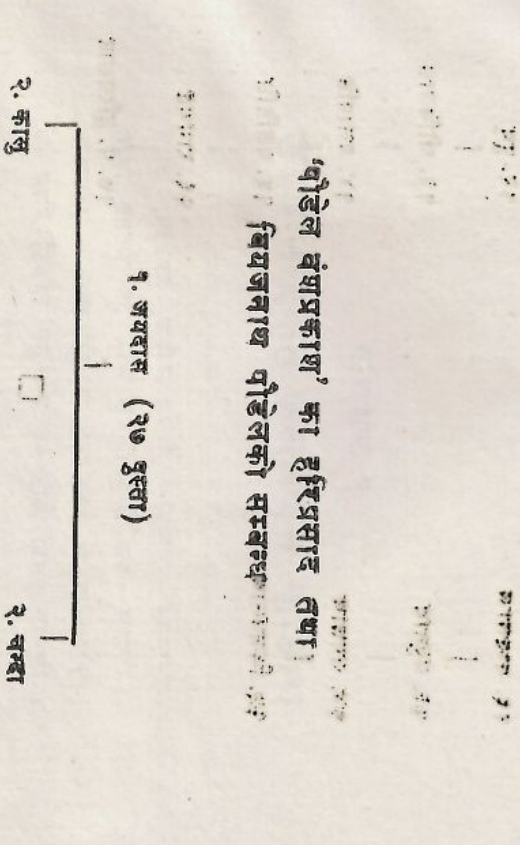

१२. नन्दसाह

|

१३. यदुनाथ

|

१४. जगन्नाथ

|

१५. विजयनाथ

१२. पृथु

|

१३. श्रीविलास

|

१४. प्रजापति

|

१५. यज्ञनिधि

|

१६. रामभट्ट

|

१७. पं. हरिप्रसाद

□

परिशिष्ट १

उदयानन्दकृत कुलवर्णन कविता

आदि मालवगढ् कनौज धरती धारानगर् ख्यातको ।
तेस्मा ब्राह्मण भट्ट अत्रि कुलका दासै सबै जातको ।।
बाद्साहा त नवाफको कलहमा कष्टै त वात्वातको ।
देशै छाडि हिंड्या चतुर्दिशि सबै छोडी विभव् साथको ।।

१

कुश्वन्दा सब भट्टमा अति बडा आर्का उदैभट्ट हुन् ।
पाहाड्तर्फ गया उनी दुइ कता उन्को सबै जान गुन् ।।
कान्छाका सदुभट्ट पुत्र त तहाँ विद्वान् पुरा भै गया ।
उन्का पुत्र ति रायभट्ट जनमा ज्ञान्ले परंपद् गया ।।

२

तिन्का पुत्र त देवदत्त तिनका सुत् वत्सराज् नाउँका ।
छैटौं सुत् उपवत्सराज् सुदयका पूरा सबै काजका ।।
फेरि सृष्टि परंपरा बढि गई श्रीवत्सराज् भै गया ।
तिन्की ब्राह्मणी दूइ जेठितिरमा श्रीकृष्ण पुत्रै भया ।।

३

सिग्दी ग्राम त अंश भो र उनको सिग्याल पद्वी भयो ।
कान्छीका सुत एक ज्ञानी सबमा श्रीदेवसंज्ञा थियो ।।
उन्लाई पनि पौडि अंश त दिंदा पौड्याल् कहाया तहाँ ।
आठौं वंश बिती उनैकि त फिरि अर्की दुलहीमाहाँ ।।

४

जुंलाका नृपतिकी छोरितिरका थर्का हुमाल् भै गया ।
विष्टचानी* तिरका त पुत्र त तहाँ खस् थर् बगाल्या भया ।।
सुत् श्रीनन्द त फेरि ब्राह्मणिविषे तिन्का त श्रीराम् भनी ।
श्रीराम्का हरिदत्त सूत त भया आफ्ना कुलैका मणि ।।

५

तिनका पुत्र त कृष्णराम तिनका छोरा दुई भै गया ।
जेठा भट्ट सदु कनिष्ठ उनका बावा भन्याका थिया ।।
बावाकी दुइ ब्राह्मणी त कुलका जेठीकि सन्तान् जति ।
अर्जीवासी हुँदा त ऊहि थर भो अर्ज्याल् कहाया उति ।।

६

चौधौं वंश त नारसिंह उनका श्रीविष्णुदास् ख्यातका ।
उनका पुत्र सुपुत् प्रभाकर भया पूरा सबै बातका ।।
तिन्का पुत्र दुई सुमन्तु सरजं कान्छाकी जो सन्तति ।
मैंधो आइ बस्या उसै समयमा मैंधाली भन्छन् कति ।।

७

(नेपाली त्रैमासिक अङ्क १४ पृष्ठ ३३–३५ वि. सं २०१९, जगदम्बा प्रकाशनद्वारा प्रकाशित ।)

* नेपाली अङ्क १४ मा 'भित्र्यानीतिरका' भन्ने पाठ छापिएको छ तर, बुइँगल (२०१८) मा 'विष्टचानीतिरका' भन्ने पाठ छापिएको रहेछ । पं. एकराज अर्ज्यालको संग्रहमा रहेको वंशावलीमा विष्टकी छोरीतिर जन्म्याका भन्ने उल्लेख भएको देखिएकोले 'विष्टचानीतिरका' भन्ने पाठ प्रामाणिक लागी यहाँ त्यही पाठलाई राखिएको छ ।

परिशिष्ट २

श्री ५ राजेन्द्रका पालामा लेखिएको पौड्याल सिग्याल बगालेथापाको वंशावली

श्री गणपतये नमः ।। ।। द्विज थर ।। सारस्वत कान्या कुब्जा गौडा मैथल उद्गाला (स्क) विंध्यस्य, उत्तरे देशे पंच गौडा प्रकिर्तिता ।। तैलंगा द्रविडाकार नाढका महाष्ट्रा गुर्जरा विंध्यस्य दक्षिणे देशे द्रविडा पंच प्रकिर्तिता ।। ।। अथ पौड्यालको वंशावलि ।। ।। स्थान कनौज व्रजदेवता, गढदेवी ।। गोत्र ।। आत्रये ।। प्रवर तिन् ३ अत्रि आत्रय आर्चमीण वास्यत्री प्रवराय । कनौज देवता प्रथम गडदेवी द्वितीया देवता जयन्तमाला त्रितिय सुमय । लिंगं मष्टादेवं चतुर्थकं पञ्चमं वाराहनामं च सुरुपालं च षष्टमं . सप्तमं ब्रह्म देवं च . साषा मध्यान्न गढस्था नादी . वंशावलि . उदै भट्ट . तन्का चेला सुरुस भट्ट . आया धारा नगरि ताके राई भट्ट . ताके देवदत्त ४ ताके वछराज ताके श्रीवच्छराज ६ चतुर्वेद आगम . पुराण . सामर्थि थिया मंत्रागमनले लोहाका समीधा जगाया ताहाँ देखि कुह्मांडका पौडि आया ताके श्री स्कृस्न . ताके श्रीदेव . ताके श्रीनन्द . ताके हरिदत्त ताके हरिराम . ताके कृस्नराम . ताके वावा ।। "आया डोटीका पौडी ।। देवता मष्टा पुज्या ।। ताहाँदेषि आया . साह्या का पौडि सात तलाको विहार बनाया ।। देवता वाराह पुज्या ।। एक लाटा थिया . कुण्डिइमन्या ।। ।। ।। नाउँ सुरुपाल हो, वावाका परिवार मा . महाँ दोष भयो . जाग्या छन् . पुज्या गन्या . दोषले छोड्यो— जस् कारणले लुकि पुजा गर्छन् . नाउँ ब्रह्मा भन्छन् . उइ हुन् . तन्का वंसमा . पौड्यालहरू ब्रह्माँ देवता भनि पुजा गर्छन् ।। गोष्ठ देवता ।। गंगा . भवानि . काढा . गैंडु हुन् ।। कार्तिक सुकल अष्टमी गोष्ठ पुजा गर्दछन् ।। तहाँदेषि मोतिराज आया . दद्यास्थामा आई ५ चेला भया जेठा जोगु तहाँपछि शिउसु ताहाँपछि देउस . ताहाँपछि जेसु ताहँपछि कृपाकर जोगुका जैदास् . तन्का चेला २ कालु र चन्द्रा भाई हुन् . कालुका चेला ३ नारायण . घुरु रतन् . नारायणका धर्मदास् . दशरथ् . दामु . तन्का गंगाधर . धर्मदासका . गोपाल्या . नेपाल्या . रिडु जनार्दन् हुन् . शुरुका हासु . गंगु हुन् . जोगुका सर्वु . विस्नोहरि . पुन्याकर हुन् . हाँसु का गोपाल लक्ष्मिदास . मकुन्द वलिभद्र ४ येति कालुकि सन्तति हुन् ।। अथ चन्द्राकी सन्तति ।। चन्द्राका चेला ५ जेठा चापु . माछिला . रामु साछिला जिताकर . कांछिल्ला गंगु कांछा

देविदास ।। चांपुका चेला ४ जेठा जदु माछिला विसंदास सांछिला धर्माकर . कान्छा श्रीनारायण उपाध्या ।। रामुका किसन् . विसन् . तन्का माधौ . चिम्सु . सुकधर . सत्यधर ; किसंका प्यागदास ।। प्यागदासका दिनमनि . पद . नरहरि . गोवर्धन. विसुका. कालु. करुनाकर . माधौका वांछु संकर . चिंतुका . लक्ष्मिदास. पुण्याकर . सिउकर जधु ब्रह्मानन्द गदाधर डांसु . का लंबोदर मुरारि सुकधर . सुदुकिरु . सत्यधरका वलि . वासुदेउ, केसउ गंगु जिताकर का जगनका जवभद्र सुकधर गंगा गुजुका . गोविन्द का कालु . नाथु . पुरुन् . देविदास्का जस्धरका सदानन्द . सर्वु दामु . वाँकि सिउसुका . सदानन्द . शुर्ज्यु . सुनंद . सदानन्द का द्यांनुका . हिम्मत . हिमंतका चिंतामनि . परंहरि . मुरारी चिंतामनिका . दिन मनि . पर्सुराम . दिन मनिका माधौ . पर्सुरामका प्रद्युमन् . रामु . सर्वु . देव सर्म्मका . शिउसुका गंगा आंसुका लक्षहरिका . लछिमी . विस्नु हरि . प्यागदास . मुरारीका . सदानन्दका . कृस्नराम . वलभद्र, महिधर . कामदेउ . जुजुका सुमन्तका . जगन् . विसु . जगन्का किसन्का सुन्दरका . विसंभरका . नाथु . संकरका रतन् . दामु . दामुका हिरामनि . सतुका गांगु . सुन्दरका . गांगुका सिव सिवका . मोतिराम . वाचस् जदु . वांकि जसु . जसुका कहुदधा (द्या) स्था सिव करका रतनका नंदुका चेसा देउसुका . देउदासका जेऊरु युष्टु जेउरुका . विस्नुहरिका . हिरामनिका जैदास . शिवका . मुकुन्द विष्णुहरिका . हिरामनि . जैदास . शिवका रत्नाकर का वलि . मुकुन्दका . रघु सिरपति . मुष्टुका तल्म्याकि . द्यांगु . सुकुन्दका . मनु . अमृत . मनुका . देवसरन् सिवसरन श्रीतुलुपाध्या . का चेला छ जेठा. तिलक . माछिला दुर्गादास. प्यागदास. चुडामनि दिनमनि कांछा प्रतिमन् . तन्का सिरपति तन्का विद्यापति . लक्ष्मिनारान् दुर्गादासका नाथु तन्का . कासिराम . तन्का . लक्सिपति . तन्का प्रजापति प्यासदासका . जिउन् तन्का तिसन . तन्का जयकिस्न . तन्का कालु . चुडामनि-का . किसन् . तन्का ऋषि तन्का नर्तम . तन्का धनपति ।। ।। अथ ।। शिग्-द्यालकी वंशावलि उववच्छराज् पौडि गाउँमा आया . तन्का चेला श्रीवछराज् . कालुका वगाल्या थापा ३ तनका चेला ४ सिउराज सऊ . सोवर्ण . श्रीवछ . श्रीराजका चेला ४ कन्थराज . जेठिका . रामदास काँछिका . कन्थराजका चेला ३ सत्येधर त्रिलोचन . कान्चन् ... ।

(योगी नरहरिनाथद्वारा सम्पादित 'इतिहासप्रकाशमा– सन्धिपत्रसंग्रह' ७७७–७७८ पृष्ठबाट । त्यहाँ "दिलागढी गाउँ बस्ने दयाराम पौड्यालबाट प्राप्त" भनी लेखिएको छ ।)

परिशिष्ट ३

थापा–वंशावली

श्रीगणेशाय नमः । अथ थापा–वंशावली लिख्यते ।। कन्नौजदेखि ब्राह्मणको संप्रदाय लिकन धारानगरी भट्टाचार्यज्यू — यजुर्वेदी शाखा माध्यन्दिनीय । आत्रेय गोत्र । त्रिप्रवर इति संग्रह गरी श्री उदै भट्टाचार्ये । उमादेवी हुन् ।१। तन्का सुद भट्टाचार्य सुमादेवी ।।२। तन्का राई भट्टाचार्य । रामादेवी ।३। तनका देवदत्त भट्टाचार्ये देवप्रिया ।।४। तनका वच्छराज वसुन्धरादेवी ।५। तनका पुत्र भयेन र कन्नौज जाई विभा गर्न खोज्दा कन्या दिएनन्– पर्वत्या भनेर । तव राधामाधव रजपूतकी कन्या मागी विवाह गरी ल्याया शुभ कन्या भन्याकी तिन्तिर कालु थापा जन्म्या ।

षसम वृद्ध भया भनी तिनै शुभ कन्याले आफ्ना मीतबाबा ब्राह्मणकी छोरी मागी विवाह गरिदिइन् । तिन्तिर वत्सराज जन्म्या ।६। एकदिन आफ्ना षसमले तेरा मीतबाबाकी छोरीतिर त काला पुत्र भया भन्दा फेरि सुवेडिकी छोरी मागी विभा गरिदिइन् । तिन्तिर कन्थराज जन्म्या । कन्थराज सेता पौड्याल हुन् । वत्सराजका काला पौड्याल हुन्, शुभ कन्याका कालु थापा हुन् । कन्नौज जाई कालु थापा बिभा गऱ्या । उहीं राजा थाप्या र थापा बोलायाका हुन् ।...

श्रीसाके ।। १११११ सम्वत् १२४६ सालदेखि थापाहरूका संतति कुलका आदि कालु थापा हुन् ।।१।। कालु थापाका चेला (छोरा) ४ जेठा पुन्याकर थापा । माहिला तारापति थापाः । साहिला विरु थापा, । कान्छा धर्मराज थापाः ।। पुलामका जेठा हुन्ः ।।२।। ताकमका माहिला हुन्ः ।। जामरिकका कान्छा जसोधर थापा हुन् तिनले जामरिकमा राज्ये पनि गऱ्याः ...

(योगी नरहरिनाथद्वारा सम्पादित इतिहास प्रकाश (पहिलो अङ्क) पृष्ठ ११९ प्रकाशित भएको छ ।)

परिशिष्ट ४

वंशावली

प्रस्तुत वंशावली स्वर्गीय केदारनाथ पौडेलको संग्रहमा रहेको छ। वंशावलीको अनुसन्धानको सिलसिलामा उनका कान्छा छोरा रामनाथ पौडेलको सौजन्य तथा दीपक पौडेलको सहयोगबाट यो हेर्न र उतार्न सौभाग्य पाएको हुँ। प्रस्तुत वंशावली निजहरूकै पुर्खा मेजर लक्ष्मणले लेखेको हुनुपर्छ। यसमा कन्नौजदेखि आएका उदयभट्टदेखि लिएर केदारनाथतकको नाम उल्लेख छ। प्रस्तुत वंशावली नेपाली काँचो कागतमा लेखिएको छ र दुइ पत्रमा छ। एक पत्रको लम्बाइ २१ अङ्गुल र चौडाइ ८ अङ्गुल छ भने अर्को पत्रको लम्बाइ १३ अङ्गुल र चौडाइ ८ अङ्गुल छ।

श्रीवराहमष्टा देवताः श्रीजयंतमादेवि

१४ ६

१. कान् कन्हौज स्थानका व्रजदेवता श्रीटढदेवी गोत्र अत्रि आत्रय अर्चनानः त्रिप्र-
२. वर. साषा मध्यांन. यजुर्वेदाध्याइनः कन्हौजदेषि दूतिय स्थान. गढमा आदि
३. उदै भट्टः आयाः तन्का पुत्र सुदै भट्टः भया. ताहादेषि त्रीतिय स्थान. धारानगर.
४. आइः राय भट्टः भयाः इनले ज्योतिस्. साश्त्रमा. पारगत गइ. सकल सीद्धी पाई
५. मनको कुरो जानि. आउदैमा. चित्त बुझाई. कार्ज्यसिद्धि गरिदिन्या भया. त-
६. न्का पुत्र. जोतिमय. देवदत्त भया. तन्का पुत्र. वछराज भया. तन्का पुत्र. आ-
७. नन्द सास्त्रि. जोतिर्विदेय. श्रीवछराज नाम गऱ्याकाले ‾ ५ ‾ ईन्का मं-
८. त्र विधिपूर्व. नवरात्रिका निराहारका सक्तिले. राज्यपति. चूडासाहि थिया.
९. ईन्का गुणको ‾ ६ ‾ ले सोपनामा. सिद्धांत. ब्राह्मण बडा पंडित्. चतु-

१०. वेद. आगम पुराण. सामर्थको छ. जग्पति. प्रोहित तुल्याउनु. जोग्य. छ.
११. सीधि पावलास्. भंन्या भयो र. बोलाउदा ताहि. ताहि. आइ. अंगिकार गरि
१२. सबै. विधिपुर्वकले भुमि सस्कार. गिर. अदिजग्यशालामा. चतुर्वेद मं-
१३. त्रले. लोहाका समिधा जगाई तिनका काजसिद्धि गरि. बडा मानिताले रा-
१४. जप्रोहित. पदवि पाया. येति मंत्रका आगमले. धारानगरमा भयोः तन्का पु-
१५. त्र श्रीकिस्न भया. तन्का पुत्र. श्रीदेउ. ईन्का ब्राह्मणि २ कान्छितिरका
१६. अजिमा बस्ता अर्ज्याल्. भया. तत्र स्थाने. चतुर्थस्थान. कुह्याउ तन्का पु-
१७. त्र श्रीनन्द ईन्का ब्राह्मणि २ क्षत्रिका छोरि १ ईंका वगल्या थापा भया
१८. कांछितिरका. सिगऱ्याल भया. श्रीनन्दका पुत्र. हरिदत्त. ईन्का पुत्र हरिरा
१९. म्. तत्र स्थाने. पंचमस्थाने डोटि. पौडिगाउ आइ वस्ता तन्का पुत्र कृस्नरा
२०. म्लाई. पौडयाल्. पदवि लाग्यो. तत्रस्थाने. सष्टम स्थान. जाजकोटको
२१. सामागाउमा. आई. तन्का पुत्र. चावा नाम गऱ्याकाले ‾ १४ पूज्या सामा
२२. पौडिमा. सात तलाको घर बनाया. एक् थियो लाटो ठुंडि मऱ्यो. तेस्को नम
२३. सुरपाल हो. अबको ब्रह्मा देवता तेहि हो चावाका. पुत्र मोतिराज भया. तत्रस्था-
२४. ने, सपतम. स्थान दर्घासगाउमा. आइ वस्या. तन्का पाच चेला भया.
२५. जेठा जोगु. माहिला सिउसु साहिला देउसु. काहिला. जैसु. कांछा
२६. कृपाकर. जोगुका पुत्र. जैदास्का पुत्र पुरकोटचा १ कालु १ चन्द्रा १
२७. कान्. पुऱ्या. कालुका पुत्र. नारान्. ताहादेषि. लाहाचोकमा. तिन्-
२८. का छोरा धर्मदास्. आया. तन्का छोरा. जेठा. गोपाल्. माहिला रीठु.
२९. कान्छा जनार्दन्. तिन हुन्. गोपाल्. पाध्या ‾ ‾ १९ ‾ ‾ गै आउ-
३०. दा. बिच बाटामा. बिफर्ले दुषता साथि सुवेदि. बाहुन्. ले छोडि घर आइ भा
३१. इ २ सग तंम्रा दाज्यू षस्या भनि ८।१० दिनपछि सुनाउदा बाहुनि माइत हु
३२. नाले. गै ल्याइ सुनाउदा. ब्राह्मणि सति जान्छु भनि तयार हुँदा उसै वषत्
३३. मा विफर्देषि. आराम भै. पोषरामा आइपुग्याको समाचार पुग्दा. यो साथि
३४. घटिया रहेछ भनि. तिमिले सति जानु पर्दैन. दाज्यै आइपुग्या. भनी वुझाइर-
३५. ह्याका थिया. तस्तैमा. आफु पुगि. सबै व्यहोरा देषता. अव येस् जगामा मैले
३६. पानि. षान्या होइन. भनि. ब्राह्मणिस्मेत लि. मैन्हा दिनमा नेपाल उत्रि. पाटन्-
३७. का राजा छेउ पातिको मंटो लि. व्यहोरा बताइ. पिछा पर्दा. ब्राह्मणिस्मेत् सक-
३८. ल् देषि. व्यहोरा सुंन नसकि. तत्छिन्मा. माल्टाको सिषरथुं षेतस्मेत् विर्ता पा-

३९. मा. वाहि छोरा. रामभद्र जन्म्या. ३ महिनापछि. जंगला जोलो. पिप्साले. टिक्न.

४०. सकेनो. भनि फेरि विति गर्दा नाहि जगा: हेर भनि पठाउँदा. आइ. जगा हेरि ठह-

४१. राइ विति पार्दा. दियाको. माल्टा. गोपाल् थुंको सट्टा. विसंपुको जोवारि सिस्न्या-

४२. को डिहि. षेतस्मेत. विर्ता पाया. रामभद्रका पुत्र जेठा गोविन्द माहिला प्रजा-

४३. पति. कान्छा. चामु. जेठा गोविन्दका पुत्र. जेठा. गौतम. माहिला. गंगाराम

४४. साहिला. भृगु. विमात्रि. काहिला. कृस्णराम्. अंतन्या बलि. कान्छा प्रमानंद

४५. माहिला. गंगाराम. का पुत्र. जेठा. कासिराम्. कान्छा. जयनारान्. जेठा. का-

४६. सिराम्. का पुत्र जेठा. कमलापति. का. पुत्र जेठा. प्रजापति. माहिला. पुं-

४७. न्यसिल्. साहिला. कृस्णानन्द. कान्छा वासुदेउ. माहिला पुंन्यसिल-

४८. का पुत्र जेठा. देवनारान्. माहिला वसिष्ठ. सहिला विश्वामित्र. कान्छा

४९. प्रमानन्द. माहिला वसिष्ठका. जेठा गणपति. माहिला रामचन्द्र साहि-

५०. ला. लक्ष्मण. काहिला श्रीकान्त. कान्छा रामाकान्त. साहिला. लक्ष्म-

५१. णका. जेठा नन्दिकेश्वर कान्छा. उदयानन्द उपाध्याका छोरा जेष्ट

५२. तारानाथ पाध्या र कान्छा ठाकुर्नाथ पाध्या. जेठा तारानाथका

५३. कोहि छैनन् कान्छा ठाकुर्नाथका छोरा ३ जेठा गणेशप्र-

५४. साद १ माहीला गणपति १ कान्छा केदारनाथ १

५५. जेठा गणेशप्रदका जेठा धर्मान्द.

[किनारामा]

श्रीजगन्नाथ १९

(५२–५५ पङ्क्ति अर्कै अक्षरमा लेखिएका छन्)

[पौडेल वंशावली (सिस्नेरीको हाँगो) २०४४ पृ. ३–८ बाट]

परिशिष्ट ५

पं. टेकनाथ पौडेलको संग्रहको वंशावली

यो वंशावली ठमेल निवासी प्रसिद्ध वैयाकरण स्वर्गीय गुरु श्री टेकनाथ पौडेलका पुत्र हुतनाथ पौडेलसित रहेको छ। यो वंशावली लेखिएको कागज ३५ अङ्गुल लामो र १४ अङ्गुल चौडा छ र यसमा दुइ पृष्ठ छन्। अप्रकाशित यो वंशावली गुरुवर श्री रामचन्द्र पौड्यालको सहयोग तथा हुतनाथ पौडेलको सौजन्यबाट प्राप्त भएको हो।

(पहिलो पत्र)

१ पहिले धारानगरिमा उदय भट्ट थिया

२. सुदय भट्ट १

३. राई भट्ट १

४. देवदत्त १

५. वत्सराज १

६. वत्सराजका २ भाइ ब्राह्मणीपट्टिका

७. श्रीदेव १ खसिनीतिरका कालु थापा, तिनैलाई बगाले थापा भन्छन्।

८. श्रीकृष्ण १

९. श्रीकृष्णले सिग्दि जग्गामा बसेर सिग्याल थर भयो

१०. श्रीदेवले पौडि जग्गामा बसेर पौड्याल थर भयो

११. श्रीदेवका छोरा

१२. श्रीनन्द १

१३. श्रीराम १

१४. हरिदत्त १

१५. कृष्णराम १

१६. कृष्णरामका २ ब्राह्मणी जेठीका चावा कान्छिका सदु र चावा

१७. सदु र चावाका सन्तानहरू श्वेता पौड्याल सिग्याल् भन्छन्

१८. चावाकी ब्राह्मणी जेठी अर्जि गई बसिन् तिन्तिरका संतान् अर्ज्याल

१९. भये कान्छि दघास भन्ने गाउँमा वसिन् तिन्पट्टिका छोरा
२०. मोतिराज १
२१. योगराज १
२२. देवराज २
२३. जयदास १
२४. योगराजका छोरा
२५. चन्द्रा १
२६. कालु २
२७. रतन १
२८. गणपति १
२९. सदु १ सदुका सन्तान दशरथ पाध्याहरू हुन्
३०. शङ्कर २ तिनिहरूलाई मल्लाजी भन्छन्
३१. गृहपति १ सदुतर्फका काशीराम रामोपाध्याहरू हुर्लुङ्गचा
३२. पुरन् २ (ज्ञादी) भाई हुन् ब्रह्मोपाध्याहरू आरुखर्क हुन्
३३. गृहपतिका छोरा
३४. रुद्रपति १
३५. लक्ष्मीनारायण १
३६. राधाकृष्ण १
३७. गोपिलाल् २
३८. योगराजका छोरा चन्द्राका छोरा
३९. चामु १ चामुका सन्तान हर्पन्या पौड्याल
४०. रामु २
४१. गुजु ३ गुजुका सन्तान देवीदासहरू पुर्कोटे भाइ हुन्
४२. देवीदास ४
४३. रामुका छोरा
४४. विसन् १
४५. करुणाकर १
४६. गङ्गाधर १
४७. लक्ष्मीधर १ फलाहारी
४८. लक्ष्मीधरकी ब्राह्मणी जेठीका छो.
४९. कृष्णदास १
५०. शिवराम २
५१. काशीराम ३

५२. हरिचरण ४
५३. कान्छिका छोरा

(दोस्रो पत्र)

१. धर्माङ्गद
२. जयमङ्गल २
३. शुकदेव १
४. जयमङ्गलका छोरा
५. व्रजनाथ १
६. रघुनाथ २
७. जगन्नाथ ३
८. लोकनाथ ४
९. हरिनाथ ५
१०. व्रजनाथका छोरा
११. रङ्गनाथ १
१२. कृष्ण २
१३. विष्णु ३
१४. नारायण ४
१५. रङ्गनाथका ब्राह्मणी ४ माहीलीका छोरा
१६. जीवनाथ १
१७. साँहिलीका छोरा
१८. मोतिराज १
१९. देवराज १
२०. जयरूप १ जयरूपका सन्तानहरू आरुचौन्या भाइ हुन्
२१. मुष्टु २ मुष्टुले अघौं तंल्याक् भन्ने विर्ता पाया तिन्का छोरा
२२. विसन् १ २ विदु विसन् विदुका संतान् तंलेकी भाई हुन्
२३. दामोदर अग्निहोतृ १
२४. ऋषिकेशव २ ऋषिकेशवका संतानहरू थुमालि भाई हुन्
२५. दामोदरका छोरा
२६. प्रजापति गोसान्ति १
२७. ध्रुव १ कुबेर १
२८. रामचन्द्र १ देवानन्द १ देवानन्दका छोरा ५
२९. रामानन्द २ साँहिला भवानीशङ्कर १

३०. रामचन्द्रका छो		काहिंला देवशङ्कर	२
३१. रा		कान्छा हरिचरण	३
३३. जगन्निवास	१	भवानी शङ्करकी ब्राह्मणी जेठिका छोरा	
३४. गोकुलनाथ	२	भगीरथ	१
३५. देवकीनन्दन	३	कान्छिका छोरा	
३६. भास्कर	४	रमापति	१
३७. कीरिटमाली	५	लक्ष्मीपति	२
३८. जगन्निवास		जनार्दन	३
३९. का छोरा विश्वना		हरिदेव	४
४०. थहरू गुल्मिका		रमापतिका छोरा	
४१. भाईहरू हुन्		विद्याकर	१
४२. गोकुलनाथका		काशीनाथ	२
४३. ब्राह्मणी माहि		माहीला लक्ष्मीपतिका छो. भवेश्वरहरू चापकोटे हुन्	
४४. लीका छोरा		काहींला देवशङ्करका छोरा	५
४५. शिवलाल	१	राधाकृष्ण	१
४६. हेमलाल	२	श्रीधर २ श्रीधरका छोरा विसन् बलभद्र श्रीकृष्ण ३	
४७. मित्रलाल	३	ईश्वरी ३	
४८. हिरण्यलाल	४	नारायण ४	
४९. हेमलालका		गोविन्द ५	
५०. छोरा		काहिंला नारायणको छोरा २	
५१. यज्ञलाल छवि		हरिवंश ध्रुव	०
५२. लाल निजको सं		गङ्गाधर १	
५३. तान् ०		गजाधर २	
५४. कान्छिका छोरा		सीताधर ३	सीताधरका छोरा
५५. शक्तिधर	१	गङ्गाधरका छोरा	महेश्वर १
५६. जयशङ्कर	१	गुरुप्रसाद १	छो. मायानाथ १
५७. टेकनाथ	२	मेनप्रसाद २	छो. पुण्डरीकनाथ अरू हुँदैछन्
५८. बलभद्र	३	गुरुप्रसादका छोरा २	छो. दयानाथ
५९. जयशङ्करका छो		एकदेव १	
६०. रा			
६१. उमानाथ			

परिशिष्ट ६

एकराज अर्यालको संग्रहको वंशावली

यो वंशावली एकराज अर्यालज्यूको सौजन्यबाट हेर्ने तथा प्रतिलिपि लिने सौभाग्य पाएको हुँ। उदय भट्टाचार्यदेखि जयभद्र पण्डिततक २४ पुस्ताको नाम भएको प्रस्तुत वंशावली लेखिएको कागत २५ अङ्गुल लामो र ११ अङ्गुल चौडा छ।

१. श्री*
२. श्रीकान्यकुब्जदेशे हर्य्य
३. श्री आत्रेयगोत्रोद्भवलब्धाचार्य १
४. विदल्लाचार्य २
५. भास्कराचार्य ३
६. प्रभाकराचार्य्य ४
७. उदय भट्टाचार्य १ विद्वत्प्रकाशाचार्य २ काशीदास भट्टाचार्य्य ३ एति तिन्
८. भाई धारानगरीबाट एस् पाहाडदेशमा आयाका हुन् ...
९. उदय भट्टाचार्य्यको. वाजपेय यज्ञ श्रीनगरमा राजाका निमित्तमा गऱ्या भनि वाज
१०. पेयी भट्टाचार्य्य भनि आर्को नाम पनि रह्यो. यज्ञ गर्दा ढेरै कुश हातमा लि
११. याको ढेरै जनाले देषता. कुश भट्टाचार्य्य भनिकन पनि आर्को नाम रह्या
१२. को हो. तन्का छोरा.
१३. सूद भट्टाचार्य २
१४. राई भट्टाचार्य्य ३ डोटी आयाका
१५. देवदत्त भट्टाचार्य्य ४
१६. वत्सराज भट्टाचार्य्य ५

---

* १ देखि ६ सम्म अर्कै अक्षरमा टिप्पणीको रूपमा टिपिएको छ।

१७. उपवत्सराज भट्टाचार्य्य ६
१८. श्रीवत्सराज भट्टाचार्य्य ७
१९. तन्का छोरा विष्टकी छोरी सुभकन्या नाम भयाकी विवाह गऱ्याकी तिर जन्म्याका ज्येष्ठ
२०. पुत्र कालु थापा १ पछि विवाह गऱ्याका ब्राह्मणीहरूतिर जन्म्याका
२१. श्रीकृष्णराज २ श्रीदेवराज ३
२२. श्रीदेवका. श्रीनन्द भट्टाचार्य्य ९
२३. श्रीराम भट्टाचार्य्य १०
२४. हरिदत्त भट्टाचार्य ११
२५. कृष्णराम भट्टाचार्य्य
२६. तन्का सदु १ चावा २ १३ चावाका ब्राह्मणी २ जेठी अर्ज्जै अंश लि वसिन् त
२७. न्का नारसिंह भट्टाचार्य्य– १४ तन्का संतान अर्ज्याल कहाया. कांछि ब्राह्मणी
२८. दर्घासै वसिन्. तन्का पुत्र मोतिराज १४ तन्का संतान पौड्याल कहायाका हुन्
२९. नारसिंह भट्टाचार्यका चेला
३०. विष्णुदास भट्टाचार्य्य १५
३१. मोक्षेश्वर भट्टाचार्य्य १६
३२. परमानन्द भट्टाचार्य्य १७ पिलुङ जयंतषानबाट गुरुदक्षिणामा वितलप् पाउन्या
३३. प्रियतम भट्टाचार्य्य १८
३४. प्रभु भट्टाचार्य्य १९
३५. तन्का वसन्त १ सुमंतु २ हाँसु ३ सूर्य्यमणि ४ पुस्ता २०
३६. सूर्य्यमणिका प्रभाकर भट्टाचार्य्य २१
३७. रत्नाकर भट्टाचार्य्य २२ इन्का चेला ७ मध्ये जेठा नारायणदास पिलुङ दे
३८. षि फुटि गोर्षा आयाका हुन् २३
३९. तन्का चेला धवलु पण्डित (उद्धवदास) कालु पण्डित (विष्णुदास) २
४०. धवलु पण्डितका चेला ४
४१. जयभद्र पण्डित १ कल्याण पण्डित २ गोपाल ३ विश्वनाथ ४ पुस्ता २५

परिशिष्ट ७

श्रीनिवास मल्लको ताम्रपत्र

रुक्मनाथ पौडेल
(सौदामिनीबाट)

स्व. सुब्बा डोलकेश्वर पौडेलले सङ्ग्रह गर्नुभएका केही कागजात उहाँकी गृहिणी तोलकुमारीसँग सुरक्षित रहेका छन् । यिनैमध्येको प्रस्तुत ताम्रपत्र हेर्ने र यसको प्रतिलिपि लिने सौभाग्य मैले उहाँहरूका छोरा बद्रीनाथ पौडेलबाट पाएको हुँ । यस ताम्रपत्रको लम्बाइ १२ अङ्गुल र चौडाइ ६ अङ्गुल छ भने अक्षर कुँदिएको भाग मात्रको लम्बाइ चौडाइ क्रमशः १०½ र ३½ अङ्गुल छन् । जम्मा १० पङ्क्ति भएको यस ताम्रपत्रको अन्तिम पङ्क्तिमा १४ अक्षर मात्र छन् भने बाँकी ९ पङ्क्तिमा प्रतिपङ्क्ति सरदर ३७ अक्षर छन् । अक्षर सफा र स्पष्ट छन् तथा ताम्रपत्र बाक्लो भएर पनि होला यसको पृष्ठभागमा छाम्दा अक्षरका डोब भेटिंदैनन् । संस्कृत मिसाइएको नेवारी भाषाको यो ताम्रपत्र नेवारीमै लिपिबद्ध छ ।

प्रस्तुत ताम्रपत्रको मूलपाठ यस प्रकारको छ—

१. ७ स्वस्ति ।। सम्वत् ७९७ आश्विणीकृष्णतृतीयायां तिथौ अस्मिन् जन्मदिने श्रीमानिग्लाधिपतिमहा-
२. राजाधिराज श्रीश्रीजयश्रीनिवासमल्लदेव प्रभु ठाकुलन सिसिन्धारिक्षेत्र नाम प्रदेशे श्रीश्रीरा-
३. जया वो तदी वो द्वयोः शिमाया पश्चिमत ् विप्र श्रीप्रजापति सर्म्मणस थव घन्यारि वो क्षेत्र वो विप्र
४. श्रीविद्यापति शर्म्मण क्षेत्र वो एते शिमाया उत्तरत ् श्रीश्रीराजया पाख वो शिमाया पूर्व्वत ् दक्षिण-
५. तश्च ् एतन्मध्ये तक्षेप्र पञ्चाशरोपनीकं रोवाङ्ग रोव ङ्य ५० एतक्षेत्र विसुन्-गुंवासित ् स एव

६. विप्र श्रीप्रजापति शर्म्मण ब्राह्मणयात वृत्ति प्रसन्न जुया जुरो ् ष्वतेवा दृष्ट-
साक्षि श्रीश्रीजयजो-
७. गनरेन्द्रमल्लदेव ठाकुलस ् श्रीमानीग्लदेवललिवच्छे भगीरथ भैया ् तवळयाल
पात्रवंश रावु-
८. त्त जोतीराज वावु ् कोनिह्म घरखाच्छे मनोहरसिंह वावु ् मानीग्लसलकी-
वंश राउत्त रामेश्व-
९. र वावु ् यंच्छ भवानीशङ्कर भारो ् नकवहिरि शिवराम भारो थम्बु चिकुन
भारो एतैदृष्ट ।।
१०. लिखित दैवज्ञ सिद्धिराज ।। शुभमस्तु

पिताजी श्रीभोलानाथ पौडेलले गरिदिनुभएको यस ताम्रपत्रको नेपाली अनुवाद यस प्रकारको छ—

[कल्याण होस् । ने. सं. ७९७ (वि. सं. १७३४) आश्विन (पूर्णान्तमानले कार्तिक) कृष्ण तृतीया यस जन्मदिनमा पाटनका राजा महाराजाधिराज श्रीश्रीजयश्रीनिवास मल्ल ठाकुरबाट सिस्नेरीक्षेत्रमा श्रीश्रीराजाको खेत र ठूलो खेत पश्चिम साँध, विप्र श्रीप्रजापति शर्माको आफ्नै घरघडेरी र खेत तथा विप्र श्रीविद्यापति शर्माको खेत उत्तरसाँध, श्रीश्रीराजाको पाखो पूर्व र दक्षिण साँध यति बीचको पचास रोपनी अङ्केपि ५० रोपनी खेत विसङ्खु सिस्नेरी बस्ने उनै विप्र प्रजापति ब्राह्मणलाई विर्ता दिइयो । यस कामका साक्षी– श्रीश्रीजययोगनरेन्द्र मल्ल-देव ठाकुर, मानिग्लदेवललिवच्छेका भगीरथ भैया, तवळयालका पात्रवंशी राउत जोतिराज बाबु, कोनिह्मघरखाच्छेका मनोहरसिंह बाबु, मानिग्लसलकीवंशी राउत रामेश्वर भारो, येच्छ भवानीशङ्कर भारो, नकबहिरिका शिवराम भारो, थम्बुका चिकुन भारो । यिनीहरूका रोहबरमा लेख्ने– दैवज्ञ सिद्धिराज । कल्याण होस् ।]

यस ताम्रपत्रमा पाटनका राजा श्रीनिवास मल्लले आफ्ना प्रजा प्रजापति उपाध्यायलाई उनकै घडेरीनजीकको सिस्नेरीको जग्गा दान दिएको कुरा परेको छ । श्रीनिवास मल्ल सिद्धिनरसिंह मल्लका छोरा हुन् । यिनले वि. सं. १७१७ मा बाबु सिद्धिनरसिंह मल्लबाट विधिपूर्वक पाएको राज्याधिकार वि. सं १७४१ मा छोरा योगनरेन्द्र मल्ललाई बुझाएका थिए । बाबुको शेषपछि मात्र छोराले राज्य पाउने परम्परामा श्रीनिवास मल्ल अपवादस्वरूप देखिएका छन् । सिद्धि-नरसिंह मल्लका एक जना छोराको वि. सं. १६८४ आश्विनकृष्ण तृतीयाको टिप्पन पाइएको छ । अहिले आश्विनकृष्ण तृतीयालाई श्रीनिवास मल्लले आफ्नो

जन्मदिनको रूपमा मनाएको वि. सं. १७३४ को ताम्रपत्र पाइएबाट उक्त टिप्पन यिनैको हो भन्ने पुष्टि भएको छ ।

शिवसिंह मल्लको राज्यकालमा काठमाडौंमा गाभिएको पाटन राज्यलाई वि. सं. १६७७ मा सिद्धिनरसिंह मल्लले आफ्ना दाजु लक्ष्मीनरसिंह मल्लबाट पुनः स्वतन्त्र गराएका थिए । यसपछि पाटन शनैः शनैः सशक्त हुँदै गयो तापनि यसलाई अचेट्न काठमाडौं हमेशा मौका खोजिरहन्थ्यो । लक्ष्मीनरसिंह मल्लका छोरा प्रताप मल्ल समर्थ हुँदै आएपछि त काठमाडौंले सिद्धिनरसिंह मल्लको यज्ञयागादिसमेत हर कार्यमा विघ्नबाधा पुऱ्याउन थाल्यो । काठमाडौं र पाटनको बिचातानीमा बिस्तार बिस्तारै भादगाउँ पनि मुछिंदै गयो र अब कुनै दुइटा राज्य मिली तेस्रो राज्यमा थिचोमिचो गर्ने नयाँ व्यसन शुरू भयो । यो व्यसन श्रीनिवास मल्लले राज्याभिषेकसँगै उत्तराधिकारमा पाए ।

वि. सं. १७१७ मा भक्तपुर हान्न जाँदा प्रताप मल्लले श्रीनिवास मल्लको सहायता पाएका थिए । यतिखेर भक्तपुरमा जगत्प्रकाश मल्ल राज्य गर्दै थिए । वि. सं. १७२० मा पनि प्रताप मल्लले भक्तपुर हान्दा श्रीनिवास मल्लको समर्थन पाएका थिए । तर आफूलाई विशेष फाइदा नभएको देखी श्रीनिवास मल्ल युद्ध-कालमै जगत्प्रकाश मल्लपट्टि लहसिएकाले प्रताप मल्ल फर्किए । वि. सं १७२३ मा उग्र मल्ल (जगत्प्रकाश मल्लका कान्छा छोरा) को छेवरको निम्तो मान्न भक्तपुर पुगेका श्रीनिवास मल्ल मान मर्यादाको बखेडा छिकी फर्किए । यसपछि जगत्प्रकाश मल्ल प्रताप मल्ललाई भेट्न गए र पाटन एकलियो । तर ६ महीना बित्तानबित्तै श्रीनिवास मल्ल जगत्प्रकाश मल्ललाई भेट्न भक्तपुर पुगे र काठमाडौं एकलियो । वि. सं. १७२४ मा प्रताप मल्ल र श्रीनिवास मल्लले भेट गरे, भाद-गाउँ एकलियो । वि. सं. १७२५ मा भादगाउँको सहयोग लिई पाटनले काठमाडौंको २९ कोट दखल गऱ्यो । यस खुशियालीमा जगत्प्रकाश मल्लले श्रीनिवास मल्लसँग एक लाख रुपियाँ, दुइटा हात्ती तथा लुभु र विसङ्खुको भूभाग माग्दा श्रीनिवास मल्लले दिएनन् ।

यसरी अरू सरह श्रीनिवास मल्ल पनि तात्कालिक राजनीतिक दलदलमा पूरै फँसेका देखिन्छन् । तथापि उनले अरूको अपेक्षा आफ्नो राज्यमा थिचोमिचो हुन दिएका छैनन् । वि. सं. १७२८ मा शुभ सेनको मदतका लागि मकवानपुर गएको पाटन भादगाउँ र गोरखाको संयुक्त सेनाको नेतृत्व पाटनले गरेको थियो । वि. सं. १७२९ मा पनि शुभ सेनको मदतको लागि श्रीनिवास मल्लले विसङ्खुका खसहरूलाई खटाएका थिए । पछि वि. सं. १७३१ मा पनि शुभ सेनको मदतको लागि पाटन, भादगाउँ, काठमाडौं र तनहुँका राजाको संयुक्त सेना पाटनकै नेतृत्वमा गएको थियो । यसरी, काठमाडौं उपत्यकामा श्रीनिवास मल्लको शक्ति

उमेरसँगै बढ्दै गएको देखिन्छ । वि. सं. १७२९ मा जगत्प्रकाश मल्लको र यसको लगभग डेढ वर्षपछि वि. सं १७३१ मा प्रताप मल्लको मृत्यु भएपछि श्रीनिवास मल्ल उपत्यकाभरिकै हर्ताकर्ता बन्न पुगे । काठमाडौंमा त यसपछि श्रीनिवास मल्लको यतिसारो प्रभाव जम्यो कि उनी आफूले चाहेको व्यक्तिलाई राजा, मन्त्री बनाउन सक्ने भएका थिए ।

यसपछि पाटनेहरूले युद्धजन्य लहैलहैवाट केही हदसम्म छुट्कारा पाए होलान् र उनीहरूको धार्मिक क्रियाकलापमा केही बढोत्तरी भयो होला । हुन पनि भण्डारखालको पोखरी, विश्वनाथ मन्दिर (भाइदेवल), वंशगोपाल मन्दिर आदिको निर्माण कार्य यसै ताक भएको देखिन्छ ।

राजा सिद्धिनरसिंह मल्ल स्वभावतः धार्मिक प्रकृतिका भएकाले सत्तल बनाउने, घर जग्गा दान गर्ने आदि काम गरिरहन्थे । यिनै राजाबाट पौडेलवंशका एक जना गोपाल उपाध्यायले जग्गा दान पाई सिस्नेरीमा घरबार बसाएका थिए भन्ने अनुश्रुति छ । सिस्नेरीको सेरोफेरो काठमाडौं उपत्यकाभित्रै पर्छ, यसलाई अचेलको लामाटार गा. पं. भित्र पारिएको छ । यहाँ आई बसोबास गर्ने, पौडेल-हरूका आदिपुरुष गोपाल उपाध्याय हुन् र राजा सिद्धिनरसिंह मल्लले नै यिनलाई विर्ता दिएका थिए भन्ने प्रामाणिक लिखत अहिलेसम्म भेटिएको छैन तापनि यस सम्बन्धमा चलेको अनुश्रुतिलाई कोरा कल्पना मात्र हो भन्न सकिंदैन । प्रस्तुत ताम्रपत्रमा प्रजापतिलाई दिएको जग्गाको साँध सीमान छुट्टयाउँदा राजको खेत (रैकर), ठूलो खेत, उनकै घडेरी आदिको उल्लेख आएको छ । आफ्नो घडेरी-छेउकै जग्गा विर्ता पाएको हुनाले वि. सं. १७३४ भन्दा अगिबाटै प्रजापति वा उनका पुर्खाले त्यस ठाउँमा रस्तिबस्ति जमाइसकेका थिए भन्ने निर्विवाद छ । अर्को कुरा त्यस क्षेत्रमा ठूलो खेत गतिलैको विर्ता रहेछ, अन्यथा रैकरको उल्लेख गरिसकेपछि ठूलो खेतको छुट्टै उल्लेख गर्नुपर्ने थिएन भन्ने पनि बुझिन्छ । हुन सक्छ यस क्षेत्रका पौडेलका आदिपुरुष गोपाल उपाध्यायले राजा सिद्धिनरसिंह मल्लबाट यही ठूलो खेत विर्ता पाएका हुँदा हुन् ।

उक्त ठूलो खेत पछिसम्म पनि पौडेलहरूकै हातमा रहिरहेको थियो भन्ने कुरा तलका कागतपत्रले देखाउँछ ।

१

१. स्वस्ति श्रीशाके १६५५ पौषगत २२ ...
२. ध्या रिनिक नाम श्रीकृष्ण उपाध्या श्रीहरि उपाध्या श्रीहरिनन्द उपाध्या श्री
३. विजै उपाध्या चारै भायि गत रुपया महिन्द्रमलि सोलशय एक अंकेपी १६०१

४. षोल्ल शयमध्य ठुलो षेत घडचारि घरसहित चारै भायिले भोग पछिन्न दिया चारै
५. भायिले दाम तुल्यायाले निषनि षानु दोस्रो नास्ति एतिक साक्षि श्रीभिर्गु उपाध्या
६. साक्षि श्रीउपिन्द्र उपाध्या साक्षि श्रीराघौ जैसि साक्षि श्रीअनिरुद्ध अचार्ज साक्षि श्री
७. धनपति उपाध्या साक्षि श्री मुरारि उपाध्या साक्षि श्रीविश्वेस्वर उपाध्या साक्षि श्री का
८. मदेव जैसि लिषक साक्षि श्रीकृष्ण उपाध्याय पत्र सहि सुभम् ।।६।।

(यस तमसुकको केही भाग राजमी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, शङ्करमान राजवंशीको इतिहास–संशोधनको १३ पृष्ठमा र इतिहास–संशोधनको प्रमाण–प्रमेयका ८८, १८५–१८६ पृष्ठमा छापिएको छ ।)

२

श्री

१. स्वस्ति श्रीशाके १७१६ संवत् १८५१ सा-
२. ल पौषमासे दिनगता ५ रविवासरे तद्दि-
३. ने श्रीधनिका नाम श्रीराम पाध्या पौडचा-
४. ल् उधारिक नाम श्रीनिलकंठ पाध्या पौ-
५. डचाल गत महिंद्रमलि सिक्का येक् सय पैं-
६. तालिस् अंकेपि १४५ इन रुपया मध्य
७. ठुलो षेत् मुरि २० घर घडचारि वन समे-
८. त् भोग बाँधा लेषिदिया इन वातका साक्षि
९. द्वारिकादस् गोतांम्या साछि तुलाराम पा-
१०. ठक् साक्षि ब्रह्मा पाध्या पौडचाल लिषक
११. निलकंठ पाध्या गोताम्या पत्र सहि शुभम्

(शिरमा अर्कै अक्षरमा)

पत्र सहि

३

१. स्वस्ति श्रीशाके १७१७ श्रीसम्वत् १८५२ फाल्गुणमासे दिन
२. गता १३ आदित्यवासरे तद्दिने धनीकनाम श्रीराम

३. उपाध्या पौड्याल उद्धारिणीक नाम श्रीतुलशीराम
४. उपाध्या पौड्याल गत महिन्द्रमलि सिक्का दुइ सय
५. येक् अंकेपि २०१ इन रुपयामध्य ठुलो षेत मुरि
६. २० भोगबन्धक् गरि तुलसिराम पाध्याले लेषिदि-
७. या श्रीराम पाध्याले लेषिलिया येस् कामका साछि
८. श्रीत्रिलोचन् पोष्याल् साछि श्रीशिवनाभ पाध्या पौ-
९. ड्याल् साछि श्रीबालकृष्ण पाध्या पौड्याल् लिषक
१०. साछि श्रीपुण्यशील ज्योतिषि गोताम्या शुभम्

(शिरमा अर्कै अक्षरमा)

पत्र सही

यस प्रसङ्गमा 'ठूलो खेत' लुभुमा पर्छ भन्ने वि. सं. २०१२ मा छापिएको रामजी तेवारी, देवीप्रसाद भण्डारी, शङ्करमान राजवंशीको इतिहास संशोधन २ सङ्ख्याको १३ पृष्ठको उल्लेखचाहिं नमिल्दो ठहर्छ। ठूलो खेत प्रजापतिसँग सम्बद्ध हुनु, प्रजापति विष्णुको वन (विष्णु गुं=विसून गुं=विसङ्खु) को छेउ-छाउमा हुनु र पछिसम्म पनि वनवनेली प्रजापतिको वंशजकै विर्ता मानिनु आदिले गर्दा ठूलो खेत वनछेउमै (हालको वर्गीकरणअनुसार लामाटार गा. पं. को वा. नं. १ मा) नै हुनुपर्छ।

परिशिष्ट ८

भक्तपुरका राजा भूपतीन्द्र मल्ल र कान्तिपुरका राजा भास्कर मल्लको वि. सं. १७६० को सन्धिपत्र

१. ॐ श्री ३ तलेजु श्री ३ पशुपति श्री ३ गरुडनारायण श्री ३ गुह्येश्वरी श्री ३ भगवती थ्वते देवता साक्षी. थ्वते देवताया कुदृष्टि ।।
२. ॐ स्वस्ति ।। श्रीमत्पशुपतिचरणकमलधूलिधूसरितशिरोरुहश्रीमन्मानेश्वरीष्ट-देवतावरलब्धप्रसादितरघुवंशावता-
३. र देदीप्यमानमानोन्नत महाराजाधिराज श्रीश्रीजयभूपतीन्द्रमल्ल परम-भट्टारक देवस्त ।। स्वस्ति ।। श्रीमत्पशुपति-
४. चरणकमलधूलिधूसरितशिरोरुह श्रीमन्मानेश्वरीष्टदेवतावरलब्धप्रसाददेदीप्य-मानमानोन्नतश्रीरघुवंशाव-
५. तार रविकुलतिलकहनूमद्ध्वज नेपालेश्वर महाराजाधिराज राजराजेन्द्र सकलराजचक्राधीश्वर श्रीश्रीजयभास्क-
६. रमल्ल परमभट्टारक देवसन गछंपत्र चोस्यं दुंता भाषा थ्वते, थिथि मभिङ सोयमदु, परस्पर राज्यया मभिङ सोय-
७. मदु जन खप्व तोलतेमदु, राजा राजाओ बोलय याय थास ञ प्रमुख याय-माल, दुर्ज्जनन ऊच नीच खं ल्हायु, थिथि जनाओ
८. य याङाव विवेक थायमाल, द्याव विद्यावया थास साहुतिन निर्व्वाह यायमाल थ्वते भाषास मोहर सुयषु दोल गच्छ तया
९. ३६००० थ्वगुल थास गोम्हन तलबीचयात, ओम्हयाके खस मगर उमराव पंचन लूतय याङाव नको ओमिस पच, थ्वते भा-
१०. षाया षुषुल्या श्रीयोगीदास उपाध्या श्रीबालकृष्ण जोसि श्रीनारायण उपाध्या श्रीमणिकण्ठ उपाध्या श्रीकालु उपाध्या श्री य-

११. दु उपाध्या, थ्वते ब्राह्मण दरबारस ओयाब सिय, थोकल्या वीरभद्र थापा, कालधर, अभिजु, दामोदर थापा, अमरसिं

१२. कुमल, कृसन खनगा, पुनर्भाषा खप्वन ञ मानय मजु यकाव थलयातं लं बियमदु, पुनर्व्वार तङन गच्छ तया.

१३. ज्यांबिरा लांगरच्या थुम षेति ३० भाखा, ञन षप्व तोलतलसा षुषुन्या श्रीप्रजापति उपाध्या श्रीसुकदेव उ-

१४. पाध्यायात, थुम ब्राह्मन नेह्मसेन नयदयकं चोस्यं बिया ।।०।।

१५. सम्वत् ८२३ श्रावण शुदि २ थ्व मितिन जिमने दोतो ञन खप्वओ बन्ध यायमाल बायमद. पत्रार्थदृष्टसा-

१६. क्षी विश्वंभर भाजु. श्रीश्रीजयोग्रमल्लदेव श्रीकर्म्मनारायण भाजु ।। शुभ-मस्तु ।।

अनुवाद

श्री ३ तलेजु श्री ३ पशुपति श्री ३ गरुडनारायण (चाँगुनारायण) श्री ३ गुह्येश्वरी श्री ३ भगवती यी देवताहरू साक्षी । यी देवताको कुदृष्टि ।

स्वस्ति श्रीमत्पशुपतिचरणकमलधूलिधूसरितशिरोरुह श्रीमन्मानेश्वरीष्टदेव-तावरलब्धप्रसादित रघुवंशावतार देदीप्यमानमानोन्नत महाराजाधिराज श्रीश्रीजय भूपतीन्द्रमल्ल देव परम भट्टारकलाई ।

स्वस्ति श्रीमत्पशुपतिचरणकमलधूलिधूसरितशिरोरुह श्रीमन्मानेश्वरीष्टदेव-तावरलब्धप्रसादित देदीप्यमानमानोन्नत श्रीरघुवंशावतार रघुकुलतिलक हनूमद्-ध्वज नेपालेश्वर महाराजाधिराज राजराजेन्द्र सकलराजचक्राधीश्वर श्रीश्रीजय भास्करमल्लदेव परम भट्टारकले गछपत्र (धरोटसमेतको सन्धिपत्र) लेखेर दिनु-भयो । यसको बेहोरा यस प्रकारको छ—

परस्परमा अहित चिताउनु हुँदैन । परस्पर राज्यको अहित चिताउनु हुँदैन । कान्तिपुरले भक्तपुरको साथ छोड्नु हुँदैन । राजा राजाहरूमा गुहार माग्दा कान्तिपुरलाई प्रमुख गराउनू । दुर्जनहरूले ऊच नीच (तलमाथि) का कुरा गरे भने परस्परमा मिली विवेक गर्नुपर्छ । लाभ हानि भएमा सल्लाहले बेहोर्नू । यस सन्धिपत्रमा ३६००० छत्तीसहजार मोहर धरोट राखिएको छ । यसमा जसले तलमाथि गर्लान्, तिनकहाँ खस मगर उमराव पञ्चले लुटी लिए जति पच हुन्छ । यो सन्धिपत्र गर्दा दरबारमै उपस्थित भई देखे खुखुल्या (दृष्टसाक्षी) श्रीयोगि-दास उपाध्याय, श्रीबालकृष्ण जोशी, श्रीनारायण उपाध्याय, श्रीमणिकण्ठ

उपाध्याय, श्रीकालु उपाध्याय, श्रीयदु उपाध्याय । यसका थोकल्या (साक्षी) वीरभद्र थापा, कालधर, अभिजु, दामोदर थापा, अमरसिंह कुँवर, कृष्ण खड्का ।

अर्को बेहोरा— भक्तपुरले कान्तिपुरको अनुमति नलिईकन ललितपुरलाई बाटो–घाटो खोलिदिन हुँदैन । फेरि धरोट थपी राखियो । ज्यामिरे (साँखुबाट ५ कोस जति पूर्वोत्तरतिर पूर्व १ नं. चौतारा इलाकामा इन्द्रावतीपारि पर्ने ठाउँ) लाँगर्चे (ज्यामिरेदेखि १ कोस जति उत्तरतिर पर्ने ठाउँ) को थुम खेत ३० । यसको बेहोरा कान्तिपुरले भक्तपुरको साथ छोड्यो भने खुखुल्या (दृष्ट साक्षी) श्रीप्रजापति उपाध्याय, श्रीशुकदेव उपाध्याय यी २ ब्राह्मणले बाँडी थुम खान पाउने गरी लेखिदिइयो ।

ने. सं. ८२३ (वि. सं. १७६०) श्रावणशुक्ल द्वितीया । यस मितिदेखि १२ वर्षसम्मका लागि कान्तिपुर र भक्तपुर मिलेर रहनुपर्छ फुट्नु हुँदैन ।

यस सन्धिपत्रमा दृष्टसाक्षी श्री विश्वम्भर भाजु, श्रीश्रीजय उग्रमल्लदेव श्रीकर्म्मनारायण भाजु ।।

(रामजी तेवारी, भोलानाथ पौडेल, देवीप्रसाद भण्डारी, शङ्करमान राज-वंशी, धनवज्र वज्राचार्यहरूद्वारा सम्पादित ऐतिहासिक पत्रसंग्रह दोस्रो भागका पृ. ४४–४६ बाट)

भक्तपुरका राजा भूपतीन्द्र मल्ल र कान्तिपुरका राजा भास्कर मल्लको वि. सं. १७६० मा परस्परको अहित चिताउनु हुँदैन, बाह्र वर्षसम्मको लागि भक्तपुर र कान्तिपुर फुट्नु हुँदैन भन्ने व्यहोरा राखी गरिएको यस सन्धिपत्रमा खुखुल्या (दृष्टसाक्षी) को रूपमा श्रीप्रजापति उपाध्यायको नाम उल्लेख भएको छ । यी प्रजापति उपाध्यायलाई वि. सं. १७३४ मा पाटनका राजा श्रीनिवास-मल्लले आफ्नो जन्मोत्सवमा जग्गा दान दिएका (परिशिष्ट ७ हेर्नुहोस्) र यिनका पनाति विमलानन्दले लेखेको वंशावलीमा आफ्ना जिज्यू प्रजापतिको नाम उल्लेख गर्दा "काठमाण्डौ, पाटन र भादगाउँ यी तीन शहरका गौरऊले मकवानी राजास्मेत ल्याई पाटनमा चारै राजालाई एकै आसनमा बसाई घा गराउन्या निज प्रजापति पाध्या" उल्लेख गरिएबाट गोपालका नाति प्रजापति पाध्या पौडेल र यस ताम्रपत्रमा उल्लिखित प्रजापति उपाध्याय एकै व्यक्ति हुन् भन्ने विषयमा अब सन्देह रहेन । त्यसैले मल्लकालको षाड्गुण्यमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने यी प्रजापतिसँग सम्बन्ध रहेको हुनाले यस ताम्रपत्रलाई परिशिष्टमा दिइएको हो ।

परिशिष्ट ९

श्री ५ पृथ्वीनारायण शाहका ६ ओटा लालमोहर

रुक्मनाथ पौडेल

(एक)

श्री दुर्गा

(छाप)

१. स्वस्ति श्रीगिरिराजचक्रचूडामणिनरनारायणेत्यादिविविधविरुदावली-
२. विराजमानमानोन्नतश्रीमन्महाराजाधिराजश्रीश्रीश्रीमत्पृथ्वीनारा-
३. यणसाहदेवानां सदा समराविजयिनाम् ।। ।। ।।
४. आगे भवानीशंकर उपाध्या. चामु पाध्या. बृहस्पति पाध्या.
५. हरूले कटुवा भुजुंग्या भन्याको आफ्ना भाईहरूका मा-
६. टो किन्दा भादगांउल्या भाजुदेउ टौढिकका शय ८ म-
७. हींद्रमली लियाका रह्याछन् र ब्राह्मणहरूले जाहीर गऱ्या.
८. सिका १२० हांम्रा हजूर चढ्याया. ई तिन् जना ब्राह्मण्कन
९. थामि माफ् गरिबक्स्यौं. सम्बत् १८२१ कार्तिकशुदि

(बायांतिर)

११ रोज १ शुभम्

यो लालमोहरको सक्कल सुब्बा डोलकेश्वर पौडेलको सङ्ग्रहमा छ । यसको लम्बाइ १० अङ्गुल र चौडाइ ९ अङ्गुल छ । यो लालमोहर पहिलो पटक वि. सं. २०४५ मा जनार्दन जोशी र कुमुद देवकोटाद्वारा सम्पादित समष्टि १५ पूर्णाङ्कको ३ पृष्ठमा रुक्मनाथ पौडेलद्वारा छापिएको छ । यसको मितिको गणना यस प्रकारको छ—

वि. सं. १८२१ कार्तिकशुक्ल

	गते	वार	तिथि	घडी पला
कार्तिक	२३	आइत	एकादशी	२२ । १९

(दुइ)

श्रीदुर्गा सहाय

(छाप)

१. स्वस्ति श्रीगिरिराजचक्रचूडामणीनरनारायणेत्यादि-
२. विविधविरुदावलीविराजमानमानोन्नतश्रीमन्महारा-
३. जाधिराजश्रीश्रीश्रीमत्पृथ्वीनारायणसाहदेवानां
४. सदा समरविजयिनाम्
५. आगे विसंघुका भवानीशंकर पौड्याल चामु पौड्याल
६. विरेश्वर पौड्यालके. तिमिहरूथि नेपालका भाजुदे-
७. उ टौढिक नेवारका दुइ हजार महिंद्रमलि छन्
८. भनि लांत्रांथ्यूं. ति रुपैयामध्ये सिक्का १२० शिवानं-
९. न्द पण्डितहस्ते सर्कार लाग्या. सिक्का १२० बिरु षड्-
१०. काहस्ते सर्कार लाग्या. फेरि सिक्का ८० विरभद्र
११. उपाध्याहस्ते सर्कार लाग्या. बाकि भाजुदेउ टौढि
१२. क नेवारका दुइ हजार महिंद्रमलि बापत् माफ गरिबक्-
१३. स्यौ. अबउप्रान्त कसैको दावा धक्का नास्ति. संवत्
१४. १८२३ फाल्गुणशुदि १ रोज १ मुकाम चागु शुभम्.

यो लालमोहरको सक्कल पिताजी श्रीभोलानाथ पौडेलको सङ्ग्रहमा छ । यसको लम्बाइ १०.६ अङ्गुल र चौडाइ ८.५ अङ्गुल छ । यो लालमोहर पहिलो पटक वि. सं. २०१४ मा धनवज्र वज्राचार्य र ज्ञानमणि नेपालद्वारा सम्पादित ऐतिहासिक पत्रसङ्ग्रह पहिलो भागको २६ पृष्ठमा छापिएको छ । यसको मितिको गणना यस प्रकारको छ—

वि. सं. १८२३ फाल्गुनशुक्ल

गते	वार	तिथि	घडी	पला
फाल्गुन २१	आइत	प्रतिपदा	२८ ।	७

(वि. सं. २०२५ मा पाटनबाट जगदम्बा प्रकाशनद्वारा प्रकाशित नयराज पन्त, देवीप्रसाद भण्डारी, गौतमवज्र वज्राचार्य, दिनेशराज पन्तको श्री ५ पृथ्वीनारायण शाहको उपदेशको १०१५ पृष्ठ ।)

(तीन)

श्रीदुर्गासहाय

(छाप)

१) स्वस्ति श्रीगिरिराजचक्रचूडामणीनरनारायणेत्यादि-
२) विविधवीरुदावलिविराजमानमानोन्नत् श्रीमन्महा-
३) राजाधिराजश्रीश्रीश्रीमत्पृथ्विनारायणसाहदेवदेवाना-
४) म् सदा समरविजयनाम् ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
५) आगे विसंषुका भवांनिसंकपौंडचाल चामु पौडचाल
६) बृहस्पति पौडचालके. तम्रो षेत तेह्रौंत्याथइ किन्याको
७) केस्याकिष्णानंद्या षेत मुरि ६० माटाको सिक्का ७५
८) भेट्घाट लिजुं माटो तम्रा संतानसंम पाको गरि
९) थामिबक्स्यौं आजो उप्रांत तेह्रौंत्याथइ किन्या-
१०) को माटो भनिकन कसैको दावा धका नास्ति इ-
११) ति संम्वत् १८२३ फाल्गुणशुदि ९ रोज २ मुका-

(बायाँ)

म चागु शुभम्

यो लालमोहरको सक्कल सुब्बा डोलकेश्वर पौडेलको सङ्ग्रहमा छ। यसको लम्बाइ १०.५ अङ्गुल र चौडाइ ९.५ अङ्गुल छ। यो लालमोहर पहिलो पटक समष्टि १५ पूर्णाङ्कको ३ पृष्ठमा छापिएको छ। यसको मितिको गणना यस प्रकारको छ—

वि. सं. १८२३ फाल्गुनशुक्ल

गते	वार	तिथि	घडी	पला
फाल्गुन २९	सोम	नवमी	४९ ।	२६

(चार)

श्रीदुर्गासहाय

(छाप)

१) स्वस्ति श्रीगिरिराजचक्रचूडामनिनरनारायणेत्यादिविविधविरु-
२) दावलिविराजमानमानोन्नतश्रीमन्महाराजाधिराजश्रीश्रीश्रीमत्पृ-
३) थ्वीनारायणशाहदेवानां सदा समरविजयिनाम् ———
४) आगे विसंपुका श्रीराम उपाध्या रांकृस्न उपाध्याके. तम्रो भंइंमाल-

५) को हलुंडडोलमाहां नेवार तेह्रौंत्याथि किन्याको माटो मुरि षेत ११ त-
६) स्को सलामि लिजुं १२५० सीका. माटो संतानसम्म पाको गरि थामि-
७) बक्स्युं. आज उप्रांत नेवार तेह्रौंत्याथि कीन्याको माटो भनिकन क-
८) सैको दावा धक्का नास्ति. संम्वत् १८२४ मिति फागुनसुदि १ रोज ६ सुभं

यो लालमोहरको सक्कल पिताजी श्रीभोलानाथ पौडेलको सङ्ग्रहमा छ। यसको लम्बाइ १० अङ्गुल र चौडाइ पनि १० अङ्गुल छ। यो लालमोहर पहिलो पटक यहीं छापिदै छ। यसको मितिको गणना यस प्रकारको छ—

वि. सं. १८२४ फाल्गुनशुक्ल

गते	वार	तिथि	घडी	पला
फाल्गुन ११	शुक्र	प्रतिपदा	७ ।	४४

(पाँच)

श्रीदुर्गासहाय

(छाप)

१) स्वस्ति श्रीमन्महाराजाधिराजकस्य रुक्का ——
२) आगे रामकृस्न उपाध्या पौडचाल्का छिम्याक बस्न्या
३) धनदत्त्या नेवारकन. हिजो हामिले पक्रिकन वि-
४) श्वामित्र मिश्रलाई बक्स्याको हो. आज विश्वामित्र
५) मिश्रले पार गरिदियो. हाम्रा देसमाहां आ. जाहां तेरो सु-
६) भिता पर्छ ताहां बस् कल्कला मासीयाको हो भनि-
७) कन पनि विश्वामित्र मिश्रको कमारो हो भनिकन प-
८) नि कसैको दावा धक्का नास्ति. सम्वत् १८२५ भाद्रसुदि

(बायाँ)

१ रोज २ मुकाम लुटिकोट सुभम्

यो लालमोहरको सक्कल पिताजी भोलानाथ पौडेलको सङ्ग्रहमा छ। यसको लम्बाइ १० अङ्गुल र चौड़ाइ ८.५ अङ्गुल छ। यो लालमोहर पहिलो पटक ऐतिहासिक पत्रसङ्ग्रह पहिलो भागको २७ पृष्ठमा छापिएको छ। यसको मितिको गणना यस प्रकारको छ—

वि. सं. १८२५ भाद्रशुक्ल

गते	वार	तिथि	घडी	पला
भाद्र ३१	सोम	प्रतिपदा	८ ।	१०

(श्री ५ पृथ्वीनारायण शाहको उपदेशको १०४२ पृष्ठ।)

(छ)

श्रीदुर्गा

(छाप)

१) स्वस्ति श्रीगिरिराजचक्रचूडामणिनरनारायणेत्यादिविविधविरुदा-
२) वलिविराजमानमानोन्नतश्रीमन्महाराजाधिराजश्रीश्रीश्रीश्री-
३) श्रीमत्पृथ्वीनारायणसाहदेवानां सदा समरविजयिनाम् ———
४) आगे. षिकुल्या मान्सिको छोरो भाजुदेउ नेवार मर्द्दा अपुतालि स-
५) कर्रि लाग्यो. अपुतालिबापत् भादगाउल्या रंजित मल्लका महि-
६) न्द्रमलि ४९५० रह्याछन्. चारको हिसाप गर्द्दा सिक्का १२३७।। रि-
७) न ठहन्यो. इ रुपैयाको सिस्न्यारि ब्यासिको मुरि २५४ माटो
८) भवानिशंकर उपाध्या बृहस्पति उपाध्याले कुशडल्लो गरि
९) हांम्रा हजूर चह्राया. बाकि मुरि ६ पाथि १० माटो बढता आ-
१०) यो र सिक्का ३२।। फिराइबक्स्यौं एस रिनको फारषत लेषिब-
११) क्स्यौं. कसैको दावा धक्का नास्ति. इति सम्वत् १८२८ भाद्रवदि
१२) ७ रोज १ मुकाम कांतिपूर राजधानि शुभम् ————

यो लालमोहरको सक्कल सुब्बा डोलकेश्वर पौडेलको सङ्ग्रहमा छ । यसको लम्बाइ १०.५ अङ्गुल र चौडाइ ९.५ अङ्गुल छ । यो लालमोहर पहिलो पटक यहीं छापिंदैछ । यसको मितिको गणना यस प्रकारको छ—

वि. सं. १८२८ भाद्रकृष्ण

गते	वार	तिथि	घडी	पला
श्रावण २८	आइत	सप्तमी	११ ।	१३

परिशिष्ट १०

राममन्दिरको अभिलेख

रुक्मनाथ पौडेल

लामाटारमा पूर्वपट्टि फर्केको रामचन्द्रको मन्दिर छ । मन्दिरको ढोकाको दायांपट्टि ठड्याइएको शिलास्तम्भमा यो अभिलेख कुँदिएको छ । यसमा जम्मा २७ पङ्क्ति छन् ।

अभिलेखको पाठ[1]

१) स्वस्ति श्रीगणेशाय नमः ।।
श्रीशाकेऽद्रिखपर्वतावनि १७०७ मिते चैत्रे
२) च राकातिथि-
स्तस्यां मेषगते रवौ धटगते चन्द्रेऽनले वत्सरे
नक्षत्रेनिल
३) दैवते रविदिने योगे (च) सिद्धाह्वये
श्रीमान्नात्रयपावना वलिरभूद्दी-
४) नान्समुद्धारकृत् ।।१।।
तत्पुत्रश्च महामतिः समभवच्छ्रीवामदेवो द्विज-
५) स्तस्माच्छ्रीहरिशर्मसंज्ञ उत तच्छ्रीकृष्णसंज्ञो जनि ।।
संसारे ह्यसुखावहेत्य-
६) घहरो धर्मो हि नान्योऽस्ति सो
ज्ञात्वैवं हि चकार पुण्यनिलया श्रीध-
७) र्मशालां शुभां ।।२।।

१. यो पाठ पढ्दा दाज्यू श्रीविजयनाथ पौडेलबाट केही सहयोग पाएको छु ।

भार्य्या तस्य तु मालिकेति प्रथिता सार्द्धं तया सौकृती प्रो-

८) क्तं सन्निदधे च तत्र परमं नारायणं सश्रियम् ।।

तत्सर्वं च कृतं परात्मनि हरौ सं-

९) न्यस्य तत्प्रीतये

ध्यायन्नीश्वरपादपद्मयुगलं संतोषयुक्ता बभौ ।।३।।

श्रीशाके ख-

१०) कुपर्वतेन्दु १७१० समिते सिद्धार्थसम्वत्सरे

माघे मासि दिवाकरे ... चंद्रे कृषे सं-

११) गते ।।

जीवे कर्किणि संस्थिते गुरु ... तिथौ पक्षे वलक्षे रवे-

र्वारे चोत्तमपौष्णभे यु-

१२) जि ... शे शुभं सत्तनौ ।।१।।

नेपालान्तर भूगतेऽतिशुभगे शिस्न्यारि-

१३) ग्रामांतिके

टारे रामपुरोगते तदभिधे श्रीकृष्णसंज्ञो द्विजः ।।

प्रासादेश्मवि-

१४) निर्मिते सुललि (ते) श्रीराममूर्तिर्लस-

त्सीतालक्ष्मणवायुसूनुसहितामस्थात्परां

१५) शास्त्रतः ।।२।।

स्वस्ति श्रीशाके १७१० माघशुदि ७ रोज २ एतद्दिने श्रीकृष्ण उपा-

१६) ध्यायले सवंधु सपरिवार भइ खुट्टचा षेत मुरि २० श्री ५ राम स्वामीका चरण

१७) महा अर्प्पण गऱ्यां. येस् देवलका रामस्वामीका चरणका सेवानिमित्त पूर्व पिपल बो-

१८) ट पश्चिम देवालयदेषि हात १२ उत्तर षोलो दक्षिण मूलबाटो पाटिदेषि पूर्व

१९) पश्चिम दक्षिण पाँच पाँच हात येति साँध गरि साँध-भित्रका माटो श्रीगोपाल पाध्या-

२०) का संतानले फूलवारि भनि अर्प्पण गऱ्यौ. देवलका पूजाहाराले फलफूल

२१) अन्न जो उबज्याका श्रीरामस्वामीका चरणमा अर्प्पण गरी षानु येति वारि-

२२) माहा श्रीगोपाल पाध्याका संतानले अन्यथा गऱ्या श्रीरामस्वामीको कुदृ-

२३) ष्टि. यति वातका साछि श्रीपिताम्बर पोष्याल श्रीरामभद्र पाध्या श्रीलोकेश्वर

२४) पोष्याल श्रीविजयानन्द घिमिऱ्या श्रीगौरिसंकर घिमिऱ्या श्रीसंकर पौड्याल्

२५) टाऱ्या भाइ श्रीलिलाम्बर ढकाल् श्रीमहिपति नेवपाऱ्या श्रीषदाल विश्वे-

२६) श्वर पणित. देवलका पूजाहाराले पाटिका छिगटि षस्ता विग्रदा बनाउ-

२७) नू देवलमा उम्ऱ्याको छारपात वर्स्यानि अफाल्नू

गणना

शाके १७०७ (वि. सं. १८४२) चैत्रशुक्ल

गते	वार	तिथि	घ. प.	नक्षत्र	घ. प.	योग	घ. प.
वैशाख १६	आइत	पूर्णिमा	३२।५	स्वाति	५९।४९	सिद्धि	६०।०

शाके १७१० (वि. सं. १८४५) माघशुक्ल

गते	वार	तिथि	घडी	पला
पौष २४	सोम	सप्तमी	३८ ।	३०

परिशिष्ट ११

केही कागजात

यहाँ वि. सं. १८५३ देखि १९२६ सम्मका १६ थान कागजात दिएका छौं। बाह्र, पन्ध्र र सोह्रबाहेक अरू सबैका सक्कल श्रीभोलानाथ पौडेलको सङ्ग्रहमा छन्। ती तीनवटाका सक्कलचाहिं श्री श्रीराम गौतमको सङ्ग्रहमा छन्।

(एक)

१) ॐ सम्वत् ९१७ कार्त्तिकक्र १३ थ्व कुह्न इकुदोलया श्रीबलि पाध्या भाजु
२) याके तका २२।। सिक्का तओऊयालया गजसिनं काया गुलिया
३) बाकि तका ६५ सिक्का श्रीराम पाध्या श्रीरामकृष्ण पाध्या याके
४) माहापालया जयनलसिनं कायाओ इकुदोर बू रोब २।।। बूया
५) पारप्रच्छिन्नयाङाव वियधुन. लिपतस क्रयक्रगरा नास्ति साक्षि
(दायाँ किनारामा)
लच्छिनारायन शुभ ।।

नेपाली कागतमा नेवारी लिपिमा लेखिएको यो फाछर्चापत्रको लम्बाइ १० अङ्गुल र चौडाइ ५·५ अङ्गुल छ। यसमा बलि उपाध्याय पौडेलले भोगबन्धकी लिएको जग्गा उनका छोरा श्रीराम र रामकृष्णले फाछर्चा गरी लिएको कुरा परेको छ। यो फाछर्चापत्र वि. सं. १८५३ को हो।

(दुइ)

श्री

१) स्वस्ति श्रीशाके १७२० श्रीसम्वत् १८५५ आश्विनमासि दिनगता ७ बुध-
२) वासरे तद्दिने धनीक नाम श्री श्रीराम उपाध्या उद्धारिणीक नाम इषा-
३) क्षि टोलको जिउधन् नेवार गत महिन्द्रमलि सिक्का येक् सय
४) बिस् अंकेपि १२० ब्याज भाका दं सुद् साछि श्रीरामकृष्ण उ-
५) पाध्या पौड्याल् श्रीबृहस्पति उपाध्या पौड्याल् श्रीलक्षिम्धर उपाध्या

६) पौड्याल् साछि भाजुदेउ तुह्मालटोलको. लिषक साछि श्रीपुण्यशील
७) जैसी गोताम्या पत्र सहि शुभम्
(शिरोभागमा ठाडो पङ्क्तिमा)
पत्र सहि

यस तमसुकको लम्बाइ १२ ५ अङ्गुल तथा चौडाइ ५·५ अङ्गुल छ।

(तीन)

१) ॐ स्वस्ति श्रीमानिग्र भत्तसाभायात चोस्यं बिया
२) थथु तओऊयालया भाजु नलसिं चक्रनारां निह्म
३) स्यं चोयाओ बिया बावुत्त त्यजसिनं इकुदो-
४) ल बु गुपिक बलि पाध्यायात बधक तया धक
५) वालपत्र जोनाओ भिदेओ क्रकरा याङाओ गु
६) षस ह्मिग्वं तोता तया थनि जिमि राग नास्ति
७) हात्तजित्त भिदेओयात तोता बियधुन सं ९२२
(बायाँ किनारामा)
कार्त्ति शुदि १४ रो ५ शुभ

नेपाली कागतमा नेवारी लिपिमा लेखिएको यो छोडपत्रको लम्बाइ १० अङ्गुल र चौडाइ ८ अङ्गुल छ। यसमा नरसिंह र चक्रनारायणले मुद्दाको हक दावी छोडिदिएको कुरा परेको छ। यो छोडपत्र वि. सं. १८५८ को हो।

(चार)

श्रीदुर्गा

१) स्वस्ति श्रीमानिग्लभट्टसाभाकस्य पत्रम्
२) उप्रान्त. इकोडोल षेत बलि पाध्याछेउ सय रुपैयामा बन्धक दीराष्याको
३) हो भनि भिन्देउले क्रगरा गर्न आउदा फाटचाको वापुः मात्रै ल्याई हुंदैन
४) कीलको पत्र छ भन्या ल्या भन्दा सहिसाच देषाउन नसकि पंच विचारीका
५) हात दिया. षेत बलि पाध्याको पाको ठहराई पंच विचारि वसि छिनिदि-
६) या. इति सम्वत १८५८ साल मिति मार्गवदि ११ रोज ३ शुभम्

नेपाली कागतमा लेखिएको यो फैसलाको लम्बाइ १० अङ्गुल र चौडाइ ७ अङ्गुल छ।

(पाँच)

श्री

१) पाटनका अमल बिसींपु सिसन्यारि बस्न्या श्रीराम पाध्या रामकृष्ण पा-
२) ध्याहरूका विर्ता षेत ११ का तावापत्र बाबत् पैसा रुपैया २।। सुनका अस-
३) फि ५।। के ३८।। जमा रुपैया एकचालिस ४१ आया. तहबिल दाषिल अनिरद्र
४) पाध्या इति संवत् १८६१ मिति श्रावणवदि ३० रोज १ शुभम्

(बायाँ किनारामा 'श्रीश्रीश्रीगोरषनाथ जयति' को चारकुने कालो छाप लागेको छ।)

यो भरपाईको लम्बाइ १० अङ्गुल तथा चौडाइ ३ अङ्गुल छ।

(छ)

श्री

१) स्वस्ति श्रीपंडितराज रंगनाथ पंडितकस्य पत्रम्
२) आगे. विष्णुदत्त पाध्या पौड्याललें हांम्रा भाइ कृष्ण पंडितछेउ
३) लि राधाकृष्ण पाध्याका काजमा लाग्याका रुपया २५ पचिस
४) बट्टासमेत् श्रीराम पाध्या पौड्यालका हस्ते भरिलिनु. रसित् लेषि-
५) दिनु. इति संवत् १८६१ साल मिति भाद्रवदि १३ रोज १ शुभम्

(बायाँ किनारमा कालो बाटुलो छाप लागेको छ।)

यो भरपाईको लम्बाइ ६·५ अङ्गुल तथा चौडाइ ५·५ अङ्गुल छ।

(सात)

श्री

१) स्वस्ति श्रीशाके १७३९ वैसाषमासे दिनगता
२) १० तद्दिने लिषितं धनिक नाम श्री० श्रीराम
३) उपाध्या उद्धारिनीक नाम श्रीधनंजय उपा-
४) ध्या गत मोहोर रुपैया सिक्का २२ ब्याज भा-
५) षा बाइसो वर्षप्रति लिनु इत्यर्थ साक्षि
६) श्रीत्रिलोचन् मिश्र साक्षि श्रीरामुपाध्या
७) कुनिकाल पत्र सहि शुभम्

(शिरोभागमा ठाडा दुइ पङ्क्तिमा)

सहि छोरिको बिभामा
कर्जा लिना रुपैया २२

यस तमसुकको लम्बाइ ८·५ अङ्गुल र चौडाइ ८·५ अङ्गुल छ।

(आठ)

श्री

१) स्वस्ति श्रीसम्वत् १८७६ साल चैत्रमासे दिनगता २ आदित्यवासरे त-
२) द्दिने लिषितं धनीक नाम नारद उपाध्या पौड्याल रिनीक नाम
३) धमनारान् नाहार ठिमिको सिवुननि टोलको नेवार गत मोहोर
४) सिक्का साढे १८।। अक्षरेपि साढे अठार. इन रुपञांको धितो ष-
५) लषिटार दृष्टिबन्धक षेत जवा २ लेषिदियाँ इन रुपञांको
६) ब्याज वर्षप्रति रुपीयापिछि धान पाथि २ षलामा भरिदिउला
७) भनि लेषिदिनाँ. येस् कामका शिवनाभ उपाध्या पौड्या-
८) ल साक्षि भास्कर पाध्या पौड्याल. लिषक साक्षि द्वारिकानाथ गोता-

(बायाँ किनारामा)

म्या शुभम्

यस तमसुकको लम्बाइ ९ अङ्गुल र चौडाइ ७ अङ्गुल छ।

(नौ)

श्री

१) स्वस्ति श्रीशाके १७४६ आश्विनशुदि १४ रोज ३ धनी-
२) क नाम नारद उपाध्या पौड्याल रिनीक नाम लुभुको
३) फइमननि ट्व्यालमा बस्न्या भादत्त वाट् गत मोहोर
४) सिक्का १४ इन रुपञ्यांको ब्याज भाषा रुपञापिछे
५) २ पाथिका हिसापले मुरि १ पाथि ८ धान षला-
६) मा भरिदिउला. इन रुपञाको धितो मेरो ज्ये-
७) टो छोरो बेषार्सि नाम भयाको दृष्टिबंधक ग-
८) रि लेषिदिना. एस पत्रका साक्षि निलकंठ उपा
९) ध्या पौड्याल साक्षि लछिमि टेउटा. लिखक सा
१०) क्षि लक्ष्मीनारान् उपाध्या शुभम्

(शिरोभागमा)

सहि

यस तमसुकको लम्बाइ ८ अङ्गुल र चौडाइ ८ अङ्गुल छ ।

(दश)

श्रीं

१) स्वस्ति श्रीशाके १७५० श्रीसम्वत् १८८५ साल आ-
२) षाडशूदि ६ शुक्रवासरे तद्दिने लिखीतं धनी-
३) क नाम श्रीदीनाकर उपाध्या पौडचाल उद्धरीनि-
४) क नाम धीजपति कुस्ल्या काठमाडौ ब्राह्मन् टोल-
५) मा बस्न्या. गत चादिका सिक्का ३।। अक्षरेपि मोहर
६) शात् ईन रुपैञांको मंसिरमा धान ष-
७) लाका भावमा साउको पनि भरीदिउला भनि ले-
८) षि(दि)ञां. व्याज धान पाथि ७ दिनु. एस कामका
९) साछि पत्या घर्ति अंतसि डुगल् कठमाडौको श्री-
१०) निलकण्ठ उपाध्या पौडचाल. लेषक साछि श्रीशिव
११) उपाध्या पौडचाल पत्र शुभम्

यस तमसुकको लम्बाइ ९ ५ अङ्गुल र चौडाइ ९ अङ्गुल छ ।

(एघार)

श्री

१) स्वस्ति श्री १७५० चैत्रमासे दिनगता ··· सनि-
२) वासे तदीने लिषितं श्रीधनिक नाम दिन-
३) कर उपा पौडचल् उधारिनिक नाम जस्या
४) घर्ति गत रुपञां कर्जा लियां. सिक्का चादिका
५) मोहोर ६ अक्षेरेपि छ ईन रुपञांको ब्याज-
६) बिस्ता दाम दसउदका हिसापले दिउला भनि
७) तमसुक लेषिदिञां. बात दिर्घ्येको विह्या
८) घरन लियाको हो. एस पत्रका साछि निलक-
९) ठ उपाध्य पौउडचाल् स्याम्ल पाध्या बिर्ब-
१०) ल घर्ति. लिषका साछि रामाकान्त पाध्या पौ-

११) उडचल्. ईति सम्वत् १८८५ साल मिति फा-
१२) णशुदि ९ रोज ७ सुभमम्

यस तमसुकको लम्बाइ ८·५ अङ्गुल र चौडाइ ६ अङ्गुल छ ।

(बाह्र)

श्रीरामः

श्रीधनेश्वर

२

१) स्वस्ति श्री लिखितं तुलसीराम उपाध्या. आगे महतारि सति जांदां पध्या-
२) रामनिका दुइ गह्रा श्री ‾ २ ‾ को गुठ राषि फाल्गुणकृष्ण शिवरा-
३) त्रि चतुर्दशी १ का दिन तिन ब्राह्म लैजाई षडाङ्ग गरि दक्षिणा दि ब्रा-
४) ह्मणभोजन गराउनु भनि जानुभयाको आज मैले गुठ चलाई मोहि-
५) बोटि षानु भनि श्रीद्वारकानाथ उपाध्यालाई. षोसमोस नगर्नु एस गु-
६) ठका जग्गामा हाम्रा अंसवंसि कसैले षोसमोस नगर्नु षोसमोस गऱ्या
७) पंचमहापातक लागला. एस बातका साछि श्रीनीलकंठ उपाध्या श्री-
८) दिनकर उपाध्या श्रीगोवर्धन उपाध्या श्रीप्रयागदत्त उपाध्या तेवति.
९) इति १८८६ साल फाल्गुणवदि ५ रोज ६ स्वहस्तेन लिषितं शुभम्

(शिरोभागमा ठाडा २ पङ्क्तिमा)

श्रीधनेश्वरको गुठ द्वारकानाथ उ

पाध्या गोताम्यालाई दिञा सही

(पछिल्तिर)

श्रीवैजनाथसर्मासपत्निकस्वर्गप्राप्त्यर्थं

यस दानपत्रको लम्बाइ ६·५ अङ्गुल र चौडाइ ६ अङ्गुल छ ।

(तेह्र)

श्री

१) स्वस्ति श्रीसम्वत् १८९५ साल शुक्रवासरे तद्दिने धनिक नाम ठुलाघर बस्न्या दिना-
२) कर पाध्या पौडचाल् रिणिक नाम नर्कटचा बस्न्या चामु थापा लिहल चादि-का मोहोर रुपञा
३) ५ अक्षेरेपि पाच् ईन रुपञाको ब्याज दसौदका हिसापले दिउला भनि मनो-मानसित त-

४) मसुक लेषिदिना. लिषका साक्षि वैजनाथ उपाध्या गोताम्या आषाडवदि ७
रोज २ शुभम्

यस तमसुकको लम्बाइ १२ अङ्गुल र चौडाइ ३.५ अङ्गुल छ ।

(चौध)

श्री

श्रीसूर्य्य	श्रीचन्द्रमा	श्रीगोभ्राटेश्वर
१	२	३

१) लिषितं तपसिलबमोजीमका भाई. आगे हाम्रो ईकुडोलको विर्ता सा-
२) ल ६२ मा षेत जफद भै थामीयाको घरघडचारिमा ठिम्याल् नेवार-
३) हरूले षिचोला पारि कुगरा पर्दा तेस कुगरामा हामी सबै भाई सा-
४) मेल् भै कचहरिमा जाई आफ्ना बुद्धिले भेटायासम्मको कुरो गरि बि-
५) डि जोरौला. येक् भाई थुनियो भन्या सबै भाई थुनीञ्युंला कुगरा
६) परि थुनिनुपन्यो भन्या भाईसल्लाहमा सबै थुनीनुपन्या सबै थु-
७) नीञ्युंला सल्लाहले आउनु जानु पन्यो भन्या आउनु जानु गरौला
८) षती भया भाईसरहमा लाग्याको तिरौला उपती भया हिजो रह्याको
९) आफ्नु आफ्नु घरघडचारि षाउला जील्ला आयो भन्या भाइका सल्ला-
१०) हमा दियाको षाउला साल ६२ मा थामीयाको घरघडचारि र जफ
११) ति जील्ला षेत् हाम्रो हामी पाउन्या हुं भनी ढोकामा गै कराऊला घ-
१२) रघडचारिमा ठिम्याल् नेवारसग जोरि बिडि कर्पन् हाली कच-
१३) हरिमा सामेल् हुला येस्मा आयो बाडि षाउला पन्यो भन्या भा-
१४) ईसरहको तिरौला. येक् भाई थुनीयो भनी पर सरौन. छ म-
१५) हिना वर्ष दिन् थुनिनुपन्यो भन्या पनी भाईसल्लाहले थु-
१६) नीनुपन्यो भन्या सबै थुनीञ्युंला. भाईसल्लाहमा पालो बाधि
१७) रहनुपन्यो भन्या पालो बाधि रहुला. कचहरि जोरियापछि
१८) कामअनुसार भाईका सल्लाहसग आफ्ना काममा जाउला
१९) भाईको सल्लाह नली जो भाई मेरो येस्तो थीयो र आईन भ-
२०) नि भंला यक् भाई थुनीयो भनी जो भाई सामेल् नभै पर स-
२१) र्ला जौन् भाई कचहरि जोरियापछि आफ्ना मनासिपले आ-
२२) वैनौ सो भाईले तेस् जगाको कुगरा सिध्याइ जगाको वाहा च-
२३) ल्यापछि यस् जगामा मेरो अंस छ भनी नषोजनु येति मत-
२४) लप बाधि लेष्याका कागजका तपसिल्मा लेषीयाका

२५) भाई अघि सामेल् भै पछि पर जो सरौला उस् भाईले आ-
२६) फ्नु अंस पनी न षोजनु. उसलाई पंचमहापातक् लागोस्
२७) उसैका पुर्षा पनी नर्क जाउन् भनि भाई मतलपको धर्मप-
२८) त्र लेषी दीञ्युं साछि ‾१‾ साछि ‾२‾ साछि ‾३‾ ईष्टदेव-
२९) ता साछि छन्
३०) तपसिल्
३१) जग्यनिधि उपाध्याको सहि १
३२) निलकण्ठ उपाध्याको सहि १
३३) रुद्र उपाध्याको सहि १
३४) पूर्णभद्र उपाध्याको सहि १
३५) कालु उपाध्याको सहि १
३६) गोवर्धन उपाध्याको सहि १
३७) स्यामलाल उपाध्याको सहि १
३८) भास्कर उपाध्याको सहि १

यस धर्मपत्रको लम्बाइ २५.५ अङ्गुल र चौडाइ १० अङ्गुल छ ।

(पन्ध्र)

श्री

१) लिषितम्. लुभू इकुडोल् बस्न्या चक्रपाणि उपाध्या पौडचाल् आगे मेरा
पुरोहित सिस्न्या-
२) रि बस्न्या मकरधोज उपाध्या गोताम्लाइ हाम्रा बाज्याका अंस सिस्न्या-
रिको
३) षडचारि बारि षेत्. पूर्व ठाडो बाटो र भास्कर उपाध्या पौडचाल्को बिर्ता
साध्. पश्चि-
४) म् निज मकरधोज उपाध्याको बिर्ताको साध. उत्तर निज मकरधोज
उपाध्याको
५) बिर्ता र भास्कर उपाध्या पौडचाल्को साध. दक्षिण पौडचालहरूको बाझो
बारि
६) येति ४ किल्लाभित्रको जगा बारि षेत्मध्ये ३ षंडको १ षंड मेरा बाबु
सदासि-
७) व उपाध्या पौडचाल्को अंस सबै मेरा भाइ वैयाकर्ण उपाध्या बिसु पाध्याह-
८) रूले मलाइ लेषिदिदा त्यो लेषिदियाको कागज्स्मेत् दी निज मेरा भाइ र
मेरो स्मेत्

९) अंस मारिमेटि सौरमानेन कार्तिकमासे चान्द्रमानेन आश्वीने मासे सुक्ले पक्षे
१०) गुरुवासरे न्वितदसम्यां पुन्यस्तिथौ यथातिथीनक्षत्रयोगवासरान्वीतायां तु-
११) लारासिगते श्रीसूर्य्ये तुलारासिगते देवगुरु मकरराशिगते चान्द्रमासि अंन्नेसु
१२) ग्रहेसु यथायथास्थानस्थितेषु सत्सु अद्येह भन्या बेहोरापुर्वकको माटो
१३) संकल्प रेवतिरमण उपाध्या गोताम्लाई पह्राइ तिल जव कुस माटो समाति
१४) पानि हाली संकल्प यो जगा माटो दान गरि निज पुरोहित मकरधोज उपाध्या
१५) गोताम्लाई दिव्यां. येस जगामा मेरा भाइहरूले हाम्रा दाज्यूलाइ हामिले हा-
१६) म्रो अंस लेषिदियाको छैन भनि कसैले उजुरात् गऱ्यो भन्या मेरा भाइ-
लाइ म
१७) बुझाउला येस जगामा मेरा बाबुका छोरा हामि तिन् भाइ र हाम्रा संतान् दरसन्ता-
१८) न्हरू कसैले लोभानि पापानि गरि हर्नामा पऱ्यो भन्या पंचमाहापातक् लाग्ला.
१९) यो जगा निज मकरधोज उपाध्यालाई बेचविषन् दान्पुण्य गर्नालाई आपनु पु-
२०) स् गर्नु भनि दानपत्र लेषि माटो छरिदिया येस संकल्पका र दानपत्रका
२१) साछि लुभू बस्न्या सिरोमनी उपाध्या पौडचाल् लक्षिमकान्त उपाध्या पौडचाल्
२२) सिस्न्यारि बस्न्या श्रीलाल उपाध्या पौडचाल् कासिनाथ उपाध्या पौडचाल् रघुनाथ-
२३) थ पाध्या पौडचाल् लिलानाथ उपाध्या पौडचाल् चन्द्रसेषर उपाध्या पौडचाल् ल-
२४) क्षोमन उपाध्या पौडचाल् भास्कर उपाध्या पौडचाल् रामनाथ उपाध्या पौडचाल्
२५) लेषक साछि केदारनाथ पाध्या पौडचाल्. सोदतां परदतां वा यो हरेत् सुरविप्रयो
२६) सष्टिवर्षसहश्रानी वीष्टायां जायते कृमी. इति सम्वत् १९२० साल्मीती आ-
२७) श्वीनशुदी १० रोज ५ शुभम्

यो दानपत्रको लम्बाइ १८ अङ्गुल र चौडाइ ११ अङ्गुल छ ।

(सोह्र)

१) स्वस्ति श्रीसाके १७९१ सालमा हामि आटिघर माहिला प्रजापति ऊपा-
२) ध्या पौडचालका संतान तपसिलबमोजिमका हामीहरू आगे घरको
३) नीकास र गोठ्को घडचारि बनाऊनानिमित्त हाम्रो बिर्ता बाऱ्हा बारिम-
४) ध्ये पुरानु पध्यारामनीको तुलसिराम ऊपाध्या पौडचालले गुठी
५) राष्याका षेतमाथिको पर्षालका सुर साधदेखि पूर्व प्रोहित कु-
६) स्माकर उपाध्या गोताम्याका बिर्ता साध र दसरथ पाध्या पौडचा-
७) लका अंसबिर्ता वारिका पर्षालको साधदेखि दक्षिण मुलबाटो-
८) देषि पश्चिम तल्लो कुलो ... मुलबाटादेखि उत्तर र पूर्व
९) येति चार किलाभित्रको बाऱ्हो जग्गा सोहि ठाऊ वस्न्या प्रोहित कुस-
१०) माकर उपाध्या गोताम्यालाई दानदातव्य गरि दीव्यूं येसमा
११) हाम्रा संतान दरसंतान कसैले लोभानी पापानी नगर्नु. दातव्य
१२) गऱ्याको जगा पाप राषि किचोला उठाई हरं गर्नामा लाग्यो भन्या
१३) महापातक लाग्ला. जगा दातव्य पाऊन्याको पाको भनी हामिह-
१४) रूका षुसिले दानपत्र लेषी निज कुस्माकर उपाध्यालाई दीव्यूं.
१५) येस काममा साछि मेजर लक्षोमन पाध्या पौडचाल रघुनाथ पाध्या
१६) पौडचाल चतुरमोहन पाध्या पौडचाल षर्दार केदारनाथ पाध्या पौ-
१७) डचाल पुन्यसिल पाध्या पौध्याल राधावल्लभ पाध्या पौडचाल
१८) दसरथ पाध्या पौडचाल संकल्प पढन्या रेवतिरमन पाध्या गोता-
१९) म्या. लेषक साछि बलभद्र पाध्या पौडचाल. सोदतं परदतम् वा यो
२०) हरेच्च वसुंधरा ।। सष्टिवर्षसहश्राणि विष्टायाम् जायते क्रिमि
२१) ।।१।।
२२) तपसिल

२३) राधारमण पाध्या	पौडचाल	१
२४) सुर्य्यनीधि पाध्या	ऐं.	१
२५) दक्ष प्रजापति पाध्या	ऐं.	१
२६) इन्दिवर पाध्या	ऐं.	१
२७) दीनानाथ पाध्या	ऐं.	१
२८) दधिलाल पाध्या	ऐं.	१
२९) चन्द्रसेषर पाध्या	ऐं.	१
३०) लक्षिमकांत पाध्या	ऐं.	१
३१) भवकांत पाध्या	ऐं.	१
३२) देवदत्त पाध्या	ऐं.	१

३३) विश्वनाथ पाध्या ऐं. १
३४) कृष्णराम पाध्या ऐं. १
३५) नीलकंठ पाध्या ऐं. १
३६) गोपिलाल पाध्या ऐं. १
३७) जनार्दन पाध्या ऐं. १
३८) विश्वामित्र पाध्या ऐं. १
३९) व्यासी बस्न्या चन्द्रसेषर पाध्या ऐं. १
४०) इति सम्वत १९२६ साल मिति सुद्ध वैशाषसुदि ५ रोज शुभम्

यस दानपत्रको लम्बाई २५ अङ्गुल र चौडाई ६.५ अङ्गुल छ।